

KVĚTEN 1945 v českých zemích

Pozemní operace vojsk Osy a Spojenců

MAY 1945 IN THE CZECH LANDS

Ground operations of
the Axis and Allied forces

Tomáš JAKL

MBI®

MAY 1945

in the Czech lands

**Ground operations of
the Axis and Allied forces**

KVĚTEN 1945 v českých zemích

Pozemní operace
vojsk Osy
a Spojenců

Tomáš JAKL

Miroslav
BÍLÝ

Připisuji tuto knížku svým oběma dědům, kteří stavěli a bránili barikády, každý na jiném konci Prahy, a ještě netušili, že se stanou příbuznými

I dedicate this book to both of my grandfathers, who built and defended barricades in different parts of Prague, not knowing at the time of their future link

Typická pouliční scéna v protektorátu na jaře 1945. Německá armáda se připravovala na obranu výstavbou protitankových zárasů z nedělicních materiálů.

Květen 1945 v českých zemích

May 1945 in the Czech lands

© JAKL, Tomáš

Typical street scenes in the Protectorate during spring 1945, the German Army prepared for its defence by building anti-tank obstacles made from readily available materials.

Vydal © Miroslav Bílý, Praha, 2004

ISBN 80-86524-07-8

Foreword

A World War I memorial can be seen in virtually every community in the Czech lands. Under the column listing the names belonging to the men who died in the Great War, a tiny plaque may well be affixed, bearing the names of those, who perished during the years 1939-1945. Besides Jews, resistance movement members and their families, the victims of the Gestapo and the Holocaust, may also be found other names and the dates of their deaths are often followed by the month of May 1945. Poignantly, alongside the names of the men can also be found the names of women and children.

In the course of just a few days, a couple of a million people swept through the Czech lands, whilst few of these before (and many not after) had any connection with the country, most of them were undoubtedly heavily armed. Nearly 2,200 German, 1,800 U.S., and 2,100 Soviet tanks and self-propelled guns ended up hidden in the "Czech Pocket".

By this time, three hundred tanks of the Czechoslovak Independent Armoured Brigade, fighting in France, had besieged the town of Dunkirk; sixty-five tanks of the 1st Czechoslovak Independent Tank Brigade had also taken part in the battles fought in Silesia (being reduced in number to a mere eight machines). The rebirth of the Czechoslovak Army and the actions of the Czech people, who stood up in their own territory to oppose the German forces after six years of occupation, represented a significant and unpleasant surprise for the Nazis.

Yet, the tragic fate of the two divisions of the Russian Liberation Army and the political wrangling as to which one of the Allied forces would first enter Prague, both devalued the final victory and foreshadowed the oncoming Cold War.

For now however, all of this remains in the future...

On the Western Front, the first weeks of 1945 were marked by heavy fighting on the salient or "bulge" at the front that had arisen following the German offensive in the Ardennes, this offensive having commenced on December 16th, 1944. By January 29th, 1945, the 21st and the 12th Allied Army Groups (which contained Belgian, Czechoslovak, Dutch, Canadian and Polish units, besides the British and American units) had pushed the German Army Group "G" back to the Rhine. The centre of battle moved southwards, to the Siegfried Line in the northern Alsace, here the German Army Groups "G" and "Oberrein" tried to take the advantage during the American move to the north. Strasburg was the target of this German attack, which took place between the 1st and 25th of January. The Allied Franco-American 6th Army Group repulsed the attack and continued to eliminate the German bridgehead on the left bank of the Rhine near Colmar. A "*Hungry Winter*" emerged in the still-occupied part of the Netherlands. Since the Nazi administration had not provided for the sufficient supply of food stocks during the summer of 1944, by the spring of 1945 the Dutch people were nearing starvation. South from neutral Switzerland, the

border between France and Italy was only sparsely manned. The difficult terrain and Mussolini's inglorious experience at making any progress in this area in 1940 discouraged both sides from any similar attempts in this area.

At the main front in Italy, the winter war 1944/1945 passed with positional fighting on the Gothic Line, which lead over the mountain ridges north of the Arno and Foglia Rivers. Against the 15th Allied Army Group, which (along with its British and American units) included Brazilian, French, Indian, Italian, Canadian, New Zealand, Polish and Jewish units, stood the German Army Group "C", amongst which could also be found unarmed labour units made up of Italian, Cossack, Slovak and Czech personnel. The main defensive positions of the Gothic Line were broken by the American 5th Army north of Florence and by the British 8th Army near Rimini as early as September 1944, however, the tough German resistance, the difficult terrain and the civil war in Greece, which drained away part of the British forces, did not allow for any greater action to be launched before April 1945.

In Yugoslavia, the National Liberation Army, consisting

ainly of Serbs, however, lead by a Croat - the Communist Marshal Tito, supported by the British and Stalin, continued to push the German Army Group "E" out of Yugoslavian territory.

As of January 1945, the right wing of the Yugoslav forces was neighbouring the 3rd Ukrainian Front of the Red Army, which along with the 1st Bulgarian Army was attacking Pécs and Szigetvar across the Drava River. Further to the north, the 2nd Ukrainian Front together with the 1st and 4th Romanian Armies was continuing with the Budapest Operation, a campaign that had been underway since the 28th of February, of the previous year. On December 26th, they beset Budapest and until its capitulation on the February 13th, 1945, they fought fiercely contended battles between Lake Balaton and the River Danube; preventing the attempts of the German Army Group *Süd* to relieve the besieged Hungaro-German units. At the town of Levice, the front lines tended east, roughly following the present day's Slovak-Hungarian border.

More to the north, in eastern Slovakia, the 4th Ukrainian Front was entrenched, having conquered sub-Carpathian Ruthenia by the autumn of 1944 - the first land of the Czechoslovak Republic in its pre-1938 borders to be liberated (having previously been occupied by Hungary).

Further north, from September 1944 the 1st Ukrainian and the 1st Byelorussian Front were in position on the Vistula, and together with the 1st Polish Army they watched the massacre of the Warsaw uprising from the River's right banks. On 12th of January 1945, they launched the Vistula-Oder Operation against the German *Weichsel* Group of Armies. Before the

beginning of February, the striking forces of the 1st Ukrainian and the 1st Byelorussian Front reached the river Oder, building a number of bridgeheads on its left bank.

The 2nd and 3rd Byelorussian Fronts and the 1st Baltic Front were facing Eastern Prussia. On the Kurland Peninsula in Latvia the 2nd and 3rd Baltic Fronts, besieging German Army Group *Nord*, completed their enclosure of the German forces trapping them on the peninsula.

With Finland signing an armistice with the Allies on September 19th, 1944 the Germans created the *Narvik* Group to defend Norway against the possibility of the Red Army attacking across Finnish territory. However, the Soviets were satisfied with eliminating Finland from the war and with conquering the town of Kirkenes in northern Norway, at the end of October 1944, and progressed no further. In accordance with the "scorched earth" policy, the Germans burned down a great number of Norwegian settlements during their retreat. The area vacated by the Germans was taken over by the Norwegian Army, returning from exile in Great Britain via the Soviet harbour of Murmansk, however they did not join battle with the enemy before the war came to an end.

Between the 4th and 11th of February, the Allied conference at Yalta was held, to resolve the post-war arrangements for Germany.

By the middle of March, three Allied Army Groups (21st, 12th and 6th) had conquered the entire length of the left bank of the Rhine. On March 7th, the 12th Army Group (American 1st Army) crossed the Rhine near Remagen, where a bridge-

the Rhine near Wesel in a combined operation *Plunder*, assisted by the deployment of amphibious vehicles and by the support of three airborne divisions. (The airdrop across the Rhine was codenamed *Varsity*.) So, the German Western Front was broken in two locations – north and south of its industrial heartland, and shortly after, the main German forces on the Western Front were beset in the Ruhr pocket, where they endured until the middle of April, however, on their progress to central Germany, the Allied armies faced only the residue of a retreating army and the local units of the *Volkssturm*.

Meanwhile, in the mountainous terrain of Italy, positional battles on the Gothic Line were in progress until as late as March 1945.

In Hungary, the Germans carried out their last attack on the night of the 6th of March. By the beginning of March 1945, the front in southern Hungary extended from the

Danube River westwards, then followed the Drava River, further tending north to Lake Balaton, returning east upon its banks, and finally, from its eastern tip raised northwards, back to the Danube. The Soviet's allies – the Bulgarians and the Yugoslavs, occupied the southern part of the front. The goal of the German attack was to chase out the Soviets from the right bank of the Danube south of Budapest, to destroy the 3rd Ukrainian Front located there and (in Hitler's unrealistic visions) to support the Balkan Nations' uprising against the Soviet Army.

The Army Group *Süd* attacked with the 6th SS *Panzer* Army from the area between Lakes Balaton and Velence, while the 2nd *Panzer* Army attacked from the area between the Drava River and Lake Balaton. Army Group "E" joined them with relief attacks over the Drava from the south. After the German tanks passed through the positions of the Soviet, Bulgarian and Yugoslav armies, they encountered entrenched

Sovětské vojáci v bojích o slovenské město Zvolen v polovině března 1945. (VHA)

Soviet soldiers during fighting in the Slovak town of Zvolen in the middle of March 1945

British soldiers involved in fighting behind the Rhine during the advance towards Osnabrück at the end of March 1945.

artillery reserves and a number of defensive lines. The Germans reached Kaposvár and Simontorn in the north, however, they were stopped on the 15th of March, after a battle lasting for ten days. A day later, on the 16th of March, the remaining forces of the 3rd Ukrainian Front attacked from the area further north, from Budapest, along the right bank of the Danube, while the 2nd Ukrainian Front, supported by River Monitors and Marines attacked along the left bank of the Danube towards Vienna.

In February and March, the 1st and 2nd Byelorussian Front headed off from the Oder River, to Pomerania, where Army Group "Weichsel" had retreated, further eliminating the German resistance upon the Baltic coast, from the Oder Delta eastwards. Significant German units were beset at Gdynia, Gdansk (*Danzig*) and Kaliningrad (*Königsberg*), where some of them continued to resist until March 1945. The 1st Ukrainian Front turned southwards following the break-through, into Silesia, towards the mountain ranges

bordering the Czech territory. On February 11th, Wrocław (*Breslau*) was besieged; the German forces resisted the Soviet troops, only capitulating here as late as May 1945. During the re-supply operations to the besieged forces the Germans used gliders and paratroopers for the last time. In the course of the upper-Silesian operation, the units of the 1st Ukrainian Front, as the first of the Allied forces, reached Osoblaha for a short while, one of the settlements of the present day's Czech Republic (around March 18th).

During April, after the Ruhr pocket had been enclosed, the Anglo-Canadian 21st Army Group headed east towards the Elbe and north towards the Baltic Sea. The 12th Army Group also reached the Elbe and together with the 6th Army Group continued further south, to Bavaria, Baden-Württemberg and Austria, with the intention of paralysing the German "Alpine Fortress".

As they progressed north, towards the Baltic Sea, the 21st Army Group captured Hamburg on April 18th. On the same

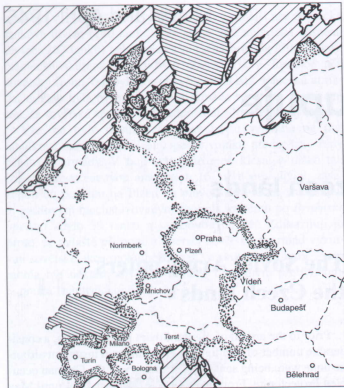
Skupina odstřelovačů divize Hermann Göring v dobytém Budyšíně, 25. dubna 1945. (SÚA) • A group of snipers of the Hermann Göring Division in re-conquered Bautzen/Budšín, 25 April 1945.

day, the American 90th Infantry Division from the 12th Army Group reached the territory of the pre- Munich Treaty Czechoslovakia near Hranice, *de jure* breaking the German *Reich* into two parts. On April 30th, the 12th Army Group stood on the Austro–German border.

In Italy, the spring offensive of the Allied 15th Army Group was launched. On April 21st, the Allies conquered Bologna; on April 25th they crossed the River Po. In the territory of northern Italy, a National Uprising broke out, in which Czech personnel from 11 battalions of the Government Forces of the Protectorate of Bohemia and Moravia (disarmed by the Germans in the autumn of 1944 and being used as labour forces) actively took part, together with the still-armed 2nd Slovak Technical Division based in Milan.

To the south part of the Eastern front the 2nd Ukrainian Front captured the town of Bratislava at 4th April and the 3rd Ukrainian front Captured Vienna at 13th April. At 15th April the 2nd Ukrainian Front started it's attack on Brno and on the very same day the 4th Ukrainian Front in Silesia attacked towards Ostrava.

On April 16th, a couple of days after the western Allies reached the Elbe, the 1st Ukrainian and the 1st and 2nd Byelorussian Front launched an attack on Berlin from the bridgeheads on the Oder and Neisse Rivers. On April 25th, the 1st Ukrainian Front (58th Guards Division) met with the American 12th Army Group (American 1st Army) near Torgau on the River Elbe, splitting Germany *de facto* into two parts. This kept the Front north of the German Army

Group *Ostmark* and in a wide curve the Front stretched from the White Carpathians, the Jeseníky Ranges, Kladsko and the Silesian Foothills of the Giant Mountains, all the way to Cottbus and the Niesse River. However, the German Army Group *Mitte* would participate in the battle for Berlin. After the Soviet offensive commenced, the group engaged the wing of the 1st Ukrainian Front from the Upper Lusatia, where the 2nd Polish Army was attacking. On April 25th, they took over Bautzen, thus preventing the Poles from capturing Dresden. However, the outcome of the battle for Berlin was not significantly influenced. The 1st Ukrainian and the 1st Byelorussian Front beset the city, and on April 30th, the Führer and Reich's chancellor Adolph Hitler committed suicide. The government of the war-desolated Germany was taken over by Grossadmiral (Grand Admiral) Karl Dönitz. As the seat of the government, he chose the town of Flensburg, near the Danish border.

To the north, by the Baltic Sea, the 3rd Byelorussian Front launched the final attack on Kaliningrad (*Königsberg*), which fell three days later.

VLEVO: Fronty v Evropě na konci dubna 1945.

LEFT: Fronts in the European Theatre of Operations at the end of April 1945.

Nakládání potravin do pumovnic Lancasterů pro hladovějící Holanďany na jaře 1945. Jeden Lancaster dokázal denně shodit množství potravin, které stačily pro 3280 lidí. (VHA) • Loading of food supplies onto Avro Lancasters for despatch to the starving Dutch populace in the spring of 1945 (Operation Manna). One Lancaster could feed 3,280 people a day.

The Soviet Army enters the Czech lands

Prior to the arrival of regular Soviet ground forces, a considerable number of intelligence gathering and insurgent airborne units were being sent into the territory of the German occupied Protectorate. From the middle of August 1944 until May 1945, about sixty such groups were dropped. Their assignments were to provide strategic information by radio and to lead localised guerrilla warfare in the enemy's rear areas. To achieve these goals, underground units were established to organise the partisan fighters, the partisans units were composed of former captives, (those who had escaped from German prison transports, those hiding out in the forests and escapees from the forced labour parties involved in trench-digging and work on similar defensive fortifications), or from members of the home resistance movement. The undesirable, densely populated terrain and the slower rate of progress on the Front than had been expected by the Soviet command often lead to great loss of life amongst these units when in combat – however, their activities would be fully developed by the Soviet command and control units dropped shortly before the end of the war. It was to be the members of Partisan Group “*Olga*” who would achieve the greatest success for these groups, when they captured the commander of the German 16th *Panzer* Division, *Generalleutnant* von Müller, (on April 18th, 1945). Along with their military assignments, the positioning of Soviet insurgent forces had political aims as well; in particular the establishment of National Revolutionary Committees intended to aid in the post-war takeover of power and ensure that these committees were occupied with people chosen by the Soviets. It should also be noted that Czechoslovak citizens were amongst the insurgent forces dropped into the Protectorate by the Soviets.

Of the ground forces, the 1st Ukrainian Front stepped onto Czech territory in the course of the Upper-Silesian operation, possibly as early as March 18th, at the Osoblaha corner. Despite this early liberating of Czech Territory, German units would later struggle south through this area when threatened by a possible siege to the south of Opole. The 59th Army of the 1st Ukrainian Front would finally occupy Osoblaha on

March 31st. In the course of the fighting, the village was nearly levelled. The 60th Army of the same Front also stepped over the pre-Munich Treaty borders and liberated the village of Sudice. The main efforts of the Front were now concentrated on the course to Berlin - its units later returning to Czech Territory in May 1945.

At this point, it is necessary to point out a generally shared misunderstanding. When naming higher combat formations, the Soviet, German, American and British terminology disagrees. For example, a Soviet Tank Brigade counting 65 tanks was roughly equal to a German *Panzer Abteilung* (70 tanks) or to an American Tank Battalion (77 tanks). With its 228 tanks, a Soviet Tank Corps in 1945 was stronger, than a German Tank Division (140 tanks), however, it was weaker, than an American Armored Division (263 tanks), or than a British Armoured brigade (306 tanks). A German Army Group usually represented a larger formation than a Soviet Front. The Front was usually larger than a German Army, however, the latter's army was larger than a Soviet Army. Nor is it possible to declare, that a Soviet Army was comparable to a German Corps by its strength.

All the above-mentioned information relates to the so-called tabular strengths, e.g. the ideal number of soldiers prescribed by the orders of the corresponding army. Naturally, during combat these numbers decreased making it hard to compare the fresh American 16th Division, advancing on Pilsen in full strength, with the Soviet 9th Mechanised Corps, consisting of 39 tanks and self-propelled guns (after the *Brno Operation*).

This is stressed here on account of the fact that especially with the descriptions of the Soviet army operations, their formations tend to appear stronger than they were in reality. Therefore, a "mere" German Division could pose a worthy opponent to a Soviet Army.

The Brno Operation

The 2nd Ukrainian Front was the second regular formation of the Soviet Armed Forces to enter Czech territory. Within the Bratislava – Brno Operation, the 8th Guards Cavalry Division of the 6th Guards Cavalry Corps of the 1st Guards Cavalry-Mechanised Group (1st GJMS) crossed the Morava River on April 7th, 1945. Until April 13th, the division created a twenty-kilometre bridgehead near the towns Landshut and Hodonín.

On April 15th, minus one day from the launch of the Berlin Operation, the 1st GJMS launched an attack on Brno. In the direction of Ořechov – Brno, the Soviet tanks penetrated into the area of the Troubsko village, while the tank reconnaissance unit of the 41st Guards Tank Brigade reached the suburbs of Brno. However, on March 20th, the German 16th *Panzer* Division launched a counterattack against the flanks of the Soviet units, encircling two brigades of the 7th Mechanised Corps and one Cavalry Division. The first Soviet attempt at reaching the city of Brno was thus stalled, resulting in fierce localised fighting accompanied by great losses on both sides.

On April 15th, the 6th Guards Tank Army (6th GTA) became a subordinate unit of the 2nd Ukrainian Front. On April

Stíhač tanků Sd Kfz 251/22 kryje ústup německých jednotek z Brna, 26. dubna 1945 na silnici z Králova pole do Husárovic. (ČTK)
Tank destroyer, Sd Kfz 251/22, covers the retreat of the German forces from Brno at the Královo Pole – Husárovice Road, 26 April 1945.

sun 6. GTA k Brnu sovětským tylem, přes slovenské území.

Do prostoru Ofechova byla k vyproštění svých blokováných jednotek do 22. dubna soustředěna celá 1. gardová jezdecko - mechanizovaná skupina. 6. GTA se přesunula na pravé křídlo útočné setavy 2. ukrajinského frontu do pásma 53. armády, v prostoru Křepic.

Ráno 23. dubna začal druhý sovětský útok na Brno útokem 1. GJMS na levém křídle. Po dělostřelecké přípravě a útoku pěšáků 53. armády, kteří překonali přední okraj německé obrany byla ve 12:00 nasazena i 6. GTA na pravém křídle.

19th, the Army launched an attack from the Moravian Field north, towards Brno, however, it was stopped by the impenetrable valley of the Dyje River, which had been flooded following the emptying of the Dam of Vranov by the Germans. For this reason, the attack was halted and the 6th GTA moved to Brno through the Soviet rear area, across the territory of Slovakia.

On April 22nd, the entire 1st Guards Cavalry-Mechanised Group was concentrated into the area of Ofechov, to rescue units of their own forces who were in trouble. The 6th GTA

*Tanky Sherman M4A2
 sovětské 6. gardové
 tankové armády
 v Křenové ulici v Brně, 26.
 dubna 1945.
 (J. Bajer)*

*Sherman M4A2 tanks,
 of the Soviet 6th Guards
 Tank Army on Křenová
 Street in Brno,
 26 April 1945.*

Německé tanky Pz Kpfw V Panther zničené v bojích u Vyškova v posledním týdnu dubna 1945. (G. Svoboda)
German tanks, Pz Kpfw V Panther destroyed during fighting near Vyškov in the last week of April 1945.

V prvním sledu útočily oba její mechanizované sbory (2. a 9. gardové), následovány v záloze 5. gardovým tankovým sborem. Německé velení rezignovalo na pouliční boj, 25. dubna německé jednotky město vyklidily a zaujaly novou obrannou čáru severně a západně od Brna, která pak vydržela v nezměněné podobě do 8. května.

Od 26. dubna útočila 6. gardová tanková armáda spolu s 1. rumunskou a 53. armádou na severovýchod, přes Vyškov na Olomouc, kde se měl 2. ukrajinský front spojit se vstřícně postupujícím 4. ukrajinským frontem a obklíčit německou

moving onto the right wing of the attacking group of the 2nd Ukrainian Front, into the zone of the 53rd Army (in the area of Křepice).

During the morning of April 23rd, the second Soviet attack on Brno was launched, starting with the attack of the 1st GJMS on the left wing. After the artillery preparation and after the attack of the 53rd Army's infantry, who passed the forward perimeters of the German defences, the 6th GTA on the right wing was sent into battle. Its two mechanised corps (2nd and 9th Guards) attacked in the first wave, followed by

Vraky tanků T-34/85 z 5. gardového tankového sboru 6. gardové tankové armády, zničené u Klenovic, jižně od Prostějova na konci dubna 1945. (SUA)

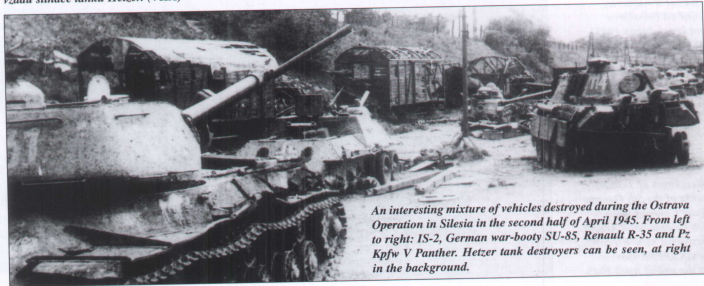
Wreckages of T-34/85 tanks of the 5th Guards Tank Corps of the 6th Guards Tank Army destroyed near Klenovice, south of Prostějov at the end of April 1945.

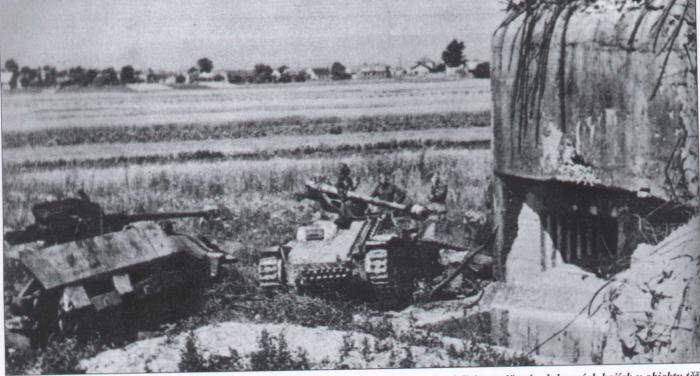
Vraky tanků T-34/85 z 5. gardového tankového sboru zapadlé v korytě potoka Okenná u Klenovic, jižně od Prostějova na konci dubna 1945. (SÚA) • Wreckages of T-34/85 tanks of the 5th Guards Tank Corps trapped in the Okenná Stream near Klenovice at the end of April 1945.

1. tankovou armádu. Tento „klešťový úder“ by v případě úspěchu nejspíše vešel do učebnic pod názvem olomoucká operace. Na přelomu dubna a května ale německá obrana postup 6. gardové tankové armády a tím i celého frontu zastavila jižně od Prostějova.

Zajímavá směsice vozidel zničených ve druhé polovině dubna 1945 v Českém Slezsku. Vlevo IS-2, dále SU-85 s německým křížem na zadním pancíři, Renault R-35 a Pz Kpfw V Panther. Zcela vpravo vzadu stíhače tanků Hetzer. (VHA)

An interesting mixture of vehicles destroyed during the Ostrava Operation in Silesia in the second half of April 1945. From left to right: IS-2, German war-booty SU-85, Renault R-35 and Pz Kpfw V Panther. Hetzer tank destroyers can be seen, at right in the background.

Stíhače tanků Sd Kfz 251/22 a Marder III z 27. oddílu stíhačů tanků německé 17. tankové divize, zničené v dubnových bojích u objektu těžkého opevnění OP-S 10 „Křižovatka“ u Opavy. (VHA) • Tank destroyers, Sd Kfz 251/22 and a Marder III, of the 27th Panzerjägerabteilung of the German 17th Panzerdivision destroyed during fighting at the pre-war Czechoslovak fortifications between the towns of Opava and Ostrava, used by the Germans as a defence location in April 1945. Blockhouse at right is the OP-S 10 “Křižovatka”.

The Ostrava Operation

The ill-fated 4th Ukrainian Front was the last and the weakest of the three Soviet Fronts to enter the Czech lands. However, it was ordered to this Front to enter Czech territory as early as February 17th 1945. After the launch of the operation (planned for March 10th), its units were ordered to pass the city of Ostrava from the south and to reach Prague via Olomouc within 45 days. However, the attack in the area of Těšín between 10th and 18th of March failed totally. Instead of covering the planned distance of 120 kilometres, the 38th and the 1st Guards Army made good only eight! The same distance separated them from the Olše River, e.g. from the Czechoslovak border. After this failure, the Front's commander was replaced, together with his chief of staff.

Later, the advance of the 1st Ukrainian Front in Upper-Silesia allowed the 4th Ukrainian Front to approach the Olše River between the 24th and 31st March. Near the village of Tworków, the frontline even crossed the Odra River for a short while. From the beginning of April, the Front was reinforced by the neighbouring 60th Army of the 1st Ukrainian Front, which was already located in Czech-Silesia, in the area of Sudice. This is how the 4th Ukrainian Front finally reached the Czech lands.

One day before the launch of the Berlin Operation, on April 15th, the 60th and 38th Armies launched an attack from the area of Ratiboř, south towards Opava and Ostrava, further continuing to Olomouc, to meet the 2nd Ukrainian Front. The

postupem rychlých skupin prakticky německým týlem k Ostravě, kterou měly dosáhnout třetí den operace. Rychlé skupiny ale 17. dubna narazily v hloubce německé obrany na linii bývalých československých opevnění z třicátých let, kterou Němci využili a která sovětský postup paralyzovala. Tanky a automobily rychlých skupin musely počkat na postup pomalejších hlavních sil frontu a vyčkat, až jim ženisté, dělostřelci a pěšáci prorazí další koridory k zahájení nového útoku. Mezi 20. a 23. dubnem probíhal boj o opevnění prakticky od srubů OP-S 18 až po přibližně MO-S 16 nebo i dále na východ.

22. dubna dobyla 60. armáda Opavu a 26. dubna zaútočil front znovu i na Ostravském směru: 60. armáda od Opavy, 38. armáda z předmostí u Dolního Benešova a 1. gardová armáda z prostoru Darkovic. 30. dubna padla Němci vyklizená Ostrava, nicméně postup frontu se bojem o opevnění zdržel natolik, že k plánovanému spojení s 2. ukrajinským frontem u Olomouce došlo až v prvních květnových dnech a německá 1. tanková armáda se z prostoru ohroženého obklíčením stáhla.

Sovětské tanky IS-2 ze 42. gardové těžké tankové brigády v Ostravě, 30. dubna 1945. (MDH)

Soviet tanks, IS-2, of the 42nd Guards Heavy Tank Brigade in Ostrava, 30 April 1945.

2nd Front advanced from Brno northeast, through Vyškov, to meet the 4th Front. The attack of the 4th Ukrainian Front followed the usual operational scenario for the Red Army at this stage of the war – a typical *blitzkrieg*. The Soviet command planned on breaking through the German field defences in Silesia and rapidly advancing fast units through the German rear area to the town of Ostrava, which, according to the plans had to be reached in three days from the start of the operation. However, the fast groups encountered a former Czechoslovak defensive line, now employed by the Germans, thus paralysing the Soviet advance. Tanks and motor vehicles of the fast groups now had to wait for the slower forces of the Front, for the engineers, artillery and infantry to create new approach corridors, so they could launch a renewed attack. Between April 20th and 23rd, the troops were engaged in fighting the Germans from the Blockhouses OP-S 18 roughly through to MO-S 16 and even further to the east.

On April 22nd, the 60th Army captured Opava and on April 26th, the Front attacked again in the direction of Ostrava: the 60th Army from Opava, the 38th Army from the bridgehead near Dolní Benešov and the 1st Guards Army from the area of Darkovice. On April 30th, the city of Ostrava, evacuated by the Germans, was liberated, however, due to the fighting at the defensive line, the advance of the Front was delayed, so the planned meeting with the 2nd Ukrainian Front near Olomouc was only realised later on, in the first days of May. The German 1st Panzer Army had sufficient time to retreat from the area in advance of the enveloping siege.

Shermany M4A1 (76mm) ze 782. tankového praporu, přiděleného americké 97. pěší divizi, v Chebu 26. dubna 1945. (VHA)
Sherman M4A1 (76mm) tanks, of the 782nd Tank Battalion attached to the American 97th Infantry Division in Cheb, 26 April 1945.

Američané překračují hranice Československa

The Americans cross the borders of Czechoslovakia

V polovině dubna 1945 dosáhla spojenecká vojska Labe a tím i demarkační čáry se Sovětským svazem na území Německa. Šestá a dvanáctá skupina armád, které dosud postupovaly po boku jednadvacaté skupiny armád na východ, do nitra Německa, se otočily o devadesát stupňů na jih a 22. dubna zahájily postup proti předpokládané německé „Alpské pevnosti“. Americká 3. armáda, která dosud tvořila čelo útočného postupu, dostala nyní za úkol postupovat po obou březích Dunaje a krýt levý bok tohoto mohutného uskupení.

Ještě před zahájením dunajského tažení, 18. dubna, obsadila 90. pěší divize XII. sboru 3. armády město Hranice na území předmnichovské ČSR. 20. dubna dobyla 2. jezdecká skupina město Aš. Už v rámci postupu do Rakouska, po dvoudenním boji 25. a 26. dubna, dobyla 97. pěší divize Františkovy Lázně a Cheb. O den později, 27. dubna, zde Američané odrazili německý průtůtok.

Při postupu 3. armády dále na jihovýchod obsazovaly 90. a 97. pěší divize spolu s 2. jezdeckou skupinou horské průsmyky v českých pohraničních horách, za které se po ústupu od Rýna ukryla německá 7. armáda. Po útoku 27. dubna ve směru od bavorského Bärnau se 97. pěší divize zmocnila 2. května města Tachova a 4. května Přimdy a Plané u Mariánských Lázní. Ve dnech 26. dubna až 1. května bojovala americká 90. pěší divize s německou 11. tankovou divizí mezi Waldmünchenem a Všerubským průsmykem o ovlád-

In the middle of April 1945, the Allied forces reached Elbe, which served as the dividing line between the western allies and the Soviet Union (in Germany). The US 6th and 12th Army Groups, (still advancing side by side with the British 21st Army Group towards the east), now turned ninety degrees south, launching the advance against the anticipated "Alpine Redoubt". The American 3rd Army, serving as the leading edge of the attacking forces, received an order to advance on both sides of the River Danube and to backup the left side of this mighty formation.

Prior to the launch of the Danube Campaign, on April 18th 1945, the 90th Infantry Division of the XIIth Corps of the 3rd Army occupied the town of Hranice, situated in the territory of the Czechoslovak Republic at its pre-Munich Treaty borders. On April 20th, the 2nd Cavalry Group took over the town of Aš. During its advance towards Austria, the 97th Infantry Division occupied the towns of Františkovy Lázně and Cheb during the course of a battle lasting two days (April 25th and 26th). A day later, on April 27th, the Americans repulsed a German attack at this location.

During the advance of the 3rd Army in the southeast direction, the 90th and 97th Infantry Divisions, together with the 2nd Cavalry Group occupied the mountain passes of the mountain ranges on the Czech border, behind which the German 7th Army was hiding, following its retreat from the Rhine. On

nutí přístupu k Domažlicím. Boje v tomto prostoru skončily 1. května, kdy se německá 11. tanková divize stáhla do vnitrozemí. Příslušníkům československého odboje v Domažlicích se již před tím podařilo s jejím velitelem dosáhnout dohody, že město hájeno nebude. Divize kapitulovala 4. května ve Všerubech před americkou 2. pěší divizí, která zde 90. pěší divizi vyšťfídala.

30. dubna osvobodila 2. jezdecká skupina při výpadu za německé linie přibližně 300 spojeneckých válečných zajatců ze zajateckého tábora v Bělé nad Radbuzou a ukořistila také stádo ušlechtilých jezdeckých koní z německého vojenského hřebčína v blízké Hostouni. 1. května se při obsazování železnorudského průmysku střetla se školním praporem SS posíleným příslušníky *Hitlerjugend*. S esesáky se 2. jezdecká skupina střetla opět 2. května v Hůrce.

30. dubna přešla 90. pěší divize na Chebsku do podřízenosti V. sboru 1. armády a v následujících dnech se do úseku mezi Aš a Domažlicemi přesunuly ze Saska i ostatní divize V. sboru. 4. května byl naopak celý V. sbor přidělen 3. armádě v rámci příprav na poslední americkou ofenzívu na evropském bojišti.

Pz Kpfw IV německé 11. tankové divize, zničený v Brůdku u Všerub v boji s americkou 90. pěší divizí. Na fotografiích jsou zachyceni příslušníci československé armády, kteří odklízeli vraky na Šumavě na podzim 1945. (F. Mareš)

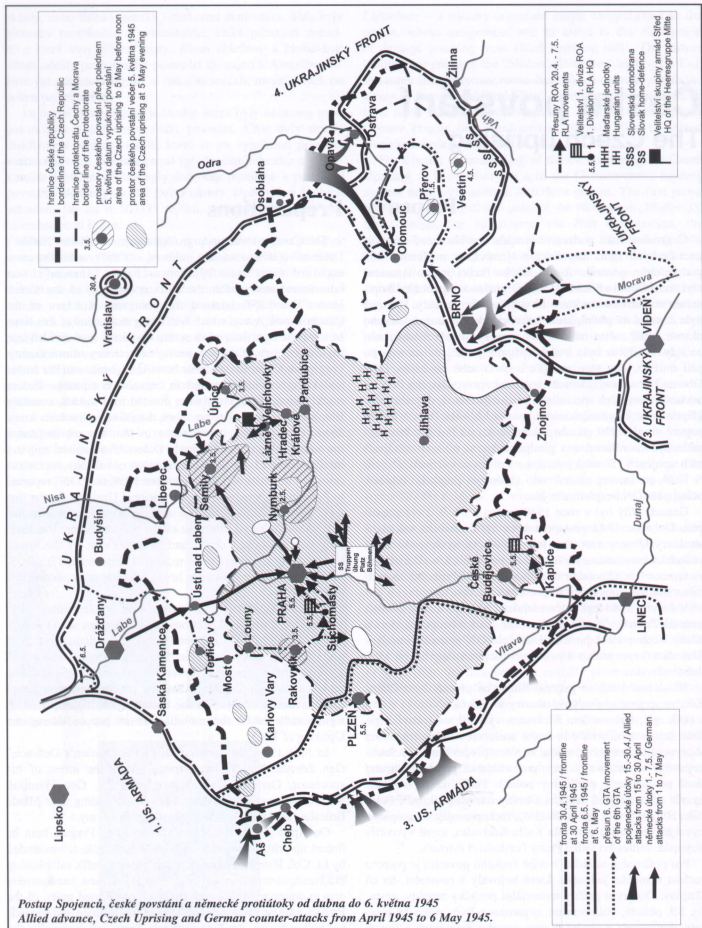
Pz Kpfw IV tank, of the German 11th Panzerdivision destroyed near Brůdek u Všerub during combat with the American 90th Infantry Division. The photo shows Czechoslovak soldiers removing the wreckage in the Šumava Mountains in the autumn of 1945.

April 27th, after an attack from the direction of the Bavarian town of Bärnau, the 97th Infantry Division captured the town of Tachov, on May 4th they occupied Přimda and Planá near the town of Mariánské lázně. In the days between April 26th and May 1st, the American 90th Infantry Division fought the German 11th *Panzer* Division near Waldmünchen and the mountain pass of Všeruby, for the control of the access paths to Domažlice. Fighting in this area ended on May 1st, when the German 11th *Panzer* Division retreated further inland. The members of the Czechoslovak underground movement had previously negotiated an agreement with the Division's commander, that the town would not be defended. On May 4th, the German division capitulated at Všeruby in front of the American 2nd Infantry Division, which had taken the place of the 90th Infantry Division.

On April 30th, during its strike behind the German lines, the 2nd Cavalry Group liberated approximately 300 Allied Prisoners of war from the prison camp at Bělá nad Radbuzou. Also, the unit recovered a number of Lipizzaner horses, (the famous riding horses used by the Spanish Riding School in Vienna), from a German farm situated in the nearby village of Hostouň. On May 1st, when occupying the mountain pass of Železná Ruda, the unit clashed with elements of the training units of the *Waffen SS*, reinforced with members of the *Hitlerjugend*. The 2nd Cavalry Group clashed with the *SS* men again on May 2nd at Hůrka.

On April 30th, in the region of Cheb, the 90th Infantry Division came under the command of the Vth Corps of the US 1st Army. In the following days, the remaining divisions of the Vth Corps moved from Sachsen into the area between the towns of Aš and Domažlice. During preparations for the final American offensive in the European Theatre of War, the entire Vth Corps was assigned to the US 3rd Army on May 4th 1945.

Postup Spojenců, české povstání a německé protiútoky od dubna do 6. května 1945
 Allied advance, Czech Uprising and German counter-attacks from April 1945 to 6 May 1945.

The Czech uprising

Preparations

The Czechoslovak underground army, named the "Nation's Defence" (*Obrana národa* - abbrev. - "ON"), under the command of Gen. Josef Bílý (cover name "*Ataman*"), was born immediately after the Nazi occupation of the Czech lands. The "ON" retained the command structure of the Czechoslovak Army, which was being disbanded at this time. In terms of its territorial structure, the army was divided into regiments, each of them covering the territory of one county. Large towns had to assemble battalions, while smaller towns and villages were expected to organise companies. Before mobilisation, the groups were divided into squads, counting five men each, so that no more than five individuals knew about each other's involvement in the nascent resistance movement. Also, the "Nation's Defence" organised military intelligence and the illegal emigration of military specialists (mostly pilots) abroad. In September 1939, the "ON" reported to Paris its preparedness for the National Uprising for the first time. It was intended that the uprising would be coordinated with the anticipated offensive of the western allies. However, following the attack on Poland from the east by the Soviet Union, (then allied to the Germans), on September 17th 1939, the Polish military resistance began to collapse, rendering this plan useless.

In 1940, Gen. Bílý was arrested and on September 27th, 1941, he was executed. Actions by the German secret police, the *Gestapo*, had by 1942 nearly caused the disintegration of the command structures of the "Nation's Defence" along with its provincial contacts; however, the continuity of command survived through to 1945. Also, the previous preparation of the framework of units in the towns and villages (in 1939) significantly eased the mobilisation of people during the Uprising of 1945.

In June 1944, the commander of the "Nation's Defence," Gen. Zdeněk Novák was arrested. After the arrest of his successor, Gen. Bláha in September 1944, Gen. František Slunečko (cover name *Alex*), who was in hiding near Mladá Boleslav, advanced to the command of the Army.

On April 30th, Gen. Slunečko moved to Prague, here he linked up with the former staff of Gen. Novák, (commanded by Lt. Col. Raimund Mrázek of the general staff), establishing his Headquarters *Alex* in the process. This new headquarters was to command the Czech manned, uniformed units, of the Protectorate of Bohemia and Moravia – the state and municipal police forces, the Protectorate's Army and especially, the

Luftschutz – a military-organised corps, subordinated to the police, whose assignment was to assist in the elimination of damage resulting from allied bombing raids. The former intelligence group of the “Nation’s Defence,” lead by Lt. Col. František Bürger (cover name *Bartoš*), co-operating with the group of former, 1st World War, Czech Legionaries, lead by Gen. Karel Kutlvašr established the Military Command of Greater Prague (the Headquarters *Bartoš*). This command also came under the control of HQ *Alex*.

For a better understanding of the events during the Czech Uprising, it is necessary to split the German units, fighting against the Czech militias, into three groups. The first group consisted of occupational units of the *Wehrmacht*, *Waffen-SS*, the *Gestapo*, the *Volkssturm*, the *Todt* organisation, the *Wehrmacht*’s military hospitals, reserves and training units and establishments, the personnel guarding the stocks of ammunition and other supplies, or, for instance, the military veterinary hospital. After being attacked by the citizens taking part in the uprising, these units were sometimes arrested, prevented from moving or (after negotiations with Czech patriots) allowed to leave and surrender to the Americans. In rough numbers, this group comprised some 100,000 soldiers, who were scattered all over the Protectorate.

The second group consisted of units, whose assignment was to suppress the uprising. These units were partly located in the Protectorate and retained their fighting capacity during the outbreak of the uprising (especially, those units drawn from the training camps). The rest comprised units called up from abroad to suppress the uprising (the SS Regiment *Der Führer*). Roughly speaking, the second group consisted of some 50,000 soldiers, of which, one third were sent against Prague.

At the moment that the uprising started, the third (and by far the largest) group of German units were engaged in combat with the Allied forces – most of these units were situated outside the Territory of the Protectorate. These units were not directly influenced by the uprising, except for one small detail – the supply of fuel, ammunition and food from the supply areas, which ceased on May 5th. However, their own supplies were to prove sufficient, so the units could retain their fighting capacity for a short time, however not as long as May 16th, the time scale as initially planned by the commander of Army Group “*Mitte*”, Feldmarschall Schörner. These units consisted of veteran soldiers, whose experience significantly surpassed most of the soldiers from the territorial units. However, such frontline formations cared little about any uprising – their sole goal was to get as far west as possible, where the soldiers expected to be better treated in captivity, than if they surrendered to the Soviets. The usual figures regarding Army Group “*Mitte*”, during the Czech Uprising counts some 1,200,000 men.

The Uprising in Přerov

The above-mentioned distribution of forces shaped the course of the events in the Czech lands and in the yet-to-be-liberated territory of Moravia. The uprising in Přerov, which commenced on May 1st, serves as an example of the pattern of events, that (one to ten days) later occurred in nearly every settlement populated by the Czech people.

On Tuesday, May 1st, the false news of Germany's capitulation spread throughout the town Přerov. The citizens of this town put up Czech flags, arrested the local German units and following the orders, previously broadcast by the Czech Outland Radio, established a revolutionary National Committee for administration of civil matters. However, Přerov was situated upon an important crossroad in the German 1st *Panzer* Army's service area. At that moment, the army was threatened by a possible encirclement from Opava and Brno. Combat groups exempted from the army together with the standby police groups from Holešov and Olomouc re-took the town, freeing the arrested Germans and later executed 24 of the Czech patriots. By-passing the town, the 1st *Panzer* Army retreated west. On May 8th Přerov was occupied by Soviet troops, virtually without any resistance being encountered.

On May 2nd riots in the town of Nymburk broke-out, again after the false news of Germany's capitulation was spread. On the same day, outbreaks of sporadic fighting between the Germans and elements of "Vlasov's Army," took place in the areas of Rakovník and Beroun. On May 3rd, the uprising started in the area of Semily and the town of Úpice.

The Uprising in Nymburk

On May 1st, following the German radio announcement of the death of Adolf Hitler, the Czechoslovak broadcast on the BBC (British Broadcasting Corporation) from London called for the establishment of the National Committees; these were to temporarily take over the state and public administration until the arrival of the Czechoslovak Government from Košice to Prague.

In the morning of May 2nd, the news spread through Nymburk, that in the village of Vlkava, the local National Committee had taken over the municipal administration. Around 11:00, an assembly was held in the main square of Nymburk, followed by the removal of German flags and banners. A hoax, that the war was over and that the German army had capitulated spread throughout the town. At the local savings bank, the National Committee assembled, while the employees of the railway works went on strike at the same time. The National Committee raised the question of the command and likely actions of the underground military movement, however any such activity was considered to be premature. The area commander, Col. Nouzák then issued an order for the National Committee to keep the demonstration free of any armed action.

The German units, surprised by the pace of events maintained a low profile. Following negotiations, the Germans

withdrew their patrols back into barracks. However, a *Gestapo* unit from Jičín arrived and ordered the county governor (*okresní hejtman*) to be suspended.

On May 3rd the district office issued an order to suspend the celebrations and return the German banners to their previous locations. Then, the German forces sent heavily armed patrols back onto the streets. On May 4th the area commander of the military movement issued an alert order to the militias. In the evening, the radio broadcasts from London reported that the last opportunity for a widespread uprising had come. However, the German military patrols still occupied the town of Nymburk. In the afternoon of May 5th, following a call from the Prague Radio, Jiří Šůra ordered the first line units of the militias to mobilise. Consequently, volunteers in the town were put on standby. The German forces took over the savings bank, arresting the resistance leaders, however, they were released shortly afterwards. Some shooting occurred in the main square, but no one was hurt and the German alert units were called off after the shooting. The town hall and the railway station were taken over by the Czech patriots. The German forces at the station refused to give up, unproductive negotiations for their capitulation followed, between May 6th and 7th. Sadly at this time, two Czech citizens involved in the uprising, arrested in Nymburk, were executed in Milovice.

On Monday, May 7th a convoy of the engineers' unit of the German 46th Infantry Division passed through the town of Nymburk. From the bridge over the Elbe, the convoy arrived in the main square, turning west towards the present-day museum building. Shortly after, truck convoys of the German transport unit *Grosstransportraum*, evacuating the soldiers of the *Wehrmacht* from the Eastern Front started to pass through the town. On May 8th a continuous flow of retreating German units rolled through the town. In the evening, the Czech militias concentrated at the railway's (ČSD) works, to launch an attack on the Germans holding out at this location. However, the Germans took the supplies from the Labourers' House, leaving the train with the town's German citizens standing at the station, and late in the night, they left the town in lorries. As of May 9th, convoys of retreating Germans were still flowing through Nymburk. Amongst them were photographed vehicles of the 357th and the 45th Infantry Divisions. However, along the roads leading into town the local militias started to disarm these units, but not without some sporadic fighting occurring. In the afternoon, German vehicles approaching the town could be seen flying white flags.

On May 8th the County's National Committee issued a public notice to organise relief actions to assist the uprising in Prague. On May 9th the County's National Committee swore an oath to the Republic, taking over the entire executive power in the County of Nymburk. Over one hundred Germans, politically active during the occupation, were arrested. During the afternoon of May 10th, 8 arrested SS members were executed.

On May 10th, around 7:00pm, the first Soviet truck reached the town.

Povstání v severovýchodních Čechách

Dne 2. května po vzoru Nymburka povstaly sousední Poděbrady a po zprávách z Poděbrad Chlumec nad Cidlinou a Nový Bydžov. V Chlumci nad Cidlinou bylo povstání po dvou hodinách potlačeno policejními posilami z Kolína, v Novém Bydžově, potlačily povstání německé posily z Josefova. V Jičíně se po zprávách z Poděbrad a Nymburka shlukl dav na náměstí. Dav ale záhy rozešlo německé vojsko, které pak hlídalo v ulicích až do 9. května.

Z druhého na třetí květen zastavili práci horníci v Malých Svatoňovicích u Úpice, 3. května se přidaly se stávkou i úpické textilní továrny.

Ve čtvrtek 3. května se zprávy o nepokojích v Nymburce, Poděbradech a v Jičíně rozšířily v horním Pojizeří. Po Železném Brodě se roznesla zpráva, že se má okamžitě zahájit otevřená akce na osvobození země z německého panství. V Chuchelně u Semil místní občané zabránili německým vojákům v odvozu materiálu z vojenského skladiště šatstva a prádla. Po přestřelce museli Němci naložený materiál vrátit do skladu. Povstalci z Chuchelny a z Komárova pak obsadili německou leteckou hlásku na Kozákově.

Po zprávě o povstání v Chuchelně povstaly také Semily a po zprávách ze Semil i Vysoké nad Jizerou a Jilemnice. Ve večerních hodinách padli první povstalci u celnice mezi Vysokým nad Jizerou a Sklenavicemi a mezi Plavou a Držkovem.

NAHORE: Turnovští povstalci spouštějí silniční protitankový záras. (MDH)

TOP: Czech militia in Turnov activating a road-block.

The Uprising in the Northeast Bohemia

On May 2nd, the uprising came to the city of Poděbrady. Influenced by the news from Poděbrady, the towns Chlumec nad Cidlinou and Nový Bydžov rose up against the Germans. At Chlumec nad Cidlinou the uprising was suppressed after two hours, by the police forces from Kolín. In Nový Bydžov the German reinforcements from Josefov suppressed the riots. After hearing the news from Poděbrady and Nymburk a crowd gathered in the main square of Jičín. However, the crowd was soon dispersed by the German troops, who consequently patrolled the town until May 9th.

From May 2nd to May 3rd the miners at the village of Malé Svatoňovice near Úpice went on strike. On May 3rd the textile factories in Úpice joined the strike.

On Thursday, May 3rd, the news of the riots in Nymburk, Poděbrady, and Jičín started to spread in the headstream areas of the Jizera River. Throughout the town of Železný Brod news was spread to immediately launch an action to liberate the country from German control. In Chuchelna, near Semily, the local citizens prevented the German soldiers from carrying away the stock of military clothing. After clashing with the Czechs, the Germans were forced to return the material back to the storage. Then, the militias from Chuchelna and Komárov occupied the German flight reporting post on Kozákov hill.

At Železný Brod the citizens gathered in the main square. Here, the chairman of the Administration Commission handed the administration's powers to the Revolutionary National Committee. The commander of the local German army held negotiations with the leaders of the Uprising in

Německá posádka obsazuje
most přes Jizeru
v Turnově, 5. května 1945.
(Soukromá sbírka)

*The German garrison
of Trutnov is seen here
seizing the bridge across
the Jizera River,
5 May 1945.*

V Železném Brodě se občané shromáždili na náměstí a předseda správní komise předal civilní správu města revolučnímu národnímu výboru. S povstalci vyjednával velitel místní německé posádky. Vojsko se poté stáhlo do kasáren a také obyvatelstvo bylo vyzváno ke klidu. V Semilech povstalci odzbrojili německé četnictvo a *Volkssturm*. Místní posádku SS a *Volkssturm* odzbrojili povstalci také v Lomnici nad Popelkou.

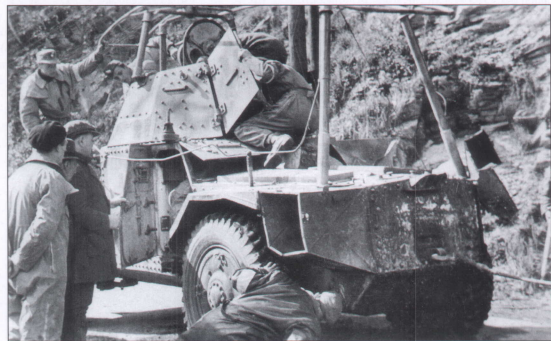
Do Železného Brodu dorazila dvě nákladní a tři pancéřová auta a autobus s posádkou *Sicherheitsdienst* z Mnichova. Hradiště s úkolem udělat ve městě pořádek. Německý velitel města je s ohledem na předchozí jednání s povstalci odkázal

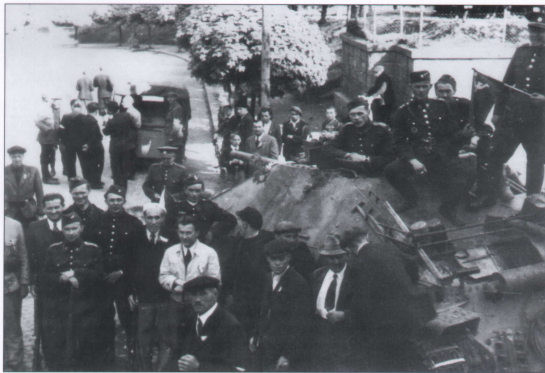
the area. Consequently, the army returned to their barracks and the citizens were asked to keep the peace. In Semily, the militias disarmed the German police and the *Volkssturm*. The local SS were also disarmed by the Czech patriots in Lomnice nad Popelkou.

Two trucks, three armoured vehicles and one bus with the *Sicherheitsdienst* from Mnichovo Hradiště were sent to re-establish order in the town of Železný Brod. Considering his previous talks with the leaders of the Uprising, the German commander declined the assistance of the *Sicherheitsdienst*, however, he sent a commando to Chuchelna, which was repulsed by the militias after a brief fight.

Čeští povstalci ze Splžova
s ukořistěným německým
radiovozem Panhard
francouzské výroby.
(Sbírka autora)

*Czech militia from Splžov
with captured (ex-French),
German Panhard radiocar.*

Čeští povstalci a vládní vojáci s ukořistěným stíhačem tanků Jagdpanzer 38 Hetzer v Josefově. (VHA)

Czech militia and former Protectorate Government Army soldiers with a captured Hetzer tank destroyer in Josefov.

do patřičných mezí. Nicméně odeslal vojenskou hlídku do Chuchelny, kterou tamní povstalci po krátké přestřelce odrazili.

4. května převzali iniciativu Němci. Vojenské posily z Turnova zpacifikovaly Železný Brod a Semily. Obyvatelé Chuchelny se před přesilou stáhli do okolních lešů. Jilemnici obsadil *Volkssturm* z Vrchlabí, Vysoké nad Jizerou obsadil *Volkssturm* a *Hitlerjugend* z Rokytnice nad Jizerou. Po obsazení města zde příslušníci *Hitlerjugend* zastřelili devět civilistů. Gestapo a vojsko z Jičína obsadilo Lomnici nad Popelkou, kde o den později popravilo čtyři zajaté povstalce.

On May 4th the initiative was taken over by the Germans. Army reinforcements from Turnov arrived, pacifying the towns of Železný Brod and Semily. To hide before the German's superior power, the residents of Chuchelna retreated into the surrounding woods. The town Jilemnice was occupied by the *Volkssturm* from Vrchlabí, the *Volkssturm* and *Hitlerjugend* from Rokytnice nad Jizerou occupied the town of Vysoké nad Jizerou. After the town was occupied the *Hitlerjugend* shot nine civilians. The *Gestapo* and the soldiers from Jičín took over Lomnice nad Popelkou, where four captured patriots were executed a day later.

Bezvěžový tahač na podvozku tanku Pz Kpfw I, ukořistěný českými povstalci 5. května 1945 v Rakovníku. (E.Jedlička)

Recovery vehicle based on the chassis of a turret-less Pz Kpfw I tank, captured by the Czech militia in Rakovník, 5 May 1945.

On May 5th, the towns Semily, Lomnice nad Popelkou and the other towns in the headstream areas of Jizera were filled with the convoys of the retreating German army. After the German retreat was over, the Revolutionary National Committee took over power in Semily. On May 7th, the German forces and civilians left the town.

In Lomnice nad Popelkou, the Revolutionary National Committee took power on the same day. The militias gained control over the town, occasionally venturing out on raids to the surrounding areas. In the afternoon of May 10th, the first vehicles of the Red Army came into the town.

The outbreak of the Uprising in the area of Rakovník

On May 2nd, a commando of "Vlasov's Army" together with the Czech militias disarmed the German soldiers at the train station in Lužná u Rakovníka. When disarming the members of the *Waffen-SS* (on the train from Prague) fighting broke-out, which later spread to the vicinity of the station.

On May 3rd and 4th, the 1st Division of the Russian Liberation Army, moved along the axis Hředle – Rakovník – Beroun and Řevničov – Nové Strašecí – Lány – Beroun. During its progress, the American Air Force subjected the army to numerous attacks. Yet while they were passing through the villages near Rakovník, the inhabitants started to remove the German banners and to display Czechoslovak flags (for example in the towns Lubná and Nové Strašecí). The Headquarters of the Government Forces in Lány informed the members of the militias from these towns about the planned outbreak of the uprising – on May 5th at 8:00am. This deadline term was kept.

On May 3rd, a National Guard was established in Rakovník. In the early morning of May 5th, the military uprising emerged with attacks on the barracks and on the ceramic factory, which both held out until the evening. The Czech patriots took over some 45 light and 58 heavy machine guns, 150 sub-machine guns and one turret-less light tank Pz Kpfw I. To satisfy the needs of the militias, 1,300 rifles were manufactured at the local armoury, followed by another 10,000 in the next few days.

On May 5th the militias from the areas of Rakovník and Kladno took over the German army's store of firearms in Hříškov near the town of Louny. On the same day, as part of the uprising an open revolt emerged in many other villages of the county.

Povstání na zbývajícím českém území

4. května dopoledne obdržela většina protektorátních pošt, četnických a železničních stanic nařízení protektorátní vlády o odstranění němčiny jako úředního jazyka v protektorátě. Toto nařízení se bleskově rozšířilo mezi českým obyvatelstvem a vyvolalo bouřlivou odezvu. Započalo odstraňování německých nápisů, vyvěšování vlajek a první střety s jednotlivými německými vojáky.

5. května dopoledne se velitel české podzemní armády generál Slunéčko (*Alex*) rozhodl, vzhledem k nárůstu napětí po událostech předešlého dne, zahájit ozbrojené povstání. Aktivoval velitelství Velké Prahy „*Bartoš*“, jehož jednotky začaly obsazovat strategické body v hlavním městě. Při obsazování rozhlasu policejním oddílem došlo ke střelbě, protože policisté zde narazili na oddíl SS, který dorazil několik hodin před nimi. Lístek s voláním o pomoc, určený dalším jednotkám velitelství *Bartoš*, především policejním posílám připraveným v Bartolomějské, předal technik hlasateli a celý konflikt se ve 12:33 medializoval.

Na většině území s českým obyvatelstvem rozhlasové hlášení zmobilizovalo vojenské i civilní povstalecké struktury, pokud už nevyšly z illegality minulých dnů. Civilní správu přebíraly revoluční národní výbory, jednotky vojenských velitelství obhlehly místní německé posádky a navazovaly kontakty se sousedními obcemi. Prvními a často jedinými zbraněmi v obcích bylo obvykle pouze několik pistolí místní četnické stanice. Povstalci šli do boje s odhodláním oplatit nacistickým okupantům ponižení z mnichovské krize v roce 1938 a šesti let okupace v letech 1939–1945. Většina měla za sebou výcvik v československé armádě a kapitulaci v září 1938 osobně prožila.

Obsazením skladů a nádraží a odzbrojováním německých vojáků postupně povstalci získávali další výzbroj, včetně obrněné techniky. Povstalci ukofistili například dva tanky Pz Kpfw 38(t) v Loučeni, stíhače tanků Hetzer v Josefově, vyprošťovací tank Bergepanzer Hetzer v Úpici, obrněný automobil Panhard 178 v Nových Benátkách, minimálně tři obrněné transportéry Sd Kfz 251 v Revnicích, po jednom

The Uprising in the rest of the Czech Lands

In the morning of May 4th, most of the Protectorate's post offices, police and train stations received the order to stop using German as an official language. This order rapidly spread amongst the Czech populace and was met with a broad acceptance. The removal of German banners and Nazi flags, and the first clashes with German soldiers also commenced at this time.

Considering the growth of tension following the previous days' events, the commander of the Czech Underground Army, Gen. Slunéčko (*Alex*) decided to launch an armed uprising in the morning of May 5th. He activated the high command of Greater Prague named "*Bartoš*", whose units began to occupy the strategic points of the capital city. During the occupation of the radio broadcasting station, a skirmish occurred between the police and an SS unit, which had reached the station a couple of hours earlier. A card requesting help, intended for the other units of the *Bartoš* command, (especially for the police forces ready at Bartolomějská Street), was handed over to the news announcer, who brought the conflict into the open by 12:33pm.

In most of the country inhabited by the Czechs, the radio broadcast mobilised both the military and civilian underground structures (especially if they had remained in hiding following the preceding days' events). The civil administration was taken over by the Revolutionary National Committees; the units of the military command besieged any local German military units and made contacts with their neighbouring villages. The first (and in most cases the only) weapons in the villages were a few pistols from the local gendarmery stations. The Czech patriots and militias went into combat determined to revenge the humiliation of the Munich Crisis of 1938 and the six years of occupation between the years 1939 – 1945. Most of the individuals involved had been trained in the Czechoslovak Army and the capitulation of September 1938 had touched them deeply.

By occupying railway stations and military storage facilities, and by disarming German soldiers, the militias obtained more and more weapons, including tanks and other armoured fighting vehicles. For example, in the village of Loučeň, the militias seized two Pz Kpfw 38(t) tanks, in Josefov, they captured a Hetzer tank destroyer, a Bergepanzer rescue tank in Úpice, a Panhard 178 panzer vehicle in Nové Benátky and at least three Sd Kfz 251 panzer transporters in Revnice. Similar vehicles were also captured in the towns of Hořice (including an Sd Kfz 253 and Sd Kfz 7), Jesenný, Kamenický, Písek, Svratka and other settlements. To defend themselves against German punitive actions, the militias deployed anti-tank barriers in the villages, these having originally been intended for use against the Allied forces by the Germans.

In some villages, the German soldiers of the local army units gave themselves up, in a disarmed state, to the Czechs. In other places, the soldiers surrendered their arms and left (or after negotiations, left without being disarmed). In some places, the local German commanders agreed to a cease-fire

Mobilizace českých povstalců v Holicích 5. května 1945. (MDH)
Mobilisation of the Czech militia in Holice on May 5th, 1945.

*Vládní vojáci a další povstalci zatýkají 5. května příslušníky gestapa v Písku.
(Muzeum Písek)*

Czech soldiers of the former Protectorate Government Army and other Czech militia arresting Gestapo members in the town of Písek, 5 May 1945.

vozidle téhož typu v Hořicích (zde i Sd Kfz 253 a Sd Kfz 7), Jesenným, Kameničkách, Písku, Svratce a v dalších obcích. Na obranu před německými trestnými výpravami povstalci spustili protitankové uzávěry v obcích, původně připravené Němci k obraně před spojení.

Němečtí vojáci z místních posádek se v některých obcích

and ordered the establishment of mixed Czecho-German military patrols. In the town of Pardubice, to satisfy the request from the Revolutionary National Committee, the German commander was even ordered to suppress a riot, which had broken out in the *Gestapo* Headquarters! Guards also escaped from the Jewish "Model-Ghetto" and *Gestapo* prison of

Písecká povstalecká jednotka 8. května před odjezdem do Bechyně. (Muzeum Písek) • A militia unit in Písek, prior to leaving for Bechyně, 8 May 1945.

Vítání prvních amerických vojáků v Blovičích u Plzně 7. května 1945. Příslušnost k jednotce prozrazuje ramenní nášivka americké 2. pěší divize.
(Foto: A. Slajs)

Welcoming of the first American jeep in Blovice near Plzeň, 7 May 1945. The shoulder patch of the Americans reveals the unit in question as the 2nd Infantry Division.

nechali odzbrojit a zajmout, jinde po odzbrojení odpochovali, nebo po dohodě odešli i se zbraněmi, někde místní německý velitel souhlasil s klidem zbraní a postavil smíšené česko-německé hlídky. V Pardubicích dokonce německý velitel na žádost revolučního národního výboru potlačil odpor v budově gestapa. Ze židovského ghetta a věznic gestapa v Terezíně uprchli dozorcí a město, zamořené epidemií

Povstalci s ukořistěným stíhačem tanků Sd Kfz 251/22 č. 324 ve Svatouchu. (VHA) • Czech militia with a captured tank destroyer, Sd Kfz 251/22, No. 324 in Svatouch.

Terezín (Theresienstadt); the protection of this typhoid-ridden town was taken over by the Committee of the International Red Cross. On the other hand, German units in some villages declared Martial Law and executed both civilian hostages and any captured members of the local militias. Evidence regarding the massacre of captured soldiers by the Germans, Czechs and the Soviets would emerge in due course.

Strictly following the original plan prepared in 1939, on May 5th and 6th the militias prepared the ground for the arrival of the Allied armies in most of the Czech-inhabited terri-

tory. In Western Bohemia, the uprising came to a lucky end with the arrival of the American Army. However, east of the allied demarcation line, the events turned out tragically.

From the morning of May 7th, the divisions of Army Group *Mitte* started to withdraw from the east, passing through the newly liberated Czech Territory, rather than the much anticipated Allied forces. To the militia units tasked with paralysing the German rear areas, until the arrival of the Allied armies, this meant a disaster. A great part of Bohemia, and half of Moravia, witnessed a blood bath to such an extent as unheard of since the Thirty Years War.

As the flow of the German retreat fluctuated (lasting for eight to twelve hours, or even longer), the activity levels and fortunes of the Czech patriots also fluctuated. In many places, attempts to disarm the retreating units were brutally suppressed by other, perhaps more aggressive, German units. Thus, the village of Bernartice, where a successful disarming process had been underway, was, on May 8th, brutally occupied by an SS unit. The Písek militia unit, returning from the town of Bechyně, attacked Bernartice, however, the attack was repulsed. Thirty-four civilians and members of the militia perished, 15 of these belonging to the former Protectorate Government forces. The retreating German soldiers burned down the village of Leskovice near Pelhřimov, shooting 25 inhabitants. The defenders of Holice shot down a Focke-Wulf Fw 190 F, one of three German aircraft, which attacked the town, however, the town was taken over by the Germans. Some 65 militia and civilians perished. There were numerous similar incidents.

By this stage of the war the German army was poorly equipped with motor vehicles, making it "easier" for some German soldiers to fall into Czech captivity rather than join a hopeless march of a couple of hundred kilometres. Thus, in Pecka, the German command together with a part of the 100th *Jäger* Division and a part of the 208th and 359th Infantry Divisions capitulated in front of the militias. In Eastern Bohemia, in the town of Litomyšl and in its southern vicinity, the Hungarian divisions changed their allegiance and joined with the Czech militias against the Germans.

After the final German infantryman had been disarmed and interned, most of the villages experienced a period of quiet, lasting from a couple of hours to two days, allowing them to prepare a friendly welcome for the approaching Red Army. The arrival of the Soviet soldiers was warmly greeted as the ultimate assurance that the Nazi occupation was truly over.

LEFT: A Camel captured by Czech boys scout in Golčův Jeníkov town.

Povstání v Plzni The Uprising in Pilsen

Od rána 5. května Plzeňané vyvěšovali československé vlajky, odstraňovali německé nápisy a docházelo ke srážkám s německými vojáky a gestapáky. Na náměstí občané zapálili dřevěný propagační transparent s heslem „Führer befiehlt wir folgen“. Hrstka Němců začala kvůli tomu po lidech střílet z automatických zbraní, ale po chvíli se stáhla. Povstalci obsadili radnici a moc ve městě převzal revoluční národní výbor. Do rukou povstalců padly také pošta, nádraží, Škodovy závody a další strategické objekty, kořisti povstalců se staly i nejméně dva stíhače tanků Jagdpanzer 38 Hetzer a tank Pz I.

Povstalci začali vyjednávat s velitelem místní německé posádky o zamezení krveprolítí. Mezitím ovšem došlo před polednem na Klatovské třídě k přestřelce, při níž přišli tři lidé o život.

From the Morning of May 5th the citizens of the city of Pilsen started to display the Czechoslovak flag and to remove the German flags and banners. Also, skirmishes with the German soldiers and the Gestapo occurred. A propaganda banner bearing the words "Führer befiehlt wir folgen" was set on fire in the main square by the local inhabitants. As a result, a handful of local Germans started to fire their machine-guns at the Czechs, however, after a while they retreated. The militia occupied the town hall, and the administrative powers were taken over by the Revolutionary National Committee. The post office, the railway station, the Skoda factory and some other strategic objects, together with two Jagdpanzer 38 Hetzer tank-hunters and one Mark I Panzer were also taken over by the Czech patriots.

*Momentka z bojů povstalců
proti okupantům v Plzni.
(Sbírká A. Slajse)*

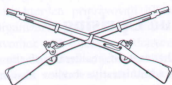
*A snapshot of the fighting
against the Germans
occupying Plzeň.*

Již v časných ranních hodinách 5. května povstalci zprovoznili rozhlasový vysílač, který ve 12:35 zahájil svobodné vysílání. Následovala mobilizace povstalců. V té době také dorazily zprávy o povstání v Praze.

V Plzni vzrůstalo napětí. Povstalci celé odpoledne vyjednávali s velitelem německé sedmitisícové posádky ve městě a o půlnoci se podařilo lsti odvrátit německý útok na město. Již večer povstalecké spojení z Plzně navázaly kontakt s americkou armádou u Klatov a v noci také u Tachova.

Ráno 6. května v 8:15 dorazila do města americká 16. obrněná divize, bouřlivě vítaná obyvatelstvem. Okolo deváté hodiny začali do davu střelbu ze svých bytů němečtí příslušníci *Volkssturmu*. V té době měla podle německého plánu probíhat likvidace povstání mimoplzeňskými útvary. Namísto toho američané zlikvidovali poslední hnízda odporu a ve všeobecně vypjaté atmosféře se jim jen s obtížemi podařilo zabránit lynčování německých odstřelovačů. Odpoledne 6. května projely Plzní části americké 97. pěší divize a 7. května dorazila do města 2. pěší divize.

Plzeňští dobrovolníci se soustředili k odjezdu na pomoc Praze, ale americké velení jim ale s ohledem na dohodu se Sovětským svazem o demarkační čáře neumožnilo odejet. Nicméně 8. května zasáhli do bojů na Staroměstském náměstí v Praze příslušníci plzeňské protiletecké policie, kteří byli v době vypuknutí povstání nasazeni v Hořovicích.

Plzeňští dobrovolníci připravěni odejet 6. května 1945 na pomoc Praze. (VHA)

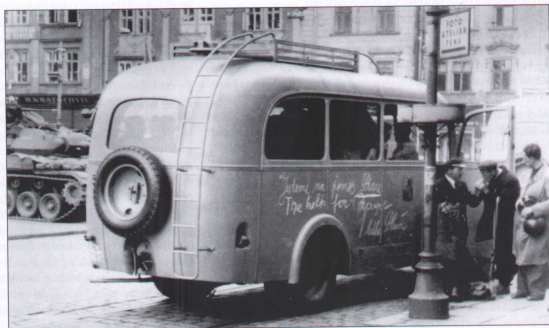
Pilsen's (Pilsen's) volunteers gathered together, ready to depart for Prague, however the US Headquarters prevented this, due to the agreement with the Soviet Union in respect of the demarcation line. However, on May 8th Czech members of the Pilsen Luftschutzpolizei took part in the fighting at the Old Town Square in Prague, because, at this time they were located in the town of Hořovice.

With the intention of preventing any unnecessary casualties the militia started negotiations with the commander of the local German forces. Despite these negotiations, an exchange of gunfire occurred in Klatovská Avenue, sadly leaving three people killed.

In the early morning of May 5th, the leaders of the militia brought the local radio transmitter into operation. At 12:35pm they began a free broadcast, calling for the mobilisation of the militias, which followed. At the same time, the news of the Prague Uprising reached the city.

In Pilsen, tension was building up. Throughout the morning, the leaders of the militia had, as noted above, been negotiating with the commander of the local German military, counting some seven thousand men. At midnight, a planned German attack on the town was jeopardised by means of a contrivance. As early as the evening of May 5th, the local militias' signals unit came into contact with the American Army near Klatovy and, later in the night, at the town of Tachov.

In the morning of May 6th, at 8:15am, the American 16th Armored Division arrived in the town of Pilsen, boisterously greeted by the locals. Around 9:00am, members of the German *Volkssturm* started to fire into the crowds of Czech civilians from apartment buildings occupied by the *Volkssturm*. As planned by the Germans, pacification of the uprising by non-resident units should have been underway at this time. Instead, the Americans eliminated the last sources of German resistance; in the heightened emotional atmosphere of the situation they great difficulty in preventing the lynching of any captured German snipers by the enraged locals. In the afternoon of May 6th, elements of the American 97th Infantry Division passed through the town; on May 7th, the 2nd Infantry Division arrived in Pilsen.

Oddíl SS směřující ráno 5. května 1945 přes Václavské náměstí do budovy rozhlasu. (VHA) • A Waffen-SS unit heading across Wenceslas (Václav) Square towards the radio building, morning 5 May 1945.

Pražské povstání The Prague Uprising

Praha, jako sídlo ústředních okupačních a mocenských orgánů, měla velkou vojenskou posádku. Její síla se odhaduje na přibližně 10.000 mužů. Její složení a dislokaci dosud nikdo v úplnosti nepublikoval, měla však obsazena bez tří výjimek všechna pražská kasárna, obě letiště, školy, některé hotely a nezanedbatelnou roli hrál i pražský *Volkssturmbatalion* 305, jehož členové měli výzbroj ve svých bytech.

Německé vojenské velení uvažovalo ještě v dubnu 1945 o Praze jako pevnostním městě, které bude hájeno všemi prostředky. V tomto smyslu byl velitelstvím pevnostní oblasti Praha vydán 10. dubna 1945 plán obrany Prahy č. j. 200/45 Kdos, který mimo jiné velmi podrobně určoval úkoly jednotlivých skupin obyvatelstva v době obléhání. Plán ovšem počítal s přítomností silných jednotek frontové armády ve městě a naopak zcela pomíjel eventualitu ozbrojeného povstání v době její nepřítomnosti.

Ve změnách podmínek po Hitlerově smrti odletěl německý Říšský státní ministr pro Čechy a Moravu K. H. Frank 3. května do Flensburgu. Dönitz Frankovi věnoval jen několik minut, ve kterých mu řekl, aby Prahu vyhlásil otevřeným a „lazaretním“ městem. Lazaretní město ovšem nebyl pojem mezinárodního práva. Po návratu do protektorátu, 5. května, se K. H. Frank pokusil kontaktovat velitele americké 3. armády generála Pattona ve snaze dosáhnout separátní kapitulace. Delegaci, kterou k němu vyslal, ale už zajali čeští povstalci, kteří o jejím poslání nic nevěděli. Pokus K. H. Franka o předání moci protektorátní vládě v čele s ministrem

Praze, as the seat of residence of the main German occupation and administrative bodies also had a considerable German military presence. The units at the disposal of the German authorities counted some 10,000 men. The composition and location of these forces has never been published in a complete form; however, the Germans occupied all of Prague's barracks (not counting three exceptions), both of its airports, some schools and hotels. Prague's *Volkssturmbatalion* 305, whose volunteer members retained their issued weapons in their own houses and apartments, played a certain role as well.

As late as April 1945, the German military command considered Prague as a possible “fortress” city, which would be defended by all means. In this sense, on April 10th, the command of the “Fortress Area Prague” issued a defensive map of Prague, no. 200/45 Kdos, which (besides other information) described in detail the roles of the individual groups of citizens in the course of a possible siege. However, the plan counted on the presence of strong frontline army units in the city, while totally ignoring the possibility of an armed uprising during the absence of such units.

In the new circumstances following the death of Hitler, the German *Reichsminister* for the Protectorate of Bohemia and Moravia, K.H. Frank flew to Flensburg on May 3rd. In the few minutes that *Grossadmiral* Dönitz (Hitler's successor) spent with Frank, he was instructed to declare Prague as both an open and also a “hospital” city. However, the term “hospita-

Bienertem, doplněné o některé prominentní české politiky, doposud držené Němci jako rukojmí, ztroskotat také. Bienert byl zajištěn povstalci na pražské radnici a čeští rukojmí, internovaní v zámečku Jenerálka, kategoricky odmítli s okupanty spolupracovat.

Praha byla považována za klíčové místo připravovaného povstání také českým odbojem, a to jak civilním, tak vojenským.

24. února 1945 se v Praze sešlo pracovní prezidium České národní rady (ČNR), která vznikla z iniciativy moravské odbojové organizace Rada tří, ilegální ústřední rady odborů a čtvrtého ilegálního vedení KSČ, jako centrální orgán domácího politického odboje. Předsedou ČNR se stal profesor Albert Pražák, v čele vojenské komise ČNR stanul kapitán Jaromír Nechanský, paršutista II. odboru londýnského MNO, který přistál v únoru na Moravě a se svým radiistou byl dán radě k dispozici v polovině dubna.

Vojenský odboj v Praze reprezentovaly především bývalý ilegální štáb generála Nováka (zatčeného v létě 1944), v čele s podplukovníkem generálního štábu Raimundem Mrázkem, spolupracující s generálem Františkem Slunečkem (krycí jméno *Alex*), ukrývajícím se v ilegaltě v okolí Mnichova Hradiště a bývalá Nováková zpravodajská skupina pod velením podplukovníka generálního štábu Františka Bürgera (krycí jméno *Bartoš*), spolupracující se skupinou bývalých legionářů generála Karla Kutlvašra.

Generál Slunečko se do Prahy přesunul 30. dubna 1945 a již v 10:00 zahájil poté pravidelné schůzky se svými spolupracovníky, na kterých připravovali blížící se ozbrojené vystoupení. Organizace mělo Slunečkovu velitelství *Alex* velitelskou pravomoc nad vojensky podchycenými povstaleckými jednotkami mimo Prahu, jemu podřízené Kutlvašrovo velitelství *Bartoš* pak velelo v obvodu Velké Prahy.

Velitelství *Bartoš* mělo v Praze k dispozici šest praporů *Luftschutzu*, 4026 uniformovaných policistů, 425 zaměstnanců elektrických podniků, 400 četníků, 385 příslušníků Vládního vojska, přibližně 200 příslušníků bývalé finanční stráže a další ilegální organizace, jako Zpravodajská brigáda, Černý lev a další. Jednotky velitelství *Bartoš* převzaly organizační strukturu pražské policie, členěné na 46 policejních revírů v 6 úsecích. Úseky byly tokem Vltavy děleny na oblasti Praha-západ a Praha-východ. Oblast Vysochaň, Libně a Kobylisy nepodléhala oblasti Praha-východ, ale tvořila samostatný úsek Praha-sever. Velitelství sídlilo v hlavním krytu *Luftschutzu* v Bartolomějské ulici, odkud mělo vlastní přímé spojení na všechny policejní revíry a tím i na jednotky policie podřízených jednotek *Luftschutzu*.

Vojenskou silou se snažil také být Vojenský štáb ústřední rady odborů, který se pokusil zorganizovat dělníky v továrnách. Ti ovšem po vypuknutí povstání (5. května byla sobota) většinou nastoupili na barikády, a tedy do jednotek velitelství *Bartoš*, podle místa svého bydliště.

Celkem se počet povstalců v Praze odhaduje na 30.000 ozbrojených osob, včetně dobrovolníků, kteří přišli Praze na pomoc z obcí především západně od města. Další přibližně 20.000 mužů ve zbrani měla 1. divize Ruské osvobozené armády (ROA), která přišla povstalcům na pomoc 5. května od Berouna.

tal" city was unknown in international law. On May 5th, after his return to the Protectorate, K. H. Frank tried to contact the commander of the American 3rd Army, Gen. Patton, with an offer of a separate surrender of the city. However, Czech patriots taking part in the uprising, who were unaware of this special mission, seized the delegation. In addition, the attempt by K. H. Frank to pass power to the Protectorate's government, lead by its Minister Bienert (together with some prominent Czech politicians, held as hostages) also failed. The patriots seized Bienert at Prague's city hall, while the Czech hostages, interned at the manor house of Jenerálka, refused to co-operate with the occupying powers.

Prague was considered a key point of the uprising, which was being prepared for by both the civil and military resistance movements.

On February 24th 1945, the work presidium of the Czech National Council (ČNR - which was established jointly by a number of proscribed or underground resistance movements, namely the Moravian resistance organisation named "The Council of Three," the Central Council of the Trade Unions, and the Headquarters of the Communist Party) was held in Prague, representing the central body of the home based political resistance. Professor Albert Pražák became the chairman of the Czech National Council, while Cpt. Jaromír Nechanský, a paratrooper of the IInd Division of the London based Czechoslovak Ministry of National Defence (*Ministerstvo národní obrany* - MNO) became the chairman of the Council's military commission (Nechanský had landed in Moravia, together with his radio-operator, in February and was with the Council by mid-April).

The underground military resistance in Prague was represented by the staff of Gen. Novák, who, as noted earlier, had been captured in the summer of 1944. It was led by Lt. Col. Raimund Mrázek of the general staff, who co-operated with Gen. František Slunečko (cover name *Alex*, in hiding in the vicinity of Mnichovo Hradiště) and by Lt.Col. František Bürger (cover name *Bartoš*) who commanded the intelligence group of the former Gen. Novák's general staff, in co-operation with the group of former 1st WW Czechoslovak Legionaries of Gen. Karel Kutlvašr.

On April 30th 1945, Gen. Slunečko moved to Prague and as early as 10:00am began the first of his regular command level meetings with those preparing for the forthcoming armed uprising. In terms of the organisational structure, Gen. Slunečko's Command, named *Alex*, controlled the de-facto military or militia units of the uprising located outside of Prague, while the Command of Gen. Karel Kutlvašr (though subordinate to *Alex*) commanded the area of Greater Prague.

At its disposal, the *Bartoš* Command had six battalions of Czech members of the *Luftschutz*, 4,026 uniformed police, 425 employees of the electrical works, 400 city policemen, 385 members of the Government forces, nearly 200 members of the former financial guard and underground resistance organisations such as the Intelligence Brigade, the Black Lion and others. Units subordinated to the *Bartoš* Command took over the organisational structure of the Prague Police, which was divided into 46 districts in 6 sectors. The Vltava River divided the sectors into the areas named Prague-west

4. května začali živnostníci a úředníci přemalovávat a odstraňovat německé nápisy a označení firem a došlo také k prvním konfrontacím s policejními a vojenskými hlídkami. České banky přestaly také měnit marky na koruny. Gestapo sice u jejich vedení zakročilo, ale pražští obchodníci a průvodci v tramvajích už mezitím přestali přijímat říšské marky jako platidlo.

Ráno 5. května došlo na Můstku a na náměstí Republiky ke srovnání obyvatel, kteří bouřlivě pozdravovali četnický pohotovostní oddíl, který údajně odmítl vyjet na protipartyzánskou akci. Z oken obchodního domu ASO vyhazovaly prodávачky trikolóry v národních barvách. V davu se šířily nepodložené zprávy o přítomnosti americké armády v Berouně a v Ruzyni, zajetí K. H. Franka a sebevraždě E. Moravce. Docházelo i k potyčkám s německými vojáky. Německá *Schutzpolizei* vyklidila v 10:00 Václavské náměstí.

Velitelství *Alex*, které se v 9:00 sešlo k pravidelné poradě v domě *U Kunderů* na Staroměstském náměstí, zvážilo situaci vzniklou po spontánním vystoupení Pražanů a okolo 10:00 se generál František Slunečko rozhodl zahájit boj. Aktivoval velitelství velké Prahy Bartoš a zahájil obsazování strategických objektů ve městě.

Několik minut po dvanácté vyjel z Bartolomějské ulice policejní kamión obsazený údernou skupinou policistů vedených kpt. Suchánkem. Kamión projel německým kordonem na Václavském náměstí a německá hlídka vpustila české policisty do budovy rozhlasu, kde vzápětí vypukla střelba. Protože policisté v budově neočekávaně narazili na jednotku vojáků *Waffen SS*, která ještě před jejich příjezdem obsadila okolo 11:00 první dvě patra budovy, vyzval štábní strážmistr Trachta, který věděl o připravených posilách, rozhlasové techniky, aby okamžitě volali o policejní pomoc. Ve 12:32 obdržel hlasatel Mančal listek ze vzkazem a ve 12:33 se z rozhlasových přijímačů ozvalo první volání o pomoc. Ryze účelová zpráva, určená pouze policistům v Bartolomějské ulici, se tak stala veřejnou záležitostí a vyvolala protiněmecká vystoupení

a Prague-east. The city quarters of Vysočany, Libeň and Kobylisy were not governed as part of Prague-east, thus creating an independent sector called Prague-north. The command centre was located at the *Luftschutz*'s main office, at Bartolomějská Street, where direct communications links were maintained with all of the police districts. Through these links, the police units subordinate to the *Luftschutz* were in reach as well.

The Military Staff of the Central Council of the Trade Unions was attempting to organise the workers at the various factories and get them to act as a military force. However, after the outbreak of the uprising (May 5th being a Saturday), the workers occupied the barricades, and in so doing became subordinate to the *Bartoš* Command (according to their location).

Including volunteers, who came to Prague from villages to the west of the capital city, the overall figures for the militia in Prague counted some 30,000 armed individuals. The 1st Division of the Russian Liberation Army (RLA), whose members came to Prague from the town of Beroun (on May 5th), represented an additional 20,000 combatants.

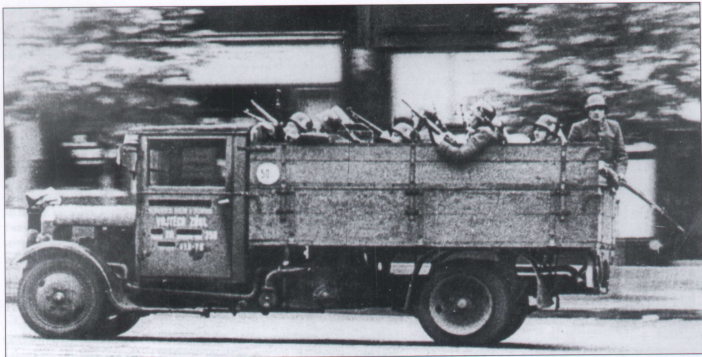
On May 4th, the local traders and officials started to erase and remove the symbols of German authority, such as the propaganda banners and signboards. Also, the first clashes between the police and the German military patrols began to occur. The Czech Banks stopped exchanging German currency for Czech Crowns, the *Gestapo* intervened forcing the Banks' executives to change their policy, however the traders and tram conductors would no longer accept the *Reichsmarks*.

In the morning of May 5th, a great crowd assembled in the area of Mústek and in Republic Square. The crowds boisterously greeted the Police Unit, who allegedly refused to participate in an action against the partisans. From the ASO department store, tricolours in the national colours were unfurled, whilst false hoaxes of the American Army being present in the towns of Beroun and Ruzyně, K. H. Frank was

Úderný oddíl českých policistů při cestě na pomoc rozhlasu po polední 5. května. Jako dopravní prostředek využili motorovou tříkolku Tempo A 400 / Standard Lieferwagen. (VHA)

The Strike force of Czech policemen on its way to the radio building after noon, 5 May 1945. The vehicle used is a three-wheeler Tempo A 400 / Standard Lieferwagen.

Vyzbrojená četa českých příslušníků Luftschtutzu, směřující do boje o rozhlas. (VHA) • An armed squad of Czech members of the Luftschutzpolizei heading into the fight at Prague's radio building.

i na povstáním dosud nezasažených územích, v oblasti pokryté pražským rozhlasovým signálem.

Současně probíhaly v Praze další akce. Vojenský odboj obsadil meziměstskou telefonní ústřednu, většinu pražských nádraží, Československou tiskovou kancelář a hlavní poštu. Pokus obsadit Pražský Hrad skončil neúspěšně. Ve 14:00 byli za dramatických okolností osvobozeni političtí vězni z pankrácké věznice.

captured and E. Moravec committed suicide spread amongst the assembled people. Clashes with the German soldiers were also occurring and at 10:00am the German Schutzpolizei abandoned Wenceslas Square.

At 9:00am, the Alex Command had assembled for their regular meeting at the Old Town Square's house of U Kurnerů. They evaluated the actual situation arising following the spontaneous actions of the citizens of Prague. At 10:00am,

Průzkumný oddíl 1. divize Ruské osvobozené armády přijíždí večer 5. května Nádražní ulicí na Smíchově do Prahy. (Muzeum hl. m. Prahy) • The Reconnaissance squadron of the 1st Division of the Russian Liberation Army came through Nádražní Street in Prague's Smíchov Quarter in the evening, 5 May 1945.

V noci z 5. na 6. května postavili Pražané přes 1500 barikád. Na snímku je stavba barikády na Černokostecké ulici ve Strašnicích. (Sbíрка autora)

During the night of 5/6 May, Prague's inhabitant had built more than 1,500 barricades. Building of the barricade at Černokostecká Street, in Strašnice one of Prague's Quarters.

BOTTOM: An unfinished Jagdpanzer 38 Hetzer of Staff-Captain (škpt.) Dvořák's militia unit operating on Wenceslas Square. In addition to this vehicle, the unit also had three tankettes, Renault AMR 1935, originally serving with Schutzpolizei, and one light tank, Hotchkiss H-39, without its cannon.

Nedokončený stíhač tanků Hetzer jednotky škpt. Dvořáka operuje na Václavském náměstí. Kromě tohoto vozidla tato jednotka disponovala ještě třemi tančičky Renault AMR 1935, původně z výzbroje Schutzpolizei, a jedním tankem Hotchkiss H-39 bez kanónu. (VHA)

Probíhaly také akce mající za cíl koordinovat do té doby vedle sebe ilegálně pracující organizace. Do večera 5. května se velitelství *Alex* a tým i *Bartoš* v duchu tradice československé předmnichovské armády podřídlilo politickému křídlu odboje představovaného Českou národní radou a její vojenskou komisí. Ve vojenských otázkách si zachovalo samostatnost.

Německé posádky v Praze byly 5. května v defenzivě. Mnohé padly do rukou povstalců. Ty z nich, které se udržely, zůstaly blokovány a bez spojení. Souvislé německé území se vytvořilo pouze mezi Němci silně obsazenými objekty okolo Vítězného náměstí v Dejvicích, Černínským palácem, Pražským hradem, Malostranským náměstím a protiletadlovou baterií na Letné, s malým předmostím okolo budovy právnické fakulty University Karlovy.

Velitel *Waffen SS* v Čechách a na Moravě Carl von Pückler-Burghaus nařídil německým jednotkám v milovickém, benešovském a brdském vojenském prostoru zaútočit na Prahu 6. května za úsvitu. Postup jednotek se však zdržel bojem a sabotážemi mimopražských povstalců a k hlavnímu útoku na město došlo až 7. května.

V noci z 5. na 6. května postavili obyvatelé Prahy v ulicích přes 1600 barikád. Upevnila se organizace povstaleckých jednotek a zajišťovalo jejich spojení a vyzbrojování. Povstalecká mobilizační centra ve Štefáníkových kasárnách, četnických kasárnách na Újezdě a kasárnách Jiřího z Poděbrad organizovala, vystrojovala a vyzbrojovala další jednotky. Povstalcům se podařilo ukořistit a bojově nasadit okolo desítky improvizovaných obrněných vlaků, stejné množství obrněných vozidel, dvě baterie statických protiletadlových děl a cvičné letadlo Arado Ar 396.

Od rána 6. května Němci útočili na Pankráci a probíhaly lokální boje na Žižkově. Smíchov obsadila 1. divize Ruské osvobozené armády. Její 3. pluk od 10:00 útočil na letiště Ruzyně a zabránil tak dalšímu nasazení německých proudových letadel proti povstalcům. V Radotíně a Lahovicích bránil její 2. pluk postupů německé bojové skupiny „Klein“ z Hradištká po levém břehu Vltavy na Prahu. Na severu se k Praze přiblížila bojová skupina pluku SS

Gen. František Slunečko decided to launch an attack. He activated Greater Prague's *Bartoš* Command and the occupation of strategic points in the city commenced.

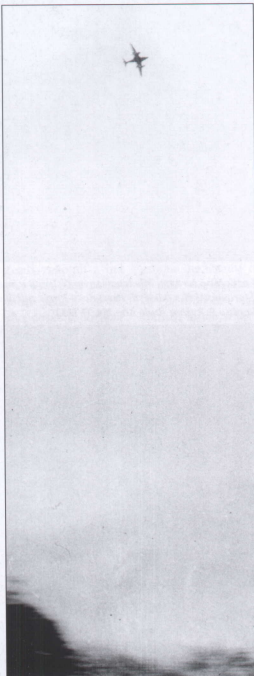
A couple of minutes past noon, a police truck left Bartolomějská Street containing a police strike force, lead by Cpt. Suchánek. The truck passed through the police cordon at Wenceslas Square. A German patrol let the Czech policemen into the radio broadcasting house, where shortly afterwards shooting occurred. The policemen unexpectedly encountered a *Waffen-SS* unit, who by 11:00am, (prior to the arrival of the

policemen), had occupied the first two floors of the building. Therefore, the police staff sergeant Trachta, having been aware of the reinforcements, asked the broadcast technicians to immediately call for some police help. At 12:32pm, the announcer, Mančál, received a card with the appropriate message. One minute later, the first call for help was on the air. The private message, meant only for the policemen at Bartolomějská Street had become a public matter, invoking anti-German riots in the communities covered by the signal of the broadcast, where the uprising had not yet started.

At the same time, other actions were underway in Prague. The Military resistance movement had occupied the inter-city telephone switchboard house, most of Prague's train stations, the Czechoslovak press office and the Main Post Office. The attempt to occupy Prague Castle proved to be unsuccessful, however at 14:00pm political prisoners from the city prison of Pankrác were freed under dangerous circumstances.

An attempt to achieve some co-ordination between the various underground organisations was underway; on May 5th, following in the tradition of the pre-Munich Treaty Czechoslovak Army, the *Alex* Command and its associated *Bartoš* Command placed themselves under the civil and political authority of the resistance movement, represented by the Czech National Council and its military commission. However, the command retained its independence in military matters.

On May 5th, the German units in Prague were retreating; many of them being captured by the militias. Those who endured, ended up trapped and without any means of com-

Německý proudový letoun Messerschmitt Me 262 Schwalbe při hloubkovém náletu proti povstalcům v Praze. (MDH) • German jet fighter Messerschmitt Me 262 Schwalbe, during an attack on the Czech militia in Prague.

*Obrněný transportér
Sd Kfz 251/16 velitele
1. pluku 1. divize Ruské
osvobozené armády
před sídlem velitelství
Bartoš v Bartolomějské
ulici, 6. května 1945.
Jediné označení
bylo registrační číslo
WH-108502. (VHA)*

*An armoured personnel
carrier, Sd Kfz 251/16,
of the commander of the
1. Regiment of the
1st Division, Russian
Liberation Army. It is
located in front of the
militia HQ
Bartoš in Bartolomějská
street, 6 May 1945. Its only
marking was the licence
plate number WH-108502.*

Německé samohybné dělo Sturmgeschütz III označené černým, bíle lemovaným číslem 8 a jménem „Blücher“, zničené povstalci pancéřovou pěstí 6. května na rohu Pařížské třídy a Staroměstského náměstí. Povstalci v Praze zničili do 8. května ještě tři Hetzery, jeden Renault FT-17 a jedno Grille. Další tři Hetzery zničila ráno 9. května Rudá armáda. (VHA)

**Povstalecký obrněný vlak
Orlík II. (ČTK)**

*The militia's improvised
armoured train Orlík II.*

**DOLE: Povstalecký obrněný
vlak Sokol na nádraží
v Roztokách u Prahy.
(MDH)**

**BOTTOM: The militia's
Insurgent's improvised
armoured train Sokol
at Roztoky u Prahy
railway station.**

„Der Führer“ a na Pankrác dorazily další německé posily od Benešova.

7. květen byl nejtěžším dnem povstání. Okolo 9:00 začal ve směrech Kobylisy - Trojský most, Vysočany - Karlín, Hrdlořezy - Žižkov a Pankrác - Michle útok německých mimopražských sil, které brutálně využívaly rukojmí z řad českého civilního obyvatelstva jako živých štítů před postupujícími obrněnými vozidly. Trojský most padl v 16:00. Německé jednotky postupující přes Karlín dosáhly do noci čáru Denisovo nádraží - Masarykovo nádraží, kde došlo k velkému masakru zajatých povstalců. Na Pankráci a v prostoru Radotín - Chuchle se povstalci a vlasovci udrželi. Také

munication. The only continuous German territory existed solely between the areas densely populated by the Germans, around Victory Square in the Quarter of Dejvice, around the Palace of Černín, Malostranské Square and the air-defence (flak) battery on the Square of Letná, with a small bridgehead around the Faculty of Law at Charles' University.

Carl von Pückler-Burghaus, the commander of the Waffen-SS in Bohemia and Moravia, ordered the German units located in the areas of Milovice, Benešov and Brdy to attack Prague on the morning of May 6th. However, due to the actions of the countryside militias, including sabotage, the main attack occurred later, on May 7th.

LEFT: German self-propelled gun, Sturmgeschütz III marked with a black number 8 with a white outline together with the name "Blücher", destroyed by militia using a captured Panzerfaust on the corner of Old Town Square and Pařížská Street, 8 May 1945. The militia in Prague destroyed, up to 8 May 1945, an additional three Hetzers, one Renault FT-17 tank and one Grille self-propelled gun. The Red Army destroyed another three Hetzers in the morning of 9 May 1945.

Baterie houfnic 1. pluku 1. divíze ROA 7. května v Lomnického ulici v Praze na Pankráci. (VHA) • A field howitzer battery of the 1st Regiment of the 1st Division of the Russian Liberation Army in Lomnického Street in Prague's Pankrác Quarter, 7 May 1945.

na Pankráci příslušníci *Waffen SS* masakrovali civilní obyvatelstvo.

Kolem půlnoci na 8. května přijela do Prahy od Berouna vozidla 23. průzkumné squadrony americké 16. obrněné divíze, doprovázející misi plukovníka Pratta do Schörnerova štábu ve Velichovkách. Vozidla projela Smíchovem, přes most Legii do Bartolomějské ulice na velitelství Bartoš. Poté navštívila německé velitelství generála Toussainta v Dejvicích. Odtud pokračovala přes náměstí Republiky, Karlín a Hloubětín, kde brzy ráno opustila Prahu ve směru na Poděbrady. Mise sdělila oběma bojujícím stranám podmínky remískové kapitulace a průběh demarkační čáry mezi spojenci.

V noci ze 7. na 8. května opustila Prahu většina vlasovců. Následoval německý postup z Lahovic, zastavený na Zličově. U Trojského mostu povstalci s esesáky celý den vyjednávali. Německá bojová skupina z Karlína pronikla na náměstí Republiky a Dlouhou a Celetnou se probíla na Staroměstské náměstí.

Paralelně s boji probíhající jednání mezi povstalci a Němci přineslo výsledek. Dne 8. května 1945 v 16:00 zástupci obou stran podepsali protokol o provedení formy kapitulace německých branných sil, na jehož základě nastalo v 19:00 všeobecné zastavení bojových akcí. Po tomto datu začala německá vojska odcházet z Prahy. Valná většina německých jednotek opustila Prahu před druhou hodinou ranní 9. května.

Zastavení palby nerespektovala pouze bojová skupina *Klein*, se kterou svedli povstalci na Zličově boj ještě v 15:00

Throughout the night to May 6th, the citizens of Prague built over 1,600 barricades in the streets of the city. The organisation of the militia units was strengthened and they were re-armed and their lines of communication were guaranteed. The mobilisation centre for the militia at the Barracks of Štefánik, the police's barracks in the Újezd Quarter and the barracks of Jiří z Poděbrad continued to organise, equip and arm more and more units. The militias managed to acquire and deploy around ten improvised German "panzer-trains", a similar number of German AFVs, two batteries of static anti-aircraft artillery and one training aircraft, an Arado Ar 396.

On the morning of May 6th, the Germans attacked at Pankrác, while localised fighting was also underway in the Žižkov Quarter; the 1st Division of the Russian Liberation Army occupied the Smíchov Quarter. At 10:00am its 3rd Regiment attacked the airport of Ruzyně, thus preventing any further deployment of the German jet aircraft against the militias. In the villages of Radotín and Lahovice, the 2nd Regiment held up the German combat group "*Klein*" preventing it from advancing towards Prague along the banks of the Vltava River from Hradištko. From the north, the combat group of the SS Regiment "*Der Führer*" approached Prague; additional German reinforcements from Benešov arrived in the Pankrác Quarter.

May 7th proved to be the hardest day of the entire uprising. Around 9:00am the attack by the German forces outside of Prague was launched, in the directions Kobylisy – The bridge of Troja, Vysočany – Karlín, Hrdlořezy – Žižkov and Pankrác – Michle. The forces did not refrain from acts of brutality against the Czech civilian hostages, using them as live shields in front of the advancing *panzers*. The Bridge

*Obrněný transportér
Sd Kfz 250 „Malá housenka“ povstalecké obrněné
jednotky npor. Neubauera
v Jeseniově ulici na
Žižkově 8. května 1945.
Kromě tohoto stroje získala
jednotka do 8. května ještě
celkem dva nedokončené
Hetzery z továrny Škoda,
dva nedokončené Hetzery
z nákladového nádraží
Žižkov a obrněný
transportér Sd Kfz 251/1.
(VHA)*

TOP: The armoured personnel carrier, Sd Kfz 250 "Malá housenka" (Small Caterpillar), of the militia's

armoured unit led by First Lieutenant Neubauer in Jeseniova Street in Prague's Žižkov Quarter, 8 May 1945. This unit received, up to 8 May 1945, another two unfinished Hetzers from the Škoda factory, two unfinished Hetzers from the railway station Praha-Žižkov and one armoured personnel carrier, Sd Kfz 251/1.

*Bojová skupina Milovitz
projíždí večer 8. května
z Celetné do Pařížské ulice
přes Staroměstské náměstí.
Pražští hasiči po skončení
bojů zabráňují rozšíření
požáru z domů zasažených
dělostřelbou.*

*Zleva: Jagdpanzer 38 Starr,
Grille a další Starr.
(Sbírka J. Zazvonila)*

*Kampfgruppe Milovitz
heading from the Old
Town square to Pařížská
Street after the German
capitulation in the evening
of 8 May 1945. Prague's
firemen prevent the fire,
caused by gunfire,
extending from those
houses hit during
the fighting.
From left to right:
Jagdpanzer 38 Starr, Grille
and another Starr.*

of Troja had fallen by 16:00pm. Until nightfall, the German units advancing through the Quarter of Karlín, reached the line between Denis Railway station and Masaryk Railway station, where a great massacre of the captured militia occurred. At the Quarter of Pankrác and in the area of Radotín, the

Po kapitulaci 8. května večer opouštějí vozidla německých bojových skupin Milovice a generála Reimanna Pařížskou třídou Staroměstské náměstí. Uprostřed Hetzer, označený žlutým, černě lemovaným číslem 162. Vpravo zničený StuG III „Blücher“: (MDH) • Vehicles of the German units Kampfgruppe Milowitz and Kampf-gruppe Reimann leaving the Old Town Square, through Pařížská Street, after their surrender. The Hetzer in the middle bears a yellow number 162 with a black outline. Destroyed StuG III “Blücher”, at right.

dne 9. května. K dalšímu boji mezi povstalci a Němci došlo v 10:00 na Letenském náměstí, kde povstalci zmasakrovali kolonu ustupujících Němců půl hodiny před příjezdem prvních tanků Rudé armády.

Poslední kolona německých samohybných děl a dalších vozidel opouštěla střed Prahy 9. května ráno. Generál von Pückler předal budovu svého velitelství povstalcům a připojil se k této ústupové koloně. Za velkého zájmu Pražanů, kteří se zadostiučiněním sledovali odchod nacistických okupantů, kolona postupovala přes Královské Vinohrady na východní okraj Prahy, kde se stočila na jih a pokusila se neúspěšně přejít do amerického zajetí v Čimelcích na Písecku. Se zadním zajištěním této kolony se střetl sovětský tankový průzkum na Klárově, na křižovatce U Bulhara a na náměstí Míru.

Sovětský příjezd proběhl ve dvou vlnách. V první vlně do Prahy dorazily rychlé skupiny, tvořené tankovými a mechanizovanými jednotkami. Tuto fázi zahájily 9. května v 04:00 předsunuté oddíly 3. a 4. gardové tankové armády 1. ukrajinského frontu ze severu a severozápadu. Přibližně ve 12:00 dorazil 5. gardový tankový sbor 6. gardové tankové armády 2. ukrajinského frontu z jihovýchodu a v cca 17:45 i předsunuté oddíly 60. armády 4. ukrajinského frontu z východu. Brzy ráno se sověti střetli s Němci v Dejvicích, dopoledne

militias and the units of “Vlasov’s Army” held their position. In the Pankrác Quarter the *Waffen-SS* massacred the civil inhabitants as well.

Around midnight on May 7th, vehicles of the 23rd Reconnaissance Squadron of the American 16th Armored Division arrived in Prague; the Squadron was part of the mission accompanying Col. Pratt to the staff of *Feldmarschall* Schörner at the spa town of Velichovky. The vehicles passed through the Smíchov Quarter, crossed the Vltava River by the Bridge of the Legions and headed to Barolomějská Street, to the *Bartoš* Command. Later, the mission visited the German command of Gen. Toussaint in the Dejvice Quarter. From here the convoy continued through the Square of the Republic to the quarters of Karlín and Hloubětín, where they left Prague in the early morning, in the direction of the town of Poděbrady. The mission advised both the Czechs and the Germans on the conditions of the capitulation signed in Reims and described the demarcation dividing line agreed between the Allies.

During the night to May 8th, most of the members of “Vlasov’s Army” left Prague. The German advance from Lahovice followed, however, it was stopped at the Quarter of Zlíchov. At the Bridge of Troja, negotiations were underway all day, between the militias and the Germans. On May 8th, 1945, at 16:00pm, representatives from both sides signed a protocol regarding the form of capitulation of the German armed forces, which later become the basis for a general cease-fire at 19:00pm. After this time, the German armed forces started to withdraw from Prague. The great majority of the German units left Prague around 2:00am, on May 9th.

However, the combat group “*Klein*” did not accept the cease-fire – the militias fought the group at Zlíchov as late as

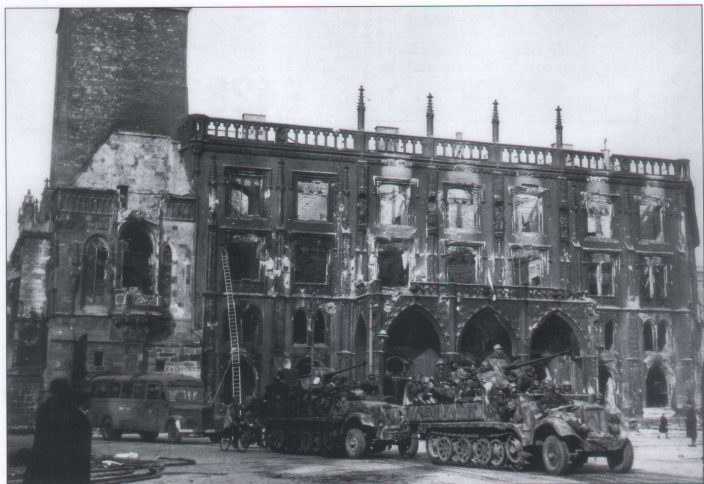
Zbytky německých vozidel, rozstřílených povstalci ráno 9. května 1945 před barikádou na Letenském náměstí. (MDH) • The remains of German vehicles set on fire by the militia in front of the barricade on Letenské náměstí Square, on the morning of 9 May 1945.

15:00pm on May 9th. At the Square of Letná, another clash occurred at 10:00am, between the militias and the Germans. Here, about half-an-hour before the first tanks of the Red Army reached Prague, the militias destroyed a convoy of retreating Germans

In the morning of May 9th the last convoy of German self-propelled guns and other vehicles was leaving the city centre. Gen. von Pückler handed his headquarters over to the militia and joined the last retreating convoy. The convoy attracted much interest from Prague's inhabitants, who watched the

Němečtí zajatci opouštějí ráno 9. května pod povstaleckou eskortou Prahu ve směru na Plzeň. (MDH) • German POWs from Prague under a militia escort are leaving in the direction of Plzeň, morning 9 May 1945.

Vozidla německých bojových skupin Milovice a generála Reimanna a pražské posádky Waffen-SS opouštějí ráno 9. května 1945 střed Prahy. (SUA, ČTK)

Vehicles of Kampfgruppe Milowitz, Kampfgruppe Reimann and Prague's Waffen-SS garrison are leaving the centre of Prague in the morning of 9 May 1945.

pak ve zmíněných šarvátkách na Klárově, U Bulhara a na náměstí Míru.

Do večera 9. a celý den 10. května jednotky rychlých skupin vytvořily obranný kruh kolem města proti předpokládanému náporu ustupující skupiny armád *Mitte*. Ta však už z větší části ustoupila dříve a mimo Prahu, proto až na drobné střety, jako 9. května v Ďáblicích, proběhlo zajištění Prahy bez problémů.

Druhá vlna, ve které přicházely frontové jednotky, které na rozdíl od přesunutých rychlých skupin také obsazovaly území kterým prošly, nastala u jednotlivých frontů nerovnoměrně. První dorazily hlavní síly 1. ukrajinského frontu ze severozápadu, ještě 9. května, pouze s jedno až dvouhodinovým odstupem za přesunutými odřady. Hlavní síly 2. a 4. ukrajinského frontu dosáhly Prahy až v průběhu 11. května, když 10. května dosáhly čáry České Budějovice - Hlinsko - Hradec Králové

retreat of the Nazis with great satisfaction. Through the Quarter of Královské Vinohrady the convoy advanced to the eastern outskirts of Prague, where they turned south, unsuccessfully attempting to surrender to the Americans in Čimelice, near the town of Písek. In the Quarter of Klárov, at Peace Square and at the Bulhar Crossroads, the convoy encountered some Soviet tank reconnaissance units, with the inevitable outcome.

The Soviet arrival occurred in two waves. Fast groups - consisting of tank and other mechanised units, represented the first wave. On May 9th, at 4:00am, the first phase was launched from the north and from the northwest by elements of the 3rd and 4th Guards Tank Army of the 1st Ukrainian Front. At around 12:00pm, the 5th Guards Tank Corps of the 6th Guards Tank Army of the 2nd Ukrainian Front arrived from the southeast. Finally, at around 17:45pm, units of the 60th Army of the 4th Ukrainian Front came from the east. Early in the morning, the Soviets clashed with the Germans at

the Dejvice Quarter, later, the above-mentioned encounters at Klárov, at U Bulhara and at the Peace Square occurred.

Before the evening of May 9th and throughout the whole of May 10th, the fast units established a defensive circle around the city, expecting the attack of the retreating Army Group "Mitte". However, this group had retreated in the course of the previous days, avoiding Prague. Not taking into account the minor clashes (such as those in the Quarter of Dáblice on May 9th), the city of Prague was secured without problems.

The second wave, contained the Frontal units who had occupied the territory by-passed by the fast groups - was launched unevenly. Yet, by May 9th, the main forces of the 1st Ukrainian Front had arrived, initially from the northwest. They followed the fast units with a delay of one to two hours. The main forces of the 2nd and 4th Ukrainian Front reached Prague as late as May 11th, having previously reached the line Budweis - Hlinsko - Hradec Králové on May 10th.

První vozidla rychlé skupiny 1. ukrajinského frontu na Staroměstském náměstí dopoledne 9. května 1945. Povšimněte si doplňování paliva do tanku T-34 z autocisterny. Za pozornost rovněž stojí kombinace křížů a trojúhelníků - označení pro spojenecké letce. (MDH)

The first vehicles of the Fast Group of the 1st Ukrainian Front on the Old Town Square in Prague, morning of 9 May 1945. Note refuelling of a T-34 tank from a tank truck in the upper left corner of the picture. Of interest is the mixture of crosses and triangles on the cab roofs of the trucks - serving as air recognition markings.

Blesková válka v Českých zemích

Blitzkrieg in the Czech Lands

Američané útočí do českého vnitrozemí

The Americans attack the Czech homeland

Počátkem května 1945 byla 3. americká armáda posílena o V. sbor z 1. armády, který zaujal postavení v úseku Aš - Domažlice.

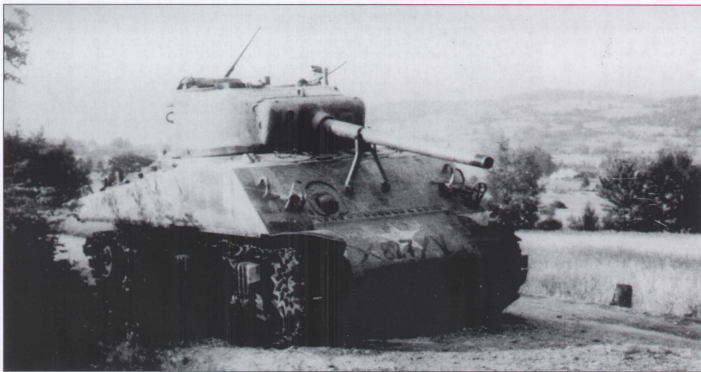
4. května nabídl generál Dwight Eisenhower náčelníku sovětského generálního štábu A. I. Antonovovi americký postup až na levý břeh řek Vltava a Labe. Sovětský generální štáb 5. května zamítl možný americký postup za linii dohodnutou v předchozích dnech s tím, že údajně již probíhá pražská operace Rudé armády. Dne 5. května ráno zahájily tedy V. a XII. sbor 3. armády poslední americkou ofenzívu v evropském tažení pouze s cílem dosáhnout demarkační čáru se Sovětským svazem na českém území vytyčenou spojnici Karlovy Vary - Plzeň - České Budějovice.

Americký V. sbor zaútočil 1. pěší divizí, posílenou částí 9. obrněné divize, údolím Ohře přes Sokolov (dříve Falknov) a Loket ke Karlovým Varům. Cílem ostatních divizí sboru byla Plzeň. 97. pěší a 16. tanková divize útočily od Boru

At the beginning of May 1945, the American 3rd Army was strengthened by the assignment, to it, of V Corps of the US 1st Army. The Corps occupied the line between the towns of Aš (Asch) and Domažlice.

On May 4th, Gen. Eisenhower proposed to the chief of the Soviet general staff, A.I. Antonov, that the Americans advance as far as the left banks of the rivers Vltava and Elbe. However, on May 5th, the Soviet general staff declined this offer, by the Americans, (in effect, of advancing beyond the previously agreed demarcation line), with the explanation that the Red Army's operation for Prague was already in progress. So, on the morning of May 5th, V and XII Corps of the US 3rd Army launched the last American offensive in its European campaign. Its sole aim was to reach the demarcation line with the Soviet Union, which was (in Czech territory) defined by the line between the towns Karlovy Vary (Carlsbad) - Plzeň (Pilsen) - České Budějovice (Budweis).

Sherman pravděpodobně ze 778. tankového praporu, přiděleného americké 26. pěší divizi, zničený na Šumavě. Číslo X 827/V patří československé evidenci vraků. (A. Knížek) • Sherman tank, probably of the 778th Tank Battalion attached to the US 26th Infantry Division destroyed in the Šumava Mountains. The number X 827/V identifies it for Czechoslovak recovery purposes.

Sherman roty A, 37. obrněného praporu 4. obrněné divize s dodatečným čelním pancířem, v Horaždovicích 6. května 1945. (T. Jakl via sbírka Z. Roučky) • An up-armoured Sherman of A Company, 37th Tank Battalion, 4th Armored Division in Horaždovice, 6 May 1945.

Tanky americké 4. obrněné divize při příjezdu do Strakonice 6. května 1945. (Z. Roučka via T. Jakl)

Tanks of the American 4th Armored Division entering Strakonice, 6 May 1945.

Americké lehké tanky
M 24 Chaffee ze
16. tankového praporu
16. obrněné divize
na Náměstí svobody
v Plzni, 6. května 1945.
(VHA)

US light tanks, M 24
Chaffees, of the 16th Tank
Battalion, 16th Armored
Division on Náměstí
svobody Square, Plzeň,
6 May 1945.

u Tachova a 2. pěší divize od Klenčí pod Čerchovem (u Domažlic).

XII. sbor útočil 90. pěší divizí od Železné Rudy k Nepomuku. 4. obrněná divize postupovala jedním proudem od Železné Rudy přes Horažďovice ke Lnářům a druhým proudem přes Strakonice na Písek. 5. pěší divize operovala na Šumavě, kde přes Strážný postupovala na Volary a Vimperk. 26. pěší divize postupovala dvěma proudy od Dolní Vltavice a Vyššího Brodu na Český Krumlov.

Odpor nepřítele byl již slabý, hlavní překážku tvořily silniční záтары, hájené místním *Volkssturmem*. K těžším bojům za použití dělostřelectva došlo například u Kunžvar-

Throughout the valley of the Ohře River, around the towns of Sokolov (formerly Falknov) and Loket, the 1st Infantry Division, strengthened with part of the 9th Armored Division, attacked towards the city of Karlovy Vary. The city of Plzeň was the destination of the other V Corps' divisions. From the village of Bor near the town of Tachov, the 97th and the 16th Armored Divisions launched their attack, while the 2nd Infantry Division attacked from the village of Klenčí pod Čerchovem.

The 90th Infantry Division of the XII Corps attacked from the village of Železná Ruda, towards the town of Nepomuk. From the village of Železná Ruda, around the town of

Obrněný automobil M 8
Greyhound 23. jezdecké
squadrony 16. obrněné
divize v Plzni,
6. května 1945.
(VHA)

Armoured car, M 8
Greyhound of
the 23rd Cavalry
Squadron of the 16th
Armored Division
in Plzeň, 6 May 1945.

Průzkum 16. obrněné divize projíždí 7. května 1945 Příbramí. (VHA) • A reconnaissance patrol of the American 16th Armored Division passing through Příbram, 7 May 1945.

M 5 Stuart 4. obrněné divize v Blatné. Hvězda na boku je zamazaná, aby se ztížilo zaměřování nepřátelských dělostřelců. Její spodní část, původně namalovaná na blatníku, chybí. (VHA)

A light tank, M 5 Stuart of the 4th Armored Division in Blatná. The white allied star on its side is covered in mud in order to make the enemy's anti-tank gunners' job as difficult as possible. The star's lower part, originally painted on the mudguard, is missing.

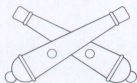

NAHORĚ: Písečtí povstalci a vojáci americké 4. obrněné divize odzbrojují 7. května 1945 u Písku, na silnici od Tábora, německé jednotky, které ustoupily z východní fronty. (Muzeum Písek)

TOP PHOTO: Militia from Písek and soldiers of the US 4th Armored Division seen dismantling German units, who had retreated from the Eastern Front, on the road from Tábor to Písek, 7 May 1945.

tu, Javorné, Stříbra a Zhůří. Další postup do vnitrozemí byl usnadněn českými povstálci, kteří neutralizovali německé posádky a rozebírali protitankové záтары na komunikacích. 6. května osvobodila 16. obrněná divize Plzeň, 4. obrněná divize Písek a o den později 9. obrněná divize přijala telefonicky kapitulaci Karlových Varů. Téhož dne, 7. května, dosáhly americké jednotky demarkační linie po celé délce jejího průběhu na českém území a 4. obrněná divize obsadila i Podolský most přes Vltavu, východně od Písku.

Americké jednotky až do příchodu prvních jednotek Rudé armády ve dnech 10. a 11. května, podnikaly průzkumné výpady za demarkační čáru. Na vyžádání povstaleckých velitelství z mnoha obcí za demarkační čárou usměřovaly proudy německých jednotek, směřujících do zajetí. Po 9. květnu, kdy Američané přijímání dalších zajatců zastavili, zasahovali za demarkační čárou proti německým jednotkám, které se snažily proniknout do americké zóny a odmítaly se vzdát povstalcům.

Horažďovice, the first elements of the 4th Armored Division advanced towards the town of Lnáře, while the second wave progressed through Strakonice, towards the town of Písek. The 5th Armored Division operating in the mountains of Šumava, advanced around the village of Strážný, to the towns of Volary and Vimperk. In two waves, the 26th Infantry Division advanced from the villages of Dolní Vltavice and Vyšší Brod, towards the town of Český Krumlov.

The enemy's resistance was now weak; the main difficulties were represented by obstacles and blockages built or placed in the roads by the local units of the *Volkssturm*. Heavier fighting, which required artillery support, occurred near the towns and villages of Kunžvart, Javorná, Stříbro and Zhůří. The Czech militia, who neutralised the German forces and dismantled the anti-tank barriers that had been built in the roads, assisted the further advance of the Americans into the Czech interior. On May 6th, the 16th Armored Division liberated the city of Plzeň, the 4th Armored Division freed the town of Písek, while a day later the 9th Armored Division accepted the surrender of Karlovy Vary by means of a telephone conversation! On the same day, May 7th, the American units reached the demarcation dividing line of the allies, along its entire length, within Czech territory. Also, the 4th Armored Division occupied the Podolský Bridge over the Vltava River, east of the town of Písek.

Between the days of May 10th and May 11th, until the arrival of the Red Army's advanced guard, the Americans undertook reconnaissance raids over the demarcation line. The commanders of the militias requested that the Americans guide the streams of German troops who were heading west to surrender to the Western Allies. However, after May 9th, when the Americans stopped accepting new captives, they had to operate in the area behind the dividing line, acting against the German units who were attempting to cross into the American zone and thus refusing to surrender to the Czech militias.

NAHOŘE: Američtí váleční zpravodajové na Václavském náměstí v Praze 7. května 1945.

(Foto: Josef Manda via Jakub Pokorný/M. Bílý)

TOP: US war correspondents accompanied by Czech film-journalists on Wenceslas Square in Prague, 7 May 1945.

VPRAVO: Průzkumné vozidlo M 8 Greyhound 2. jezdecké skupiny americké 3. armády přijíždí do Nepomuku. 8. květen 1945.

(Foto: A. Šlajs)

RIGHT: M 8 Greyhound armoured car of the 2nd Cavalry Group arriving at Nepomuk, 8 May 1945.

Hlídká 4. obrněné divize v Příbrami, 9. května 1945. (VHA)

Reconnaissance patrol of the US 4th Armored Division in Příbram, 9 May 1945.

Obrněné automobily M 8 Greyhound 23. jezdecké průzkumné squadrony 16. obrněné divize z doprovodu mise plk. Pratta, v Hradci Králové, 8. května 1945. (VHA) • Four M 8 Greyhound armoured cars of the 23rd Cavalry Reconnaissance Squadron of the 16th Armored Division, part of the escort to Colonel Pratt's mission, driving through Hradec Králové, 8 May 1945.

Velichovská mise The mission to Velichovky

Kolona přibližně třiceti vozidel, složená ze štábních vozů, jeepů, sanitky a obrněných vozidel M 8 Greyhound 23. jezdecké průzkumné squadrony, vyrazila z Plzně 7. května ve 21:40 hodin. Úkolem mise pod velením poručíka Pratta bylo dopravit vyslance Dönnitzovy vlády, podplukovníka Meyer-

On May 7th, at 21:40pm, a convoy consisting of staff vehicles, jeeps, one ambulance vehicle and a number of armoured cars, M 8 Greyhounds, of the 23rd Cavalry Reconnaissance Squadron departed the city of Plzeň. The goal of this mission, commanded by Colonel Pratt was to transport Dönnitz's

Lehké tanky Pz Kpfw I a II z ochrany velitelství skupiny armád Mitte ve Velichovkách. (MDH) • The Pz Kpfw I and II light tanks of the Headquarters Security Unit, Army Group Mitte.

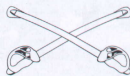
Detringa, do štábu německé skupiny armád *Mitte* (Střed) s oznámením znění bezpodmínečné kapitulace Německa. Míse přes Prahu a Hradec Králové dosáhla v 10:00 dne 8. května Velichovek, 200 kilometrů za demarkační čarou. Po splnění úkolu ve štábu skupiny armád Střed míse Velichovky v 11:00 opustila. Při průjezdu Českým Brodem se jejím příslušníkům podařilo úspěšným vyjednáváním zabránit popravě padesáti českých rukojmích Němci. V 18:00, poté co minula Prahu ze severu, dorazila míse zpět do Plzně.

Míse plk. Pratta při návratu z jednání ve Velichovkách projíždí večer 8. května 1945 Brandýsem nad Labem. (Muzeum Brandýs nad Labem) • Colonel Pratt's mission seen when passing through Brandýs nad Labem in the evening, 8 May 1945.

emissary, *Obstlt.* Meyer-Detring, to the staff of the German Army Group *Mitte*, with the intention of stating the details for the unconditional surrender of Germany. On May 8th, at 10:00am, the mission having passed through Prague and the city of Hradec Králové reached the spa town of Velichovky, about 200 kilometres behind the demarcation line. After their assignment with the general staff of Army Group *Mitte* had been accomplished, the mission left the town of Velichovky at 11:00am. While passing through the town of Český Brod, the members of the mission negotiated with the Germans and thus prevented fifty Czech hostages from being executed. At 18:00pm, having passed around Prague's northern outskirts, the mission arrived back in Plzeň.

VLEVO: Posádky doprovodných vozidel očekávají výsledek jednání plukovníka Pratta a podplukovníka Meyer-Detringa s polním maršálem Schörnerem ve Velichovkách. (VHA)

LEFT: Crews of the escort vehicles are awaiting the result of Colonel Pratt and *Obstlt.* Meyer-Detring's negotiations with Feldmarschall Schörner in the spa town of Velichovky.

Konec Wehrmachtu a Waffen-SS v Čechách The End of the Wehrmacht and the Waffen-SS in the Czech Lands

Na přelomu dubna a května 1945 držela německou frontu od Dunaje na sever přes Šumavu až přibližně k Saské Kamenici 7. armáda. Ta se za české pohraniční hory ukryla po ústupu od Rýna, při kterém sváděla boje na zdrženou s americkou armádou. V posledních dnech dubna bojovala s americkou 3. armádou o šumavské průsmyky. Od počátku května přešla do podřízenosti skupiny armád *Mitte*.

Na východ od 7. armády, zhruba mezi Saskou Kamenicí (*Chemnitz*) a řekou Nisou byla postavení 4. tankové armády. Tato armáda sváděla 16. až 28. dubna v Lužici boje s polskými a sovětskými jednotkami na jižním křídle bitvy o Berlín. Po 28. dubnu 4. tanková armáda stabilizovala frontu severně od Budyšina.

Slezské podhůří Krkonoš, Orlických hor a Jeseníků bránila 17. armáda, která měla za sebou neúspěšné pokusy vyprostit Vratislav obklíčenou v únoru, ležící před jejími liniemi.

NAHORE: Při německém ústupu opuštěný vrak Sd Kfz 234/4. Kola a pneumatiky, po válce nedostatkový materiál, nezástaly dlouho bez povšimnutí... (MDH)

TOP: Wreckage of an Sd Kfz 234/4, left behind during the German retreat. The wheels are missing, a valuable post-war commodity item!

At the beginning of May 1945, the German frontline, running from the Danube River, north, over the Šumava Mountains, approximately to the town of Chemnitz in Sachsen was kept by the German 7th Army. After its retreat from the Rhine, where the army fought delaying battles with the American army, they took shelter behind the mountain ranges on the Czech border. In the final days of April, the 7th Army fought the American 3rd Army for the control of the passes over the Šumava Mountain Range. From the beginning of May, the Army became subordinate to Army Group *Mitte*.

East of the 7th Army's position, roughly between the town of Chemnitz and the Neisse River, could be found the 4th *Panzer* Army. Between the 16th and 28th of April, this army fought the Polish and Soviet forces in Lusatia, at the southern extremity of the Battle for Berlin. After April 28th, the 4th *Panzer* Army stabilised the front north of the town of Bautzen.

The German 17th Army guarded the Silesian foothills of the Giant Mountains, the ranges of Orlické hory and Jeseníky. The army's previous attempts to liberate the city of Wrocław (*Breslau*), positioned in front of their lines, had been unsuccessful.

From March 10th until the end of April, the most powerful unit of Army Group *Mitte*, the 1st *Panzer* Army blocked the attempts of the 4th Ukrainian Front to penetrate into Moravia

Nejsilnější vyšší jednotka skupiny armád *Mitte*, 1. tanková armáda, blokovala od 10. března do konce dubna v prostoru Ostravy pokusy 4. ukrajinského frontu o průnik na Moravu ze severu. Druhý útok proti této armádě na našem území přišel od jihu. Po dobytí Brna 26. dubna, se 2. ukrajinský front stočil na severovýchod ve směru Vyškov - Prostějov - Olomouc a zastavila ho až v posledních dubnových dnech před Prostějovem divize *Feldherrenhalle 1*. Aby 1. tanková armáda unikla z hrozičící obklíčení vykládila Ostravu a zaujala obrannou linii východně od Olomouce.

Frontu od Brna na jih bránila skupina armád *Süd*, od května 1945 přejmenovaná na *Ostmark*. Z jejích armád se na našem území nacházela pouze 8. armáda na Jižní Moravě. 6. tanková armáda SS, další armáda této skupiny armád na severním břehu Dunaje, se nacházela už na rakouském území.

Němci na jaře 1945 opevňovali české vnitrozemí. Totálně nasazení civilisté kopali zákopy a protitankové příkopky a stavěli protitankové překážky. Zákopy měly tvořit několik linií, například slezské horské zákopy, zákopy labsko-vltavské, chebské a podobné, navzájem propojené příčkami.

Goebbelsova propaganda do poslední chvíle operovala s představou, že ihned po porážce Německa dojde ke střetu mezi dosavadními spojenci a že v protisovětském boji bude místo i pro nacisty. Těto představě věřili nejen němečtí vojáci, pro které byla poslední nadějí na zvrát prohrané války, ale věřil jí i Stalin. Podle vzpomínek sovětského generála Štemenka se proto sověti snažili zajmout co nejvíce německých vojáků, kteří pro ně znamenali možnou posilu Západu v nadcházející konfrontaci. Dalším, nevyloveným důvodem mohla být snaha zajistit co nejvíce otročských pracovních sil pro válkou zničené sovětské hospodářství. Ani Němci, ani Stalin upřímně nevěřili, že Eisenhower dodrží uzavřené spojenecké smlouvy, za válečné zajatce bude považovat pouze ty německé vojáky, kteří budou zajati do okamžiku ukončení nepřátelství a že jeho jednotky vydají sovětům ty německé vojáky, které zajmou po tomto datu. A na počátku května ani on nevěděl, že to bude půlroc z osmého na devátého.

Porady v sídle Dönitzovy vlády ve Flensburgu mezi 2.-4. květnem skončily s tím, že do 16. května skupina armád *Střed* ustoupí bojem na čáru Vltava-Labe, kde Němci předpokládali demarkační linii mezi západními a východními spojenci. Dönitz také 3. května vyzval K. H. Franka, aby Prahu vyhlásil otevřeným městem. Frank, řečeno diplomaticky v diplomacii nezkušený, ji ale vyhlásil městem lazaretním. Takový termín mezinárodní právo nezná, takže jako by se nic nestalo. Situaci navíc Němcům zkomplikovalo české povstání.

PROTĚJŠÍ STRANA NAHOŘE: Vozidla německých bojových skupin generála Reimana a Milovice v Praze u Hyberná 8. května 1945. Uprostřed snímku Hetzer jedné z prvních verzí, vpravo a vlevo od něj v pozadí dva Hetzer Starr. Vpravo dvě Grille, jedno z nich je prototyp, vyzbrojený leteckým 30mm kanónem MK 108. (P. Žáček)

OPPOSITE PAGE TOP: Vehicles of the German units *Kampfgruppe Reiman* and *Kampfgruppe Milowitz* in Hyberná Street, Prague, 8 May 1945. In the middle foreground is an early Hetzer, to the left and right of it, in the background are two Hetzer Starr vehicles. To the right are two Grille self-propelled guns. One of them is a prototype armed with a MK 108 30mm cannon.

from the north (around the city of Ostrava). The second attack against this army came from the south. After April 26th, when the city of Brno was captured, the 2nd Ukrainian Front turned northeast, in the direction between the towns of Vyškov - Prostějov - Olomouc. Finally, in the last days of April, the Front was stopped near the town of Prostějov, by the division *Feldherrenhalle 1*. To escape from the imminent siege, the 1st Panzer Army retreated from Ostrava, occupying a defensive line east of the town of Olomouc.

South of Brno, Army Group *Süd* defended the frontline, however, renamed as *Ostmark* from May 1945. Of its armies, only the 8th Army was located in Czech territory (in southern Moravia). Another army of this group, the 6th SS Panzer Army, was positioned upon the north banks of the river Danube, located within the borders of Austria.

In the spring of 1945, the Germans fortified the Czech interior, the "*totalineinsatz*" civilian forced workers dug trenches and built anti-tank barriers. The trenches were supposed to create a number of defensive lines, for example the Silesian Mountain Trenches, the Elbe-Vltava Trenches, the Trenches of Cheb (*Eger*) etc., all of them to be linked by communications trenches.

Until the final moments of the war, the propaganda of Nazi Germany, as espoused by Goebbels, counted on the idea that a clash between the Allies would follow immediately after the defeat of Germany and that the Western Allies would allow the Nazis to take part. This idea was not only believed by the German soldiers, (who saw this possibility as their last hope to reverse the course of a lost war), but also by Stalin too. According to the memoirs of the Soviet General Štemenko, the Soviets struggled to capture as many German soldiers as possible – in the forthcoming conflict these soldiers could prove potential reinforcements for the West. Furthermore, having as much as possible of an "enslaved workforce," post-war, for the war-devastated Soviet economy posed as another, admittedly unspoken, reason. Neither the Germans, nor Stalin believed Eisenhower would keep to the Allied agreements: to consider, as prisoners of war, only those soldiers captured prior to the moment of the cease-fire; those German soldiers captured past this date to be turned over to the Soviets. However, at the beginning of May, Eisenhower could not have envisioned that the date for this agreement coming into force would be midnight, May 8th, 1945.

The negotiations at Dönitz's seat of government in Flensburg, between May 2nd and May 4th, ended up with the following outcome: While fighting, Army Group *Mitte* would retreat behind the line Vltava – Elbe, where, according to the Germans, the demarcation line between the Western and Eastern Allies was supposed to be. On May 3rd, Dönitz instructed K. H. Frank to declare Prague an "open" city. However, Frank, inexperienced in diplomatic matters, declared Prague a "hospital" city. However, as noted previously in international law, such a term is unknown with the result that in practice nothing was done to enforce this declaration. In addition, the outbreak of the Czech Uprising further complicated the situation for the Germans.

Pokusy o potlačení českého povstání Attempts to suppress the Czech Uprising

Jak již bylo podrobně popsáno dříve, povstání které vypuklo 1. května v Přerově záhy potlačily bojové skupiny, vyčleněné z frontové armády a pohotovostní policejní útvary z Holešova a Olomouce.

2. května po mylné zprávě o německé kapitulaci vypukly nepokoje v Nymburce. Nepokoje se podařilo udržet v neozbrojených mezích a německé vojsko zachovalo zdrženlivost. Téhož dne začaly přestřelky mezi Němci a vlasovci na Rakovnícku a Berounsku.

3. května povstalo Semilsko a Úpice. Místní německé posádky v Pojizeří byly obkličeny, některé se stáhly na tehdejší říšské území. Proti povstalcům v této oblasti vyrazily jednotky gestapa z Mladé Boleslavi, armádní posily z Turnova a *Volkssturm* z Rokytnice nad Jizerou a Vrchlabí.

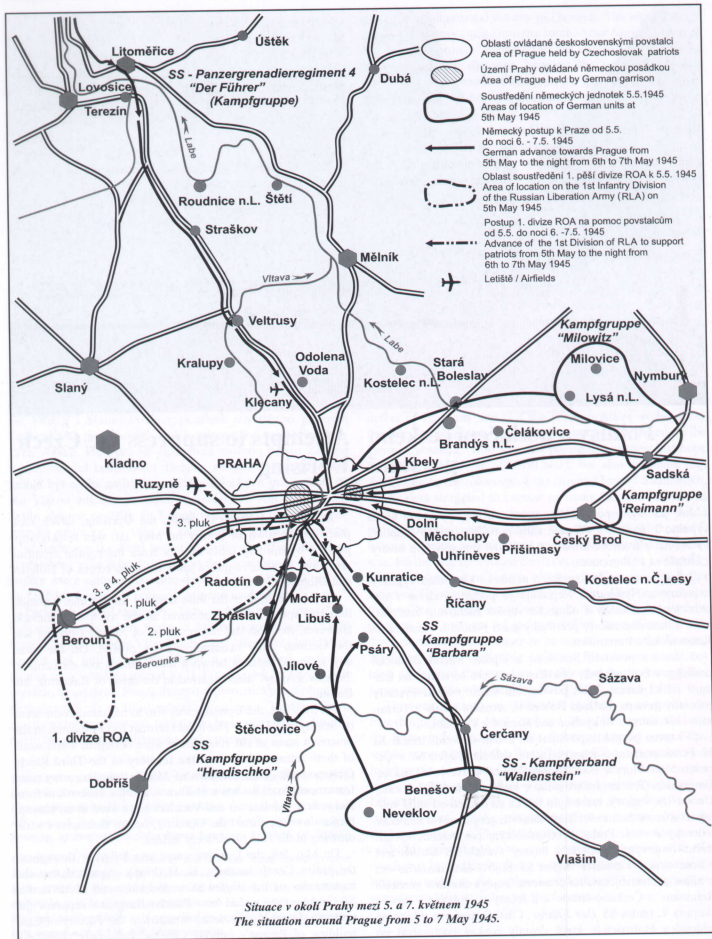
5. května propuklo povstání na celém českém území. K. H. Frank požádal o jeho potlačení velitele *Waffen SS* v Čechách a na Moravě *SS Gruppenführera* Carla von Pückler-Burghause. Ten ze svého sídla v budově právnické fakulty University Karlovy, které bylo takřka na dohled od sídla velitelství *Alex* na Staroměstském náměstí, zorganizoval německé jednotky z okolí Prahy. Proti pražským povstalcům vyrazil dvěma bojovými skupinami bojový svazek *SS Wallenstein* z benešovského cvičiště *Waffen SS*, bojová skupina *Milowitz* z milovického vojenského prostoru, bojová skupina generála Reimanna z Českého Brodu a z fronty u Drážďan i bojová skupina 4. pluku *SS Der Führer*. Části 2. tankové divize na nádraží v Hořovicích, které dostaly rozkaz postupovat po

As described above in detail, the Uprising, which took place in the town of Přerov on May 1st, was briskly suppressed by military units exempt from the regular frontline army and by reserve police units from the towns of Holešov and Olomouc.

On May 2nd, after the false news of the German capitulation had spread, rioting occurred in the town of Nymburk. However, the riots did not result in an Armed Uprising and the German army maintained a low profile. On the same day, sporadic fighting between the Germans and elements of "Vlasov's Army" also occurred in the areas of Rakovník and Beroun.

On May 3rd, the Uprising was also to be found in the areas of Semily and Úpice. The local German forces located in the upstream areas of the river Jizera were besieged, while some of them retreated back into the territory of the Third Reich. Gestapo units from the town of Mladá Boleslav, army reinforcements from the town of Turnov and the *Volkssturm* from Rokytnice nad Jizerou and Vrchlabí were used in an attempt to put down or curtail the Uprising, before themselves withdrawing in the face of the local militia.

On May 5th, the Uprising came into full view throughout the entire Czech territory. K. H. Frank requested that the commander of the *Waffen-SS* in Bohemia and Moravia, the *SS-Gruppenführer* Carl von Pückler-Burghaus suppress the uprising. From his residence situated in the Faculty of Law building of Prague's famous Charles' University (itself not

Situace v okolí Prahy mezi 5. a 7. květnem 1945
The situation around Prague from 5 to 7 May 1945.

plzeňské silnici, byly napadeny vlasovci a namísto postupu na Prahu se odejely vzdát Američanům. Ostatní jednotky, se v Praze zapletly do pouličních bojů s povstalci a vlasovci a přes často brutální postup se jim do 8. května pražský komunikační uzel nepodařilo uvolnit.

Jednotky z vojenských prostorů a z míst, kde si Němci zachovali iniciativu (například velitelství skupiny armád *Mitte* ve Velichovkách), vedle toho vysílaly trestné výpravy do svého okolí, provázené popravami zajatých povstalců a místních německých velitelů, kteří si dovolili s povstalci vyjednávat, nebo před nimi dokonce kapitulovat. Při tako-

výchto akcí nacisté vypálili obce Javoříčko u Litovle a Konětopy na Mělnicku.

5. května slíbil maršál Schörner v emotivním rozkazu vojákům své armádní skupiny, že je bezpečně dovede do vlasti. Žádal proto od nich na oplátku tuhou disciplínu. Zahájil také patrně stahování týlových jednotek podle plánu ze 4. května, protože například Mělníkem, Semilou a Pečkou už 5. května projíždělo ustupující německé vojsko. Započal i ústup po železnici. 7. května ráno pak přišel z Flensburgu do Velichovek rádiem rozkaz převést okamžitě maximum jednotek z východní fronty na západ.

Vozidla německých bojových skupin generála Reimana a Milowice opouštějí Prahu dopoledne 9. května 1945 východním směrem. (Sbírka M.B.) • Vehicles of the German units Kampfgruppe Reiman and Kampfgruppe Milowitz leaving Prague in an easterly direction, during the morning of 9 May 1945.

far from the *Alex* command HQ, residing in the Old Town Square!), he organised the German units located in the areas around Prague. The SS combat unit *Wallenstein* from the *Waffen-SS* training grounds near Benešov, the combat group *Milowitz* from the military area of Milovice, the combat group of *Gen. Reimann* from the town of Český Brod and the combat group of the 4th SS Regiment *Der Führer* (from the front near Dresden) moved against the Czech militias taking part in the Uprising. Some elements of the 2nd *Panzer* Division, (at the railway station of Hořovice), who received an order to follow the Plzeň Road, were attacked by "Vlasov's Army". Then, instead of advancing towards Prague, they headed west to surrender to the Americans. Other units became involved in street fighting in Prague with both the militia and "Vlasov's Army." Despite their brutal methods, the Germans did not achieve the freeing up of Prague's communication through points until May 8th 1945.

The units from the military areas and from the places, where the Germans retained the initiative (the HQ of Army

Group *Mitte* in Velichovky) undertook punitive actions in their local vicinity, which were often accompanied by the executions of any captured militia members and of the local German commanders, who attempted to negotiate with or even surrender to the militia. In the course of such actions, the *Nazis* burned down the village of Javoříčko near the town of Litovel and the village of Konětopy near Mělník.

In his emotive order of May 5th, *Feldmarschall* Schörner promised the soldiers of his army group that he would safely lead them back to their homeland. However, in return, he required strict discipline. Also, Schörner was probably the officer, who initiated the retreat of the German rear echelons according to the plan of May 4th. Therefore, the retreating soldiers passed (for example) through the towns of Mělník, Semilou and Pecka as early as May 5th. The retreat via the railway system also began at this time as well. In the morning of May 7th, an order from Flensburg was received to immediately transport as many units from the east to the west.

Německé frontové jednotky ustupující na západ 8. května v blízkosti Prahy. (MDH) • Retreating columns of German frontline units passing by, in the vicinity of Prague, 8 May 1945.

Ústup jednotek *Heeresgruppe Mitte* The retreat of *Heeresgruppe Mitte*

Ze Schörnerových jednotek měla k Američanům nejbližší 7. armáda. Její divize kapitulovaly do rukou 3. americké armády mezi 5. a 7. květnem.

Pro ústup zbylých tří armád *Heeresgruppe Mitte* byla klíčová 4. tanková armáda v předhůří Krušných hor, která měla zadržet očekávaný sovětský úder od Berlína. Za ne zcela jasných okolností začaly ale její jednotky opouštět svá postavení už 6. května. Podle vzpomínek sovětského generála I. G. Ziberova, které potvrzuje i reportáž válečného dopisovatele B. Polevoje, začala pražská operace 1. ukrajinského frontu 6. května, tedy o den dříve než měla, protože Němci u Mišně začali ustupovat na jih. Také před 2. polskou armádou v Lužici začaly divize sboru *Grossdeutschland* ustupovat 6. května. Na frontě zůstal osamocенý sbor *Herrmann Göring* v postaveních severně od Drážďan. Po zjištění, že okolo jeho křidel pronikají bez odporu sovětské tanky, zahájil 7. května ústup také. V Drážďanech sbor přešel Labe, ale jeho další postup na jih vedl už pouze do boku sovětské 3. gardové tankové armády, postupující na Prahu. Většina sborových jednotek kapitulovala v Geisingu, pět kilometrů severně od Cínovce.

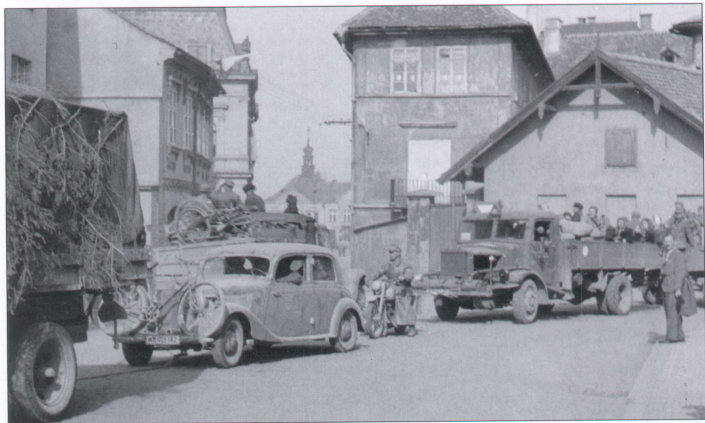
Nejdále k americkým liniím měly 17. a 1. tanková armáda. Jejich ústupové kolony se roztáhly po celém prostoru mezi

Of Schörner's units, the 7th Army was positioned closest to the Americans. Between May 5th and May 7th, its divisions surrendered to the American 3rd Army.

In the retreat of the remaining three armies of *Heeresgruppe Mitte*, the 4th Panzer Army situated at the foothills of the Krušné Range, (which was supposed to stop the anticipated Soviet strike from Berlin), played a key role. However, under unclear circumstances, its units started to abandon their positions as early as May 6th. According to the memoirs of the Soviet General, I. G. Ziberov (confirmed by the war reporter B. Polevoy), on account of the German retreat south near Meissen, the Prague Operation started on May 6th, one day earlier than originally planned. Also, in front of the 2nd Polish Army, the divisions of the *Grossdeutschland* Corps started to retreat on May 6th. The *Hermann Göring* Corps was left alone at the front, positioned north of Dresden. After this corps found out that Soviet tanks were smoothly passing around its wings, the corps also started to retreat on May 7th. At Dresden, the corps crossed the Elbe, however its further withdrawal could only lead it into the flanks of the Soviet 3rd Guards Tank Army, which was advancing towards Prague. Most of the corps' units

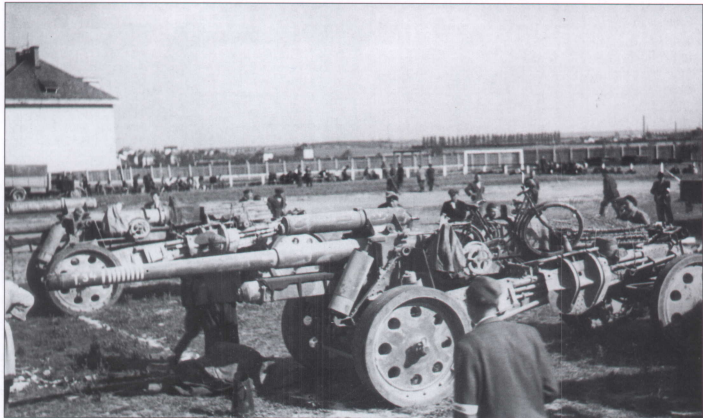
Německé ústupové kolony při průjezdu Brandýsem nad Labem 8. května 1945. Na horním snímku čeští četníci kontrolují nákladní automobil německé 208. pěší divize. (Oba snímky: Muzeum Brandýs nad Labem) • Retreating German columns passing through Brandýs nad Labem. In the picture above members of Czech gendarmery are checking a truck of the German 208th Infantry Division.

Odzbrojování německé dělostřelecké jednotky v Brandýse nad Labem. Povšimněte si zatím neidentifikovaného divizního symbolu na zadním čele polopásového tahuče. (Muzeum Brandýs nad Labem) • Disarming of a German artillery unit in Brandýs nad Labem. Note the sign on the rear deck of the half-track.

Těžké zbraně byly soustředěny na místním fotbalovém hřišti. V popředí stojí zabavený kanón K18 ráže 105 mm s vyznačením úspěšných zásahů. (Muzeum Brandýs nad Labem) • Heavy weapons were collected in a local football ground. Captured 105mm cannon K18 in the foreground. Note the kill marks on its barrel.

Dopravní zácpa před vjezdem na most přes Labe v Mělníce, 8. května 1945. Kolony vpravo přijížděly do města od severu, kolona vlevo od západu. (SOKA Mělník)

Traffic jam in front of the bridge across the Labe River, Mělník, 8 May 1945. The column at right came to the town from the north, the one at left from the west.

Nákladní automobil jednoho z transportních pluků Grosstransportraum, přeplněný evakuovanými vojáky v Mělníce 8. května 1945. (SOKA Mělník)

A heavy truck of a Grosstransportraum battalion overloaded with soldiers in Mělník, 8 May 1945.

Německá ústupová kolona směřující 8. května 1945 od východu přes centrum Mělníka k mostu přes Labe. (SOKA Mělník)

A retreating German column heading from the east, through the centre of Mělník, to cross the bridge over the Labe River, 8 May 1945.

*Vysocí němečtí důstojníci
ustupující na nedůstojném
dopravním prostředku
přes Mukařov. (MDH)*

*Senior German officers
retreating on a somewhat
undignified vehicle through
Mukařov village.*

frontou a Američany. První jely obvykle obrněné transportéry, nebo alespoň vyzbrojené kolopásky, s ozbrojeným výsadkem, který prorážel cestu povstaleckým územím. Některé kolony doprovázela i malá letadla. V kolonách bylo zařazeno vše, co uvezlo alespoň jednoho pěšáka. Za sebou tak jely promíchány nákladní i osobní automobily, autobusy, traktory, motocykly, sajdkáry i jízdní kola. Kolony nejednou postupovaly vedle sebe, po celé šířce silnice. V obcích a v místech protitankových zátarasů pak vznikaly beznadějné zácpy. Mnohá vozidla byla nepojízdná a táhly je jiné stroje, hodně nákladních automobilů táhlo až tři přívěsy přeplněné lidmi. Množství vraků, které už nebylo možné ani vleci a také náhle nepotřebných děl, zaplnilo příkopy a pole podél silnic. Za motorovými vozidly následovaly pomalejší koňské povozy. Jako kuriozitu je možné uvést, že Hlinskem projížděl voják na čtyřkoláku, taženém dvěma vlčáky. Se stále vzrůstajícím odstupem následovaly pomalé pěší útvary. Na frontě zůstaly obrněné jednotky, které od 8. května začaly ustupovat také a alespoň zpočátku vedly boj na zdrženou.

Organizovaný ústup se leckde změnil v chaos. Mapa znázorňuje hlavní ústupové osy, mnohé jednotky i jednotlivé stroje se pokoušely zkrátit si cestu po místních komunikacích. V lesích je napadaly partyzánské skupiny a povstalci, vytlačení z obcí. Některé jednotky se točily v kruhu, podle povstalců obrácených ukazatelů směru. Velitelé menších jednotek rabovali školy, aby získali alespoň trochu použitelné mapy. Vyjímkou nebylo ani zajišťování místních lidí, jako průvodců. Na některých německých mapách byly zakreslené jako hotové ještě nepostavené mosty přes Vltavu u Hladné a u Kučeře. Před neexistujícími mosty se nahromadilo množství odstavené techniky a mnoho německých vojáků zahynulo, když se snažili přeplovat na západní břeh Vltavy.

Sovětské letectvo se snažilo zabránit ústupu bombardováním komunikačních uzlů. 8. května bombardovalo Zdírec nad Doubravou, Liberec, Českou Lípou a Děčín, 9. května Nové Město na Moravě, Mladou Boleslav, Mělník, Roudnici

surrendered in Geising, five kilometres north of Cínovec (Zinnwald).

The 17th and the 1st Panzer Armies were positioned furthest from the American lines. Their retreating convoys spread across the entire area between the frontline and the Americans. The armoured carriers and vehicles carrying armed crews made up the first wave, preparing a path through the territory in which the Uprising was occurring. A number of aircraft also accompanied some of the convoys. Every form of transport capable of carrying a single infantryman queued-up to be part of a convoy: trucks and passenger vehicles, busses, tractors, motorcycles, sidecars and even bicycles moved together, all mixed up. Many times, the vehicles moved side by side, occupying the entire width of the road. In villages and at places, where anti-tank barriers and tank-traps were installed, hopeless congestion would often be created. Many vehicles could not move by their own power, so they had to be towed by other machines. Many trucks towed as many as three trailers full of personnel. A number of wrecks unable of even being towed, together with a great number of useless heavy artillery pieces filled the road side and the fields alongside the roads. Behind the motor vehicles, the slower horse-drawn wagons followed. As a curiosity, a soldier passing through the town of Hlinsko was noted, riding a four-wheeled wagon, towed by two large dogs. With an increasing distance, the slower infantry units followed. The panzer units also started their retreat on May 8th, however, in the beginning, they stayed at the front and fought delaying actions.

At many locations, a seemingly well-organised retreat turned into chaos. The map shows the main paths of the retreat, however, many units and individual machines tried to use the local roads as shortcuts. In the woods, they were attacked by groups of partisans and by the militia, chased away from the villages. As a result of following signs that had been altered by the militia, some units found themselves

Dva ze čtyř tanků Pz Kpfw 38(t), které použila německá armáda při pacifikaci českého povstání v Poličce. (VHA)

Two of four Pz Kpfw 38(t) tanks used by the German Garrison to stem the Czech Uprising in Polička.

nad Labem a Litoměřice. V Mělnice zahynulo 27 a v Mladé Boleslavi 200 českých civilistů a náletům padla za oběť i mladoboleslavská automobilka. I po náletech zůstaly ale tyto křižovatky průjezdné a ústup pokračoval. Ještě 10. května bombardovala sovětská a rumunská letadla prostor v okolí Havlíčkova (čerstvě přejmenovaného Německého) Brodu.

9. května v 19:00 Američané přestali brát další zajatce

moving in a complete circle. The commanders of smaller units rifled through any schools they found, searching for usable maps and the seizing of locals to serve as guides was a common occurrence. Some German maps showed the unfinished bridges over the Vltava, near the villages of Hladná and Kučeř, as finished. In front of the non-existent bridges a great number of unusable vehicles were later found parked and

Německé frontové jednotky ustupují skrze silniční protitankový zátaras v Poličce. (VHA) • German frontline units retreating through an anti-tank obstacle in Polička. Note the Wolfsangel badge on the gun shield and that of Pegasus to the left.

NA VEDLEJŠÍ STRÁNCE:
Jeden ze dvou obrněných transportérů Sd Kfz 251, zničených sovětskými tanky 8. května u Chlumčanu. (Muzeum Louny)

OPPOSITE PAGE: *One of two armoured personnel carriers, Sd Kfz 251, destroyed by Soviet tanks near Chlumčany, 8 May 1945.*

*Maultier Ford typ S
bojové skupiny pluku SS
Der Führer při přejezdu
do amerického zajetí
v Rokycanech 9. května
1945 ráno.
(Muzeum Rokycany)*

*Maultier Ford type S
of the SS-Kampfgruppe
Der Führer arriving into
US captivity, Rokycany,
morning, 9 May 1945.*

a uzavřeli demarkační čáru. Na komunikacích vedoucích k americkým liniím se začaly tvořit mnohakilometrové fronty desítek tisíc německých vojáků a civilistů.

Průjezd sovětských rychlých skupin na Prahu 8. a 9. května ústup přilíš nenarušil. Pokud sovětské tanky narazily na kolonu, která obvykle takřka kolmo křížila jejich trasu, rozstřílely nejbližší vozidla, vraky odhnruly na kraj silnice a pokračovaly dál. Po jejich průjezdu opět pokračoval proud německých vozidel ve směru na jihovýchod. Tak proběhly boje například u Roudnice nad Labem, Nové Vsi u Mělníka, Brandýsku, Stehlčevsi a jinde.

many German soldiers died whilst attempting to swim across the Vltava, to its western banks.

The Soviet Air Force attempted to slow down the retreat by bombing points of troop congestion along the route. Typically as on May 8th this included the towns of Zdice nad Doubravou, Česká lípa and Děčín. On May 9th, the Soviets bombed the towns of Nové Město na Moravě, Mladá Boleslav, Mělník, Roudnice nad Labem and Litoměřice. Twenty-seven civilians perished in the town of Mělník and in Mladá Boleslav two hundred civilians were killed. The automobile factory in the town of Mladá Boleslav was also

*Vraky sovětských
nákladních automobilů
a obojživelného Fordu
GPA, zničené v Čáslavi
v boji v noci
z 9. na 10. května.
(Muzeum Čáslav)*

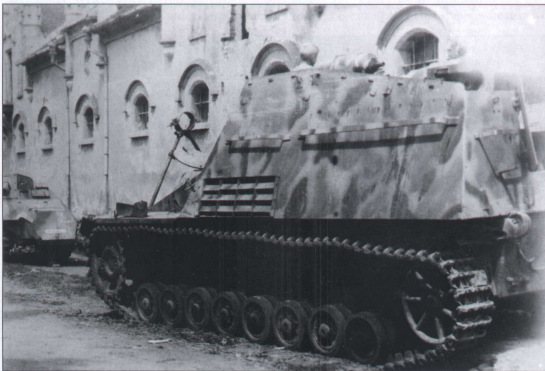
*Wreckage of Soviet trucks
and an amphibious
Ford GPA destroyed
by the Germans in
an engagement
at Čáslav during
the night
of 9/10 May 1945.*

Pokud rychlé skupiny nechaly v některém místě posádku, často byla slabá a podlehla náporu. Některá místa vystřídala dočasný majitele i několikrát. Sovětům v koridoru za rychlými skupinami ale s pauzami, přesto stále příjížděly další posily. 9. května došlo k bojům u Golčova Jeníkova, u Nového Bydžova a v dalších oblastech. V noci na 10. května došlo v Čáslavi k pouličnímu boji mezi povstalci a sovětskými vojáky na jedné straně a ustupujícími Němci, především ze 17. tankové divize, na straně druhé. Po boji zbyl ve městě vrak sovětského obojživelného Fordu GPA, vyhořelý polopás Sd Kfz 11, vrak Hummela a vrak polopásu Sd Kfz 251/22.

destroyed. However, even after the raids, the crossroads remained open to a certain degree, so the retreat proceeded. The area around the town of Havlíčkův Brod (freshly renamed from "Německý" (German) Brod) was bombed by Soviet and Romanian aircraft as late as May 10th 1945.

On May 9th, at 19:00pm, the Americans stopped accepting any new prisoners and closed the demarcation dividing line. Queues of many kilometres, containing tens of thousands of German soldiers and civilians could be seen on the roads leading to the American lines.

The arrival of the fast Soviet units in Prague on May 8th

*Vraky samohybných děl
Hummel a Sd Kfz 251/22
z německé 17. tankové divi-
ze, zničené v boji
v Čáslavi v noci
z 9. na 10. května 1945.
(MDH)*

*Wreckage of a tank
destroyer, Sd Kfz 251/22,
of Panzerdivision 17
destroyed in Čáslav
during the night
of 9/10 May 1945.*

Vraky stíhačů tanků Jagdpanzer 38 Hetzer ze zadního voje pravděpodobně 31. divize SS po srážce s protitankovou jednotkou tažených 76mm kanónů sovětského předvoje 9. května 1945 v Bělově u Náchoda. (VHA)

Wreckage of tank destroyers, Jagdpanzer 38 Hetzers, from a rearguard, probably of SS-Grenadierdivision 31, after clashing with a Soviet anti-tank unit of towed 76mm cannons of the Soviet vanguard in Bělově near Náchod, 9 May 1945.

Téže noci se Němci probíjeli na západ i v Humpolci a na dalších místech.

S výjimkou koridorů, kterými projely rychlé skupiny, postupovaly hlavní síly Rudé armády s hodinovým až dvouhodinným odstupem od německých zadních vojáků, které na mnoha místech sváděly boje na zdrženou. Večer 9. května přijely polopásky a Hetzery zadního voje pravděpodobně 31. divize SS do Náchoda. Na náměstí se čtyři Hetzery obrátily a vrátily se do prostoru bělovské celnice, kde zaskočily sovětskou protitankovou jednotku tažených 76mm kanónů ZiS-3. Hetzery zničily palbou jeden Studebaker a jeden Chevrolet se zapřaženými děly a jedno dělo, jehož obsluha stihla zaujmout bojové postavení. Obsluhy dalších dvou děl zahájily palbu a z bezprostřední blízkosti zničily tři Hetzery. Mezi mrtvými byla i žena v uniformě SS, tedy vlastně SS-Frau. Čtvrtý Hetzer jeho osádka opustila a další den ho zprůvoznili Náchodští povstalci.

Německé zadní voje byly ale beznadějně pozadu, a když dorazily ke koridoru po rychlých skupinách, ten byl již dostatečně nasycen sovětskými vojáky tak, aby leckde vytvořil nepřekonatelnou překážku. Mnohé tankové posádky po zjištění beznadějnosti dalšího postupu v obrněcích, které přitahovaly nežádoucí pozornost, zapálily své stroje a v ústupu pokračovaly dále pěším pochodem neobydleným terénem. Tak 10. května, kolem třetí hodiny ránní vstoupila Rudá armáda

a May 9th disrupted the retreat in a localised way, only. On the occasions that any Soviet tanks encountered a convoy (usually crossing their path at right angles), they usually destroyed the closest vehicles, towed the wreckages onto the roadsides and proceeded with their rapid advance. After the Soviets passed, the flow of German vehicles continued in the southeastern direction. Such engagements occurred, (for example), near the towns of Roudnice nad Loabem, Nová Ves near Mělník, Brandýsek and Stehelčevy.

If the forward groups of the Soviet fast units became isolated, at some location, their fighting strength was limited and in many cases these groups when engaging the retreating Germans were defeated. Control of some towns and villages changed hands on a number of occasions, in a relatively short space of time. Though delayed, the path behind the fast groups was followed by further Soviet reinforcements. On May 9th, fighting occurred near the town of Golčův Jeníkov, near Nový Bydžov and in other areas as well. During the night of May 10th, street fighting between the militia and the Soviet soldiers on one side and the retreating Germans (mostly of the 17th Panzer Division) occurred in the town of Čáslav. After the fighting was over, the wreckage of a Soviet amphibious Ford GPA, a burned-out Sd Kfz 11, the wreck of a Hummel and a wreck of an Sd Kfz 251/22 remained in the town. On the same night, the Germans fought their way west at Humpolec and at other places too.

Except for the corridors, through which the fast groups had passed, the advance of the main forces of the Red Army was delayed by anything from one hour to two days by the German rearguard, which often fought effective delaying actions. In the evening of May 9th, the support vehicles and the Hetzers (presumably) of the 31st Division of the Waffen-SS arrived in the town of Náchod. At the main square, the Hetzers turned around and headed back into the area of the Customs House in the village of Bělově. Here, the Germans

Stíhače tanků Hetzer a Marder III, samohybná děla Hummel a Sturmgeschütz III a vyprošťovací tank Bergepanzer Hetzer 97. oddíl stíhačů tanků 97. myslivecké divize, spolu s velkým množstvím povozů, opuštěné po kapitulaci u Nového Města na Moravě. (SÚA)

do Nového Města na Moravě, kde dosud hořely vraky vozidel ze včerejšího náletu a povstalci odzbrojovali další přijíždějící německé vojáky. Kolem poledne se k městu přiblížil oddíl

encountered a Soviet anti-tank unit consisting of ZiS-3, 76mm cannons. The Hetzers destroyed one Studebaker and one Chevrolet truck with cannons in tow, and one cannon,

německých tanků, které se pokusily vynutit si průjezd městem. Když tankisté zjistili, že sověti jsou už ve městě, opustili své stroje a snažili se uprchnout pěšky, ale byli pochyťáni. Šlo pravděpodobně o 97. oddíl stíhačů tanků 97. myslivecké divize, z nějž po povstání na poli u města zůstalo ve dvou řadách vyrovnaných devět Hetzerů, dva Sturmgeschützy III a po jednom Bergepanzeru Hetzer, Marder III Ausf. M a Hummelu. Opuštěné vraky stály na mnoha dalších místech. U Letovic stály vedle sebe na poli vyhořelé vraky čtyř Pantherů, tří Pz IV a jednoho Jagdpantheru. Hořící osamocený Pz IV stál u Senic na Hané a opuštěné jednotlivé Panthery například u Vladislavi u Třebíče, v Tišnově a ve Velkém Meziříčí.

Kolony stojící před americkými liniemi bezúspěšně vyjednávaly o přechodu k Američanům. Okolo 10. května se k nim přiblížily z východu sovětské jednotky a začaly jejich odzbrojování. Zadní voj jednotek stojících na sever od Čimelic, vyzbrojený údajně i tanky, se zakopal u Milína. Odpoledne 11. května byli k těmto postavením klamně vylákáni parlamentáři z Příbrami, byli však postříleni. V odvetu zaútočili příbramští povstalci, byli však se ztrátou šedesáti lidí odrazeni. Večer téhož dne, po příchodu prvních sovětských jednotek, které proti Milínu nasadily i dělostřelectvo a katuze, se Němci stáhli na jih. Ještě 12. května brzy ráno, zničila v Březnici obsluha sovětského protitankového děla či tanku polopás Sd Kfz 251 z jednotky, která se chtěla probít k Američanům. Rozptýlení němečtí vojáci, přes den se ukrývající v lesích a v noci pochodující, byli zajímání až do půli léta.

whose crew had enough time to take to their combat positions. The crews of the other cannons opened fire from a close proximity, destroying three Hetzers. One woman wearing an SS uniform was found amongst the dead. The fourth Hetzer, abandoned by its crew, was however brought back into service by the Czech militia from Náchod.

The German rearguards were hopelessly delayed, so when their reconnaissance units reached the corridor, it was already saturated with Soviet soldiers, thus creating an un-passable obstacle at many locations. After the tank crews realised that any further progress in their *panzers* was impossible, they set their machines on fire and continued by walking through the unpopulated territory. So, on May 10th, around 03:00am, the Red Army stepped into the town of Nové Město na Moravě, where wreckage from the previous day's air-raid was still burning and where the militia continued to disarm the retreating German soldiers. At noon, a unit of German tanks approached, which tried to force their way through the town. When the tank crews found out that Soviet forces were already in town, they abandoned their machines, trying to escape on foot, however, they were captured. In all probability, the unit concerned was the 97th *Panzer-Jäger Abteilung* of the 97th *Jäger-Division*. After the Uprising, the following machines were left in a field near the town: nine Hetzers, two *Sturmgeschütze* III, one *Bergepanzer Hetzer* and one *Marder III Ausf. M* and a *Hummel*. Abandoned wrecks could also be found in other places. Near the town of Letovice, four burned-out *panzer* tanks stood

OPPOSITE PAGE: Tank destroyers *Hetzer* and *Marder III*, self-propelled guns *Hummel* and *Sturmgeschütz III* and a recovery vehicle *Bergepanzer Hetzer* of the *Panzerjäger Abteilung 97* of *Jägerdivision 97* together with a huge variety of other conveyances left behind by the Germans after their surrender near Nové Město na Moravě.

Pz Kpfw V *Panther Ausf. G*, opuštěný vlastní posádkou ve Velkém Meziříčí. (MDH) • Pz Kpfw V *Panther Ausf. G* left behind by its crew in Velké Meziříčí.

next to each other in a field, together with three Pz IVs and one Jagdpanther. A lone, burning Pz IV stood near the village of Senice in the area of Haná. In the villages of Vladislav and Třebíč, in the towns of Tišnov and Velké Meziříčí a single abandoned Panther tank could be found near by.

The German soldiers from the convoys standing in front of the American lines held unsuccessful negotiations with their opposite numbers, in the forlorn hope of crossing to the American side of the now closed demarcation line. Around May 10th, Soviet units approaching from the east started to disarm the Germans. German rearguard units were positioned north of the town of Čimelice (allegedly equipped with tanks), and entrenched near the town of Milín. In the afternoon of May 11th, parliamentarians representatives from the

town of Píbram were sent to these units, however they were all shot and killed by the Germans. The militias from Píbram attacked in an act of revenge, however, the attack was repulsed with casualties amounting to sixty members of the militia. In the evening of the same day and following the arrival of the first Soviet units who deployed artillery and "Katyusha" rockets launchers against them, the Germans retreated further south. As late as on the morning of May 12, the crew of a Soviet anti-tank cannon or a tank destroyed a German Sd Kfz 251 vehicle belonging to a unit struggling to fight their way towards the American lines. Dispersed German soldiers, hiding in the nearby forests at daytime and marching west during the night, were being captured up to the middle of the summer of 1945.

Ústup a kapitulace *Heeresgruppe Ostmark*

Velitel 8. armády obdržel rozkaz k ústupu 7. května večer. S příchodem tmy měly jeho divize opustit východní frontu a zamířit na západ. Většinu se to bez vážnějších problémů povedlo, pouze některé jednotky tankového sboru *Feldherrenhalle* byly zataženy do bojů na československém území. V noci z 9. na 10. května došlo k boji se sověty na Majdaleně a u Třeboně. 6. tanková armáda SS a 43. sbor 8. armády kapitulovaly u Lince Američanům, kteří je později vydali sovětům.

Kapitulace *Heeresgruppe Mitte*

8. května ztratily boje v Praze smysl. Průchod Prahou se Němcům nepodařilo obnovit a frontové jednotky Prahu obcházely. Nejbližše severně od města jsou doloženy ústupové kolony 208. a 72. pěší divize v Brandýse nad Labem, jižně pak 10. divize tankových granátníků, 6. a 8. tankové divize v Hradištku pod Medníkem a na Podbrsku. Pražská posádka proto večer 8. května kapitulovala do rukou povstalců, složila zbraně a z části pod povstaleckou eskortou odpochovala k Američanům. Bojová skupina pluku *SS Der Führer* odešla také, zbraně složila až před demarkační čarou v Rokycanech. S ní odejel K. H. Frank, který byl po rozsáhlé pátrací akci českých četníků poznán a zajat v Rokycanech. Po krátkém pobytu v americkém zajetí byl vydán, jako bývalý československý občan a poslanec čs. předválečného parlamentu, československé justici. Bojový svazek *SS Wallenstein* odešel ze svých postavení na jižním okraji Prahy až 9. května, po intervenci francouzských zpravodajských důstojníků z Pattonovy 3. armády. Poslední německá kolona, složená z větší části z vozidel bojových skupin Milovice a generála Reimanna opouštěla Prahu také 9. května, už za přestřelek s přicházejícími sověty.

The retreat and surrender of *Heeresgruppe Ostmark*

In the evening of May 7th, the commander of the German 8th Army received an order to retreat. By nightfall, its divisions had to leave the Eastern Front and head west. Most of the units achieved the goal without too much trouble; however, some units of the *Feldherrenhalle Panzer Corps* were drawn into the fighting on Czechoslovak territory. During the night from 9th to 10th of May 1945, engagements occurred with the Soviets, near the village of Majdalena and near Třeboň. Close to Linz, the 6th *SS Panzer Army* and the 43rd Corps of the 8th Army surrendered to the Americans, who later handed them over to the Soviets.

The Surrender of the *Heeresgruppe Mitte*

On May 8th, further fighting in Prague became pointless. The Germans did not achieve the re-establishment of a passage through Prague, thus the front units bypassed the city. The retreating convoys positioned closest to the city have been documented: in the north, the 208th and the 72nd Infantry Divisions in the town of Brandýs nad Labem, the 10. *Panzergrenadier-Division* in the south, and the 6th and the 8th *Panzer-Divisions* positioned in the town of Hradištko pod Medníkem and in the area of the foothills of the Brdy Range. Therefore, the German units in Prague capitulated on May 8th 1945 to the Czechoslovak Army, they were disarmed and, accompanied part of the way by an escort from the militia, the unit marched towards the Americans. The combat group of the *SS Regiment Der Führer* left the city as well, however, they were disarmed upon reaching the demarcation line near the town of Rokycany. The *Reichsprotektor* K. H. Frank joined this regiment, however, after an extensive search by the Czech police forces, he was recognised and captured in the town of Rokycany. After a short time spent in American captivity, he was handed over to the Czechoslovaks. As a former citizen of Czechoslovakia and a representative of

Místa kapitulace německých frontových jednotek na našem území jsou kvůli chaosu, jaký zde nastal, velmi nejistá. V zahraničních publikacích je někdy jako místo kapitulace před sovětskou armádou uváděno poslední sídlo velitelství, jindy je místo kapitulace velitelství armády považováno za místo kapitulace všech jí podřízených divízi a podobně. Stejně jako se už patrně nepodaří rekonstruovat přesný průběh ústupu, také místa kapitulace mnohých divízi a pluků zůstanou už asi navždy zahaleny tajemstvím.

Štáb skupiny armád *Mitte* padl 8. května u Žatce do sovětského zajetí. Polnímu maršálu Schörnerovi se podařilo utéct na Německo, ale později byl vydán sovětům. 7. armáda kapitulovala mezi 5. a 7. květnem do rukou 3. americké armády. 4. tanková armáda byla do 8. května rozprášena v krušnohorských průsmycích. Místo kapitulace jejího velitelství není

známo. Velitelství 17. armády kapitulovalo 12. května v Čimelicích na Písecku, velitelství 1. tankové armády po 9. květnu na Havlíčkovobrodsku, její velitel byl ale zajat Američany u Písku.

U 24. sboru se uvádí jako místo kapitulace České Budějovice. Zmíněná 100. myslivecká, 208. a 359. pěší divize kapitulovaly do rukou povstalců v Podkrkonoší. U 10. divize SS se jako místo kapitulace udávají Teplice, u 715. pěší divize Tábor, u 10. výsadkové divize Jihlava a u divize *Feldherrenhalle-2* České Budějovice. 12. sbor kapituloval u Horního Slavkova.

V Čimelicích, o půlnoci na 12. května, před sovětským generálem Serjoginem a americkým plukovníkem Allisonem, po jednáních která tlumočil Čech hrabě Norbert Kinský, podepsal kapitulaci velitel *Waffen SS* v Čechách a na Moravě Carl von Pückler-Burghaus. Krátce na to se zde zastřelil.

Své zajaté Němce předali Rudé armádě kromě Američanů i čeští povstalci. Obvykle se udává, že do sovětského zajetí padlo cca 800.000 vojáků skupiny armád *Střed*.

the Czechoslovak pre-war parliament, he was handed over to the Czechoslovak judiciary. The SS combat unit *Wallenstein* evacuated their positions south of Prague as late as May 9th, following the intervention of French intelligence officers attached to Gen. Patton's 3rd Army. The last German convoy, consisting mostly of vehicles belonging to the *Milowitz* combat group and of the vehicles of Gen. Reimann, left Prague on May 9th as well, however, they could not avoid clashing with the advancing Soviet forces.

Due to the great chaos reigning at the time, the exact locations in which the German frontline units capitulated upon Czech territory remains unclear. In non-Czech published sources, when surrendering to the Soviet Army the last known headquarters of the German Army unit is given as the point of capitulation. Elsewhere, the place of capitulation of the Army is considered as the place, where all its subordinate divisions surrendered. Nonetheless, a reliable reconstruction of the entire German retreat remains virtually impossible. Therefore, the places of capitulation of many divisions and regiments remain veiled forever in darkness.

The staff of the Army Group *Mitte* fell into Soviet captivity on May 8th, near the town of Žatec. *Generalfeldmarschall* Schörner managed to fly away to Germany, however, he was later handed over to the Soviets. Between May 5th and May 7th, the German 7th Army surrendered to the American 3rd Army. Until May 8th, the 4th *Panzer* Army was dispersed in the passes of the Krušné hory Range; the location of its capitulation remains unknown. On May 12th, the command of the German 17th Army capitulated in the town of Čimelice near Písek. After May 9th, the command of the 1st *Panzer* Army capitulated near the town of Havlíčkův Brod, however, its commander was captured by the Americans in Písek.

The town of České Budějovice is often mentioned as the place of capitulation of the 24th Corps. The 100th *Jäger*, the 208th and the 359th Infantry Divisions capitulated at the foothills of the Giant Mountains, to the Czech militia. The town of Teplice is considered the point of surrender of the 10th Division of the *Waffen-SS*, the town of Tábor as the location for the capitulation of the 715th Infantry Division. The paratroopers of the 10th *Fallschirmjäger* Division gave up at Jihlava and the *Feldherrenhalle-2* at the town of České Budějovice (Budweis). The 12th Corps capitulated at the town of Horní Slavkov.

In Čimelice, during the night to May 12th, after negotiations interpreted by the Czech count Norbert Kinský, the *Waffen-SS* commander of Bohemia and Moravia signed the documents of surrender in front of the Soviet General Serjogin and the American Colonel Allison. The *Waffen-SS* commander shot himself shortly after.

As well as to the Americans, the Czech militia handed over the captured Germans to the Red Army. Usually, it is estimated that around 800,000 soldiers of the Army Group *Mitte* fell into Soviet captivity.

Pražská operace Rudé armády The Prague Operation of the Red Army

Po neúspěchu s obklíčením 1. tankové armády u Olomouce na konci dubna se sovětskému vrchnímu velení naskytla na počátku května 1945 lákavější cíl: vstřícným úderem 1. ukrajinského frontu od Berlína a 2. ukrajinského frontu od Brna obklíčit celou skupinu armád Střed.

V pražské operaci se měly rychlé skupiny 1. ukrajinského frontu po útoku 7. května od Mišně (*Meißen*) a 2. ukrajinského frontu po útoku 8. května od Brna setkat okolo 12. května v prostoru Prahy, obsadit západní břeh Vltavy a Labe a obklíčit tak většinu sil německé skupiny armád *Mitte*. Hlavní síly frontů pak měly využít předpokládaného chaosu, který měl vypuknout po proniknutí rychlých skupin do německého týlu, a zasadit skupině armád *Mitte* ránu z mláskosti. Ukončení operace bylo plánováno okolo 20. května 1945.

Po vypuknutí českého povstání však začaly německé jednotky ustupovat k americkým liniím. Sovětské velení tedy urychlilo operaci o jeden den a rychlé skupiny frontů, namísto průniku do prolomené fronty, ke kterému byly určeny, začaly pronásledovat ustupujícího nepřítele. 7. května pronikl 1. ukrajinský front na levém břehu Labe do hloubky 60 kilometrů a dále postupoval ve směru Praha. Sporadická střetnutí měla buď charakter srážek mezi předními a zadními voji (zpočátku u všech frontů, později především u 4. ukrajinského frontu), nebo ničení německých kolon, které takřka kolmo přetínaly směr sovětského postupu (u rychlých skupin 1. a 2. ukrajinského frontu po proniknutí do českého vnitrozemí).

Following the unsuccessful attempt to besiege the 1st *Panzer* Army near Olomouc at the end of April, the Soviet high command was attracted by another goal in the first days of May: to besiege the entire Army Group *Mitte* by a pincer attack of the 1st Ukrainian Front from Berlin and the 2nd Ukrainian Front from the city of Brno.

Following their attack of May 7 from the town of *Meißen*, the fast groups of the 1st Ukrainian Front had to join up (around May 12th, in the area of Prague) with the units of the 2nd Ukrainian Front, who in turn launched their attack from Brno on May 8th. Their goal was to occupy the west banks of the rivers Vltava and Elbe, thus encircling the majority of the forces of Army Group *Mitte*. It was intended that the main body of the two Fronts would take advantage of the anticipated chaos in the German rear areas, following the initial penetration by the fast groups of the Soviet forces. Then, Army Group *Mitte* would be finished. The operation was planned to be over by May 20th 1945.

However, after the outbreak of the Czech Uprising, the German units started to advance towards the American lines. So, the Soviet command decided to expedite the operation by one day. Instead of penetrating the broken frontlines as planned, the Fronts' fast units started to chase the retreating enemy. By May 7th, the 1st Ukrainian Front reached a depth of 60km on the left banks of the river Elbe, while its advance continued. The sporadic skirmishes that occurred were repre-

PŘEDCHOZÍ STRANA
NAHOŘE: Celkový pohled
 na místo střetnutí 9. května
 1945 na Klárově. Budova
 v pozadí s poškozeným
 rohem dnes již neexistuje.
 (VHA)

PREVIOUS PAGE TOP:
 T-34-85 of the 10 Tank
 Corps of the 4 Guards
 Tank Army destroyed in
 a clash with Hetzers of the
 German rearguard in
 Klárov, Prague, morning,
 9 May. The battle-scarred
 building in the background
 does not exist today.

Detailní záběr zásahu
 Gončarenkova tanku.
 Projektil zasáhl bok věže
 po kterém sklouzl,
 explodoval na domě
 v pozadí a zabil velitele,
 vysunutého z poklopu.
 (via M. Kopecký)

Ztráty sovětských tanků byly v této operaci minimální. Zatím jsou známy čtyři stroje prokazatelně zničené v bojích. Tři T-34/85 zapálilo samohybné dělo německého zadního voje 9. května u městského hřbitova v Jihlavě. Pravděpodobně kvůli tomuto incidentu postupoval 5. gardový tankový sbor 6. gardové tankové armády z Jihlavy dále na sever, do pásma 4. ukrajinského frontu. Téhož dne v Praze na Klárově zničily Hetzery ze zadního voje poslední německé kolony, která opouštěla střed města, jeden tank T-34/85 ze 63. gardové

sented mostly by clashes between the advance guard of the Red Army and the rearguards of the withdrawing Germans (on all Fronts to begin with, but later on, predominantly the 4th Ukrainian Front), or by the destruction of the German convoys, which crossed the direction of the Soviet advance at right angles (to the spearheads of the fast groups of the 1st and 2nd Ukrainian Fronts, after the Fronts reached into the Czech interior).

In the course of this operation, Soviet tank losses were

Top: Lt. Gončarenko's
 tank, detail view.
 The projectile hit the tur-
 ret's side, exploded on the
 house behind the tank and
 killed tank commander in
 his hatch.

Jeden ze tří T-34/85
 zničených samohybným
 dělem německého zadního
 voje u hřbitova v Jihlavě,
 9. května 1945.
 (VHA)

One of three T-34/85
 tanks destroyed by a tank
 destroyer of
 the German rearguard
 near the cemetery
 in Jihlava, 9 May 1945.

Jagdpanzer 38 Hetzer zničený v potyčce se sovětskými tanky 9. května ráno v Praze na Klárově, na rohu ulice U Železné lávky. (Sbírka MB)

Jagdpanzer 38 Hetzer destroyed in action with Soviet tanks on the corner of U Železné Lávky Street in Klárov, Prague.

minimal; to this date only four machines have been positively documented as having been destroyed in combat. On May 9th, in Jihlava, near to the town's cemetery, three T-34/85s were set on fire by a tank destroyer of the German rearguards. Presumably, due to this incident, the 5th Guards Tank Corps of the 6th Guards Tank Army advanced further north, into the area of the 4th Ukrainian Front. In Prague's Quarter of Klárov, Hetzers from the rearguard of the last German convoy, leaving the city centre, destroyed one T-34/85 belonging to the 63rd Tank Brigade of the 10th Guards Tank Corps of the 4th Guards Tank Army.

On May 9th, fast groups of all three Red Army Fronts reached Prague having passed through the convoys of the retreating Germans. However, many of the German front-line troops had passed around Prague before this day. So, especially east of Prague, a great number of German units managed to retreat in a southwest direction, towards the American demarcation line. The Soviet forces reached the demarcation line on May 12, along its entire length, within Czech territory. From May 9th, the Americans closed the line to the German soldiers who were trying to cross over and surrender to the western Allies; later, even those pris-

T-34/85 ze 3. gardové tankové armády v ulici V Holešovičkách v Praze-Libni, 9. května 1945. (MDH) • T-34/85 of the 3rd Guards Tank Army in V Holešovičkách Street in Prague's Libeň Quarter, 9 May 1945.

T-34/85 ze 61. GTB 10. GTS, 4. GTA v Praze-Holešovicích, dopoledne 9. května 1945. Za pozornost stojí bílý pruh kolem věže, označující stroje v Belinské operaci, zde tvořený pruhem bílé látky. Za tankem stojí samohybné dělo SU-100. (ČTK)

Kolona „Katušů“, sovětských raketometů BM-13, na podvozku nákladních automobilů Studebaker US-6, vítaná Pražany na Václavském náměstí. (VHA) • A column of BM-13 “Katyusha” rocket-launchers mounted on Studebaker US-6 chassis hailed by Czechs, Wenceslas Square, Prague.

Tanky T-34/85 z 5. gardového tankového sboru 6. gardové tankové armády v Praze na Žižkově, odpoledne 9. května 1945. (MDH)

T-34-85 tanks of the 5th Guards Tank Corps of the 6th Guards Tank Army in Prague's Žižkov Quarter, afternoon, 9 May.

oners, who had surrendered before May 9th were handed over to the Soviets, providing they had retreated from the Eastern Front. The Czech prisoners of the Czech militia were handed over to the Soviets as well, so the Prague Operation was finished with nearly two thirds of Army Group *Mitte*'s soldiers having surrendered.

OPPOSITE PAGE, TOP: T-34-85 tank of 61. GTB 10. GTC, 4. GTA in Prague's Holešovice Quarter, morning, 9 May 1945. Note the white stripe around the turret – a recognition mark used during the Berlin Operation – made of cloth. A self-propelled gun, SU-100, is in the background.

tankové brigády 10. gardového tankového sboru 4. gardové tankové armády.

9. května dosáhly skrze ustupující kolony Němců rychlé skupiny všech tří frontů Prahy. Německá frontová vojska ale už před tímto datem Prahu obcházela a zejména východně od Prahy se značnému množství německých jednotek podařilo ustoupit na jihozápad, k americké demarkační čáře. Do 12. května dosáhli demarkační čáry se spojenci po celé délce jejího průběhu na našem území i sověti. Američané tuto linii od 9. května pro německé vojáky uzavřeli a později vydávali sovětům i před 9. květnem zajaté příslušníky těch jednotek, které ustoupily z východní fronty. Své zajatce předali Rudé armádě i čeští povstalci, a tak nakonec skončila pražská operace zajetím takřka dvou třetin vojáků skupiny armád *Mitte*.

Jeep z velitelství 10. gardové mechanizované brigády 5. gardového mechanizovaného sboru 4. gardové tankové armády 1. ukrajinského frontu na Staroměstském náměstí v Praze, 9. května 1945. (F. Illek via T. Jakl)

A Jeep of the headquarters of the 10th Guards Mechanised Brigade of the 5th Guards Mechanised Corps of the 4th Guards Tank Army on the Old Town Square in Prague, 9 May 1945.

T-34/85 pravděpodobně z 31. tankového sboru 4. ukrajinského frontu v Praze na Balabence večer 9. května 1945. (MDH)

Kolona hlavních sil Rudé armády projíždí městem Louny 9. května 1945. (Muzeum Louny)

A column of the main forces of the Red Army passing through Louny, 9 May 1945.

DOLE: *Doprava hlavních sil německé i Rudé armády na východní frontě ve velké míře i v roce 1945 závisela na koňském potahu. (MDH)*

Další „Blücher“ v Praze. Tentokrát Sd Kfz 234/4 jako kořist sovětských vojáků. (ČTK)

Another “Blücher” in Prague. On this occasion a Sd Kfz 234/4, as war-booty for the Soviet soldiers.

OPPOSITE PAGE, TOP:
T-34-85 probably from the 31st Tank Corps of the 4th Ukrainian Front in Balabenska, Prague, night of 9 May 1945.

Sovětské vojáci na ukořisťeném polopásovému transportéru sWS při přjezdu do Nových Benátek, 10. května 1945. (VHA)

RIGHT: RIGHT:
Soviet soldiers on a captured sWS half-track arriving at Nové Benátky, 10 May 1945.

OPPOSITE PAGE BOTTOM:
Horse-drawn vehicles provided the transportation backbone for the main forces of both the German and Red Armies on the Eastern Front, even in 1945.

Těžký tank IS-2 vítaný obyvateli Hradce Králové 10. května 1945. (ČTK) • Soviet heavy tank IS-2 hailed by the Czech inhabitants of Hradec Králové, 10 May 1945.

Sovětské vojáky odpočívající kolem polní kuchyně tažené Studebakerem US-6. (AHMP) • Soviet soldiers resting around a field kitchen towed by a Studebaker US-6.

První setkání pozemních jednotek východních a západních Spojenců v Československu - vojáci americké 2. pěší divize s vojáky sovětského 5. gardového tankového sboru v Rokycanech 10. května 1945. (Muzeum Rokycany)

The first meeting between the ground forces of the Eastern and Western Allies on Czech soil occurred in Rokycany, 10 May 1945, when soldiers from the US 2nd Infantry Division met Soviet soldiers from the 5th Guards Tank Corps.

DOLE: Setkání amerických vojáků ze 4. obrněné divize a sovětských vojáků jednoho z mechanizovaných sborů 6. GTA v Mirovicích 11. května 1945. Sovětští vojáci přijeli na obrněném automobilu americké výroby White Scout Car M3A1. (Muzeum Písek)

BOTTOM: A meeting of GIs of the 4th Armored Division with Soviet soldiers of one of the mechanised corps of the 6th Guards Tank Army in Mirovice, 11 May 1945. The Soviet soldiers are using an American built - Lend-Lease - White Scout Car M3A1.

Poslední tankové vítězství

The last tank victory

Nejdratičtější se události vyhrótily v prostoru zhruba ohraničeném městy Příbram, Strakonice a Písek. České povstání zde začalo propuknout odpoledne 4. května (Nový Knín, Záhoří u Písku) a dopoledne 5. května (Blatná, Březnice, Mlín, Mirovice, Příbram). Občané odstraňovali německé nápisy a vyvěšovali československé vlajky, místní a okresní revoluční národní výbory přebíraly od okupačních orgánů veřejnou správu, vojenský odboj ustavoval místní a okresní vojenská velitelství, mobilizoval povstalce, sestavoval bojové jednotky (v tomto prostoru obvykle nazývané *Národní stráž*) a ozbrojoval místní německé posádky. Po volání pražského rozhlasu o pomoc 5. května ve 12:33 také zde propuklo povstání prakticky ve všech zbývajících obcích.

V Příbrami se do povstání zapojil také sovětský paravýsadek 4. ukrajinského frontu, pod velením kapitána J. A. Olešinského. Devítiletý výsadek přistál poblíž Nového Knína 2. dubna 1945 a po navázání kontaktů s místním odbojem sestavil partyzánský oddíl „*Smrt fašismu*“. V Písku se na stranu povstání připojila místní posádka 5. praporu protektorátního Vládního vojska. S Vládním vojskem jako zárodkem obnovené československé armády počítal vojenský odboj už od března 1939. I po odsunu většiny příslušníků Vládního vojska do Itálie v roce 1944 byly domácí posádky tajně posilovány, například neodesláním vyléčených nemocných zpět do Itálie. Vládní vojáci v Písku pod velením poručíka pěchoty J. Nájka postavili rotu o třech čtích a síle 62 mužů.

Americká 4. obrněná divize, postupující od Strakonice, osvobodila 6. května Písek, a o den později také Blatnou a Lnáře. Prostor Lnáře - Nepomuk osvobodila 8. května americká 90. pěší divize. Na linii Písek, Blatná, Lnáře, kudy probíhala demarkační linie, dohodnutá se sověty, Američané další postup zastavili. Severně od demarkační linie pronikaly pouze americké hlídky. Tentýž den odeslali povstalci například z Březnice a Mirovic nákladní automobily s potravinami a dobrovolníky na pomoc Praze.

Devátého května se do tohoto prostoru začaly přes Vltavu valit ustupující kolony německé frontové armády. Tyto jednotky narazily na 1. divizi ruské osvobozené armády, ustupující k americkým postavením od Prahy přes Příbram. Po poledni došlo k bojům mezi Němci a Vlasovci v Příbrami, odpoledne v Tochovicích a v noci z 9. na 10. května v Březnici a Bělčicích. Na obou stranách, a také mezi českými civilisty,

In the area bordered by the towns of Příbram, Strakonice and Písek, the events of early May 1945 proved to be quite dramatic. The Czech Uprising began here in the afternoon of May 4th (Nový Knín, Záhoří u Písku), and on the morning of May 5th (Blatná, Březnice, Mlín, Mirovice, Příbram). The local citizens removed the German banners and signs and displayed Czechoslovak flags. The local and regional Revolutionary Committees took over the administration from the occupation bodies, the military resistance movement established the local and regional military commands, mobilised the militia and assembled the local combat units (named The National Guard - *Národní stráž*, orig. in this area), and disarmed the local German units. On May 5th, at 12:33pm, following the "call for help" broadcast by the Prague radio station the Uprising emerged in all the remaining towns and villages.

In Příbram, Soviet paratroopers of the 4th Ukrainian Front, commanded by their commanding officer Captain J. A. Olešinský, joined the Uprising. On April 2nd 1945, an air dropped unit consisting of seven men landed near the village of Nový Knín. After the unit contacted the local resistance movement, a partisan group called "*Smrt fašismu*" ("The death of fascism") was established. In the town of Písek, the local garrison of the 5th battalion of the Protectorate's Government forces joined the side of the militia. Since 1939 the Government forces had been considered as a basis for the resurrected Czechoslovak Army by the military resistance movement. Even after the majority of the Government forces had been relocated to Italy in 1944, the home units were secretly reinforced, for example, by not returning individuals who had been convalescing at home, to their units in Italy, once they were recovered to full health. In Písek, the Government soldiers led by Lieutenant J. Nájek established a section of three squads, with an overall strength of 62 men.

On May 6th, the American 4th Armored Division, advancing from the town of Strakonice, liberated the town of Písek. One day later the towns of Blatná and Lnáře were liberated as well. The American 90th Infantry Division liberated the area around the towns of Lnáře and Nepomuk on May 8th. Upon the line between Písek, Blatná and Lnáře, where the demarcation dividing line (agreed with the Soviets) passed, the Americans refrained from any further advance. North of the

Američtí vojáci a čeští povstalci odzbrojují jednu z německých kolon na náměstí v Mirovicích. NAHOŘE: Vlevo stojí M 8 Greyhound ze 4. obrněné divize, vpravo - v čele německé kolony - obrněný transportér Sd Kfz 11/1. (Muzeum Písek) • American soldiers and Czech militia are disarming one of the retreating German columns at the town square in Mirovice TOP: M 8 Greyhound of the 4th Armored Division faces an Sd Kfz 11/1, at right.

bylo několik desítek padlých, v boji byly použity i kulomety a minomety.

Americké hlídky za demarkační čarou usměrňovaly německé kolony, snažily se oddělit od sebe vlasovce a Němce a zabíjaly německým vojákům v terorizování civilního obyvatelstva. Američané také zřídili předstunutá stanoviště

demarcation line, only American patrols ventured. On the same day, the militias from, for example, Březnice and Mirovice, sent trucks loaded with food and volunteers to help Prague.

On May 9th, this area was flooded with the convoys of Germans retreating across the river Vltava. These units encountered the 1st Division of the Russian Liberation

v Březnici, Mirovicích a Čimelících, kde odzbrojovali německé vojáky. Za demarkační čáru už ale Američané nikoho nepouštěli, s ohledem na konec války a na znění německé kapitulace listiny. Na státní silnici mezi Čimelíci a Milínem se nahromadilo několik stovek tisíc německých vojáků a civilních uprchlíků. Německý zádňí voj, vyzbrojený tanky, se zakopal u Milína na čáře Konětopy - Buk - Radčice. Mezi německými jednotkami v tomto prostoru byly doposud identifikovány části armádní 6. tankové divize, bojové skupiny Milovice, bojového svazku SS „Wallenstein“, 2. granátického pluku SS „Schlamelcher“, posádky cvičiště Waffen-SS „Böhmen“. Nepochybně se zde nacházely části mnoha dalších jednotek.

10. května překročili sovětsí vojáci 2. ukrajinského frontu Vltavu, a také v Březnici vystřídala posádku americkou posádku sovětská, se čtyřmi tanky z 25. tankového sboru 1. ukrajinského frontu, pronásledujícího Vlasovce. (Sbor také 1. divizi ROA dostihl u Lnářů, kde divize bezúspěšně vyjednávala o přechodu do amerického zajetí.) Příbramští partyzáni a povstalci na německá postavení u Milína 11. května odpoledne zaútočili, byli však rozprášení. Večer začalo německá postavení ostřelovat sovětské dělostřelectvo a katuze z Příbrami a od Radčic. V noci začali němečtí vojáci prchat na jih. Milín obsadila sovětská pěchota 12. května okolo třetí hodiny ranní. Němci, ustupující přes Březnici narazili ve městě na sovětskou posádku. Po nepřehledných bojích zbylo ve městě mnoho mrtvých německých vojáků a zničených vozidel. Pravděpodobně poslední rány vypálil brzy ráno sovětský tank (podle jiného zdroje protitankové dělo) na Kozím plácku v Březnici, který zničil německý obrněný transportér. Německé kolony, ustupující přes Mirovice, odzbrojovali Američané v Blatné, odkud je odváděli do Písku a předávali sovětské armádě.

S trochou nadsázky tak lze říci, že boje druhé světové války ve střední Evropě skončily ráno 12. května 1945 v Blatné.

Army, which retreated towards the American positions from Prague, through Příbram. In the afternoon, clashes between the Germans and “Vlasov’s Army” occurred in Příbram, in Tochovice, and in Březnice and Bělčice (during the night to May 10th). Throughout the fighting, machine guns and mortars were used; casualties were recorded on both sides, and amongst the Czech civilians as well.

The American patrols operating behind the demarcation line directed the German convoys, tried to separate the Vlasov soldiers and the Germans and also prevent the local Czech citizens from being molested by the German soldiers. The Americans also established observation posts in Březnice, Morvice and Čimelice, where the German soldiers were being disarmed. However, considering the capitulation and the wording of the German surrender document, none of the retreating soldiers were allowed past the demarcation dividing line. As many as two-hundred thousand German soldiers were gathered upon the state road between Čimelice and Milín, the German rearguard, equipped with tanks, was entrenched near Milín, upon the line Konětopy – Buk – Radčice. Amongst the German units located in this area were parts of the Army’s 6th Panzer-Division, the combat group Milowitz, the SS combat group Wallenstein, the 2nd SS Grenadier-Regiment “Schlamelcher” and personnel from the training area of the Waffen-SS Böhmen were identified. Without doubt, elements from many other units could also be found here.

On May 10th, the Soviet soldiers of the 2nd Ukrainian Front crossed the river Vltava. In Březnice, the American guard patrol was replaced by a Soviet one, equipped with four tanks of the 25th Tank Corps of the 1st Ukrainian Front, who were chasing the Vlasov soldiers. (The Corps overtook the 1st Division of the RLA, The Russian Liberation Army, near the town of Lnáře, where the RLA had tried unsuccessfully to negotiate their surrender to the Americans.) After the Příbram partisans and the militias attack on the German positions near Milín, which took place in the afternoon of May 11th,

Vojáci 1. divize Ruské osvobozené armády na Bergepanzeru Hetzer při průjezdu Březnicí 10. května 1945. (Muzeum Březnice)

Soldiers of the 1st Division of the Russian Liberation Army passing through Březnice, seen onboard a Bergepanzer Hetzer, 10 May 1945.

Jako předvoj sovětské posádky dorazil do Břežnice 11. května 1945 obrněný automobil BA-64. Na snímku je zachycena jeho osádka při setkání s americkou hlídkou. (Muzeum Břežnice)

A reconnaissance unit using the BA-64 armoured car provide the vanguard of the Soviet troops arriving at Břežnice. This picture shows their meeting with an American patrol, 11 May 1945.

Americkou posádku v Břežnici vystřídal 11. května sovětská posádka se čtyřmi tanky T-34/85 z 25. tankového sboru. Označení na věži, dvakrát podtržené bílé srdce, je jasně patrné. (Muzeum Břežnice)

The American garrison in Břežnice was relieved by the Soviets, four tanks from the 25th Tank Corps, 11 May 1945.

The turret marking of a twice-underlined white heart is clearly visible.

the German artillery from Milín shoot them up. The Soviet artillery and "Katyusha" rocket launchers from Příbram and from Radčice came by way of response. With nightfall, the German soldiers started to rapidly desert their positions in a southerly direction. On May 12th, around 3:00am, the Soviet infantry occupied the town of Milín. The Germans retreating through the town of Břežnice encountered a Soviet unit. Following the chaotic fighting that occurred, a number of dead German soldiers and destroyed vehicles were left in the town. The very last shot is thought, to have been fired in

the early morning, by a Soviet tank (under other source an AT-gun), destroying a German armoured carrier, at a location called "Kozí plácek" (The Goat's place) in Břežnice. The Americans in Blatná disarmed the German convoys, retreating through the town of Mirovice. From here, the units were escorted to Písek, where they were handed over to the Soviet Army.

With only a little exaggeration, it can be stated, that the fighting of World War II in Central Europe finally came to an end in the morning of May 12th, in the town of Blatná.

Patrně vůbec poslední obrněné vozidlo, zničené za druhé světové války v Evropě. Obrněný transportér Sd Kfz 250/I Ausf. D zasažený sovětským tankem brzy ráno 12. května 1945 v Břežnici. (Muzeum Břežnice)

Probably the last vehicle ever destroyed in the European Theatre of Operations during the Second World War. An armoured personal carrier, Sd Kfz 250/I Ausf. D, of an unknown Waffen-SS unit, destroyed by soviet soldiers in the early morning at Břežnice, 12 May 1945.

Národní armády v českém tažení

National armies in Czech campaign

Pro komplikovanost průběhu konce II. světové války na našem území považují za vhodné zařadit samostatně popis operací jednotlivých národních pravidelných armád s výjimkou československé domácí, americké, německé a sovětské, kterým byla věnována pozornost dříve.

As the end of WW II on Czechoslovak soil was a rather turbulent and complicated affair, it is necessary to introduce here a separate description of the operations of the individual regular national armies, with the exceptions of the Czechoslovak Home (Resistance) Army, the US Army, the German Wehrmacht and the Soviet Red Army, that have been attended to earlier.

Českoslovenká zahraniční armáda

První příslušníci československé zahraniční armády přišli na české území ve zpravodajských výsadcích, které od počátku války vysílal zpravodajský odbor československého exilového ministerstva národní obrany z Londýna. Jejich členové měli za úkol podávat informace, pomoci radiostanic udržovat spojení domácího odboje se zahraničním a přijímat letecké zásilky zbraní. Celkem bylo v týlu nepříteli vysazeno 88 parašutistů v 31 skupinách. Jako první byl 16. dubna 1941 proveden výsadek BENJAMIN. Největšího úspěchu dosáhl výsadek ANTHROPOID, jehož členové, spolu s parašutisty z dalších skupin, uskutečnili 27. května 1942 úspěšný atentát na nejvyššího představitele nacistické okupační správy v Čechách a na Moravě, zastupujícího říšského protektora SS-Obergruppenführera Reinharda Heydricha.

Ryze bojové a sabotážní úkoly měl paravýsadek WOLFRAM, operující na Moravě, jehož členové mimo jiné v polovině dubna 1945 napadli štáb německé 8. tankové divize. Člen paravýsadku PLATINUM - PEWTER kapitán Jaromír Nechanský byl jmenován domácím odbojem za předsedu vojenské komise České národní rady a tuto funkci za povstání vykonával.

1. československý armádní sbor v SSSR o síle přibližně 10.000 mužů a žen, složený z 1., 3., 4. pěší brigády, postupoval od ledna 1945 v rámci sovětské 18. armády severozápadním Slovenskem, na levém křídle 4. ukrajinského frontu. (2. brigáda - paradesantní - byla v německém zajetí, do kterého upadla po porážce slovenského národního povstání na podzim 1944. Znovu byla zformována jako pěší, ale do bojů druhé světové války už nezasáhla.) Po bojích proti německé 3. horské divizi o Liptovský Svätý Mikuláš v únoru až dubnu, pronásledování ustupujících Němců zakončené 5. dubna obsazením Ružomberoku a bojích s německou 320. pěší divizí na Velké a Malé Fatře, sbor obsadil 30. dubna Žilinu, ze které Němci předcházející noc ustoupili. 1. května překročily brigády sboru rozvodněný Váh a 3. května také moravsko-slovenské hranice. Po pronásledování ustupujícího nepřítelé zakončily bojovou činnost 10. května pročešáním lesních masivů v prostoru Boskovic - Letovic a Svitávky.

The Czechoslovak Army in Exile

The first members of the Czechoslovak "Foreign" Army arrived on Czechoslovak soil in the form of intelligence teams parachuted into the country. Such operations, commencing at the beginning of the war, were organised by the intelligence department of the Czechoslovak Government in Exile, from its *Ministerstvo národní obrany-MNO* (Ministry of National Defence) in London. The task of the intelligence teams was to provide information, keep the home resistance movement in contact with the overseas leadership, via radio, and to receive air dropped supplies of weapons. Altogether 88 parachutists were dropped in 31 teams. The first drop, code-named BENJAMIN, landed on April 16th, 1941. The most successful drop was ANTHROPOID, whose members, together with parachutists from other teams, carried out on May 27th, 1942 a successful attempt on the life of the highest-ranking representative of the Nazi administration in the then "Protectorate of Bohemia and Moravia," the *Stellvertretende Reichsprotektor* (Reich's Acting Head of the Protectorate), SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich.

The WOLFRAM team, operating in Moravia (also near Brno), attacked in mid-April 1945 the Headquarters of the German 8th Panzer Division. A member of the PLATINUM - PEWTER team, kapitán Jaromír Nechanský, was named as the head of the military commission of the *Česká národní rada* (Czech National Council) by the home resistance and he served in this position during the anti-Nazi Uprising in May 1945.

The 1. československý armádní sbor v SSSR (The 1st Czechoslovak Army Corps in the USSR), having some 10,000 men and women on its strength (which rose up to circa 16,000 till the war's end), consisted of the 1., 3. and 4. pěší brigáda (1st, 3rd and 4th Infantry Brigades), advanced from January 1945 as a part of the Soviet 18th Army on the left flank of the 4th Ukrainian Front through Northwest Slovakia. (The 2. paradesantní brigáda, the 2nd Brigade of Paratroops, fell into German captivity after the defeat of the Slovak National Uprising in October 1944. It was reformed as an infantry unit, but it did not fight again in WW II). The 1. čs. armádní sbor

Tank T-34/85 číslo 603 z 1. československé samostatné tankové brigády při průjezdu přes Cerekvici nad Loučnou, 9. května 1945. (ČTK)

T-34/85 No. 603 of the 1st Czechoslovak Independent Tank Brigade passing through Cerekvice nad Loučnou, 9 May 1945.

1. čs. samostatná tanková brigáda v SSSR o síle přibližně 1500 mužů se 65 tanky byla nasazena od 24. března ve druhé fázi Ostravské operace, v rámci sovětské 38. armády na pravém křídle 4. ukrajinského frontu ve Slezsku. Brigáda se podílela na dobytí Ostravy, do které vstoupila 30. dubna. Po bojích u Olomouce vyrazilo ráno 9. května posledních 6 bojeschopných tanků brigády ku Praze. Propletly se ustupujícími kolonami Němců a 10. května dorazily poslední tři pojízdné stroje (č. 040, 603 a 843) na Pražský hrad.

Tanky československé východní tankové brigády nesly bílé třísmísné taktické číslo, v některých případech (č. 603 a 843) tence černé lemované.

Tentýž tank na Pražském hradu, 10. května 1945. (MDH)

The same tank as above at Prague Castle, 10 May 1945.

v SSSR was engaged in combat with the German 3rd Mountain Division, for the Liptovský Svätý Mikuláš in February/April 1945 and pursued the retreating Germans until April 5th, when it took Ružomberok. The corps was also in combat with the German 320th Infantry Division in the Veľká a Malá Fatra Mountains, taking the town of Zilina on April 30th, the Germans having withdrawn from the town during the night. On May 1st 1945 the brigades crossed the Váh River, then in flood, and on May 3rd they also crossed the Slovak-Moravian border. Once the pursuit of the retreating enemy was over, the units thoroughly searched the extensively wooded areas between and around Boskovice, Letovice and Svitávka.

Vozidla Kombinovaného oddílu ČSSTB po příjezdu na československé území 1. května 1945. (VHA) • Vehicles of the Combined Detachment of the Czechoslovak Independent Armoured Brigade after their arrival on Czechoslovak territory, 1 May 1945.

Československá samostatná obrněná brigáda ve Velké Británii (Czechoslovak Independent Armoured Brigade Group) o síle přibližně 6000 mužů se 300 tanky obléhala od září 1944 do května 1945 třetí největší francouzský přístav Dunkerque. 24. dubna 1945 byl z brigády vyčleněn kombinovaný oddíl určený k začlenění do americké 3. armády, která vstoupila na české území. Oddíl se skládal z protiletadlové baterie, vyzbrojené šesti taženými protiletadlovými děly Bofors, motočety

Universal Carrier T248625 Kombinovaného oddílu Československé samostatné brigády přijíždí na Chebské náměstí 1. května 1945. (VHA) • A Bren Gun Carrier, T248625 of the Combined Detachment at the town square in Cheb (Eger), 1 May 1945.

The 1. čs. tanková brigáda v SSSR (the 1st Czechoslovak tank brigade in the USSR), some 1,500 men and 65 tanks strong, was put into battle from March 24th, in the second phase of the Ostrava Operation, within the framework of the Soviet 38th Army, on the right flank of the 4th Ukrainian Front in Silesia. The brigade took part in the capture of the city of Ostrava, which it entered on April 30th 1945. After fighting around Olomouc the brigade's last six combat-worthy tanks set out on May 9th towards Prague. They threaded their way through the columns of retreating Germans and on 10th of May the last three tanks in running order (turret numbers 040, 603 and 843) arrived at Prague Castle.

The tanks of the Czechoslovak tank brigade from the Eastern Front carried a three-digit tactical number in white, in some cases (e.g. numbers 603 and 843) with a thin black border.

The Czechoslovak Independent Armoured Brigade Group in Great Britain had some 6,000 men and some 460 AFVs on strength. From September 1944 until May 1945 it besieged the third-largest French port of Dunkirk. On April 24th 1945 a Combined Detachment was taken from the brigade, destined to join the American 3rd Army that was fighting its way to Czechoslovakia. The Detachment consisted of an anti-aircraft battery, armed with a half-dozen towed Bofors AA cannon, a motorised infantry platoon with three half-tracks and a mortar platoon with three Universal Carriers. Originally it was made subordinate to the US 97th Infantry Division, later on to the 18th Infantry Regiment of the US 1st Infantry Division.

The Czechoslovak Combined Detachment crossed their country's border on May 1st and on the same day it took on the civil administration tasks in the liberated town of Cheb.

se třemi Half-tracky a minometné čety na třech Universal Carrierech. Podřízen byl zpočátku americké 97. pěší divizi, později 18. pěšímu pluku americké 1. pěší divize.

Oddíl překročil československé hranice 1. května a téhož dne se ujal úkolů civilní správy v osvobozeném Chebu. Po vypuknutí povstání se přesunul do Plzně. 7. května byl podřízen americké 2. pěší divizi. Dalšímu postupu na pomoc Praze zabránilo americké velitelství s ohledem na dohodu se Sovětským svazem, podle které nesměly demarkační linie překročit žádné bojové jednotky. Oddíl nakonec pronikl 10. května do Prahy. Ministr obrany československé vlády, která tentýž den přiletěla z Košic, generál Ludvík Svoboda, ale oddíl vykázal zpět do Rokycan s tím, že jeho vojáci jako součást armády západních spojenců neměli právo překročit demarkační linii.

Vozidla kombinovaného oddílu nesla své původní označení spojeneckou bílou hvězdou. Na levém blatníku (při pohledu z vozidla ve směru jízdy) nesla znak CSIAB: na modrém, dvakrát červeně děleném a polceném štítě český stříbrný korunovaný dvojocasý lev se slovenským znakem v srdečním štítku. Polopásky a Brenccarriery oddílu pocházely od motorizovaného praporu brigády, nesly proto na pravém blatníku červený čtverec s bílým číslem „54“. Fordy CMP pocházely od protiletadlové baterie a nesly ve stejných místech čtverec v horní polovině červený a v dolní modrý, s bílým číslem „77“. Vozidla nesla také svá mostní čísla, černá na žlutém kotouči. Na vozidlech oddílu se objevovalo také bílé označení „D1“, kreslené evidentně od ruky na blatnících, případně náraznících. Jeho význam je neznámý.

Protiletadlové kanóny Bofors Kombinovaného oddílu ČSSTB v Praze, 11. května 1945. (VHA) • Bofors AA-guns of the Combined Detachment in Prague, 11 May 1945.

Once the Uprising broke out, it moved to Plzeň. On May 7th it was made subordinate to the US 2nd Infantry Division. Further movement towards Prague was halted on the orders of the US headquarters, prompted by the agreement between the Soviets and Americans, stipulating that: any combat units shall not cross the demarcation line. However, the Detachment entered Prague on May 10th, only to be ordered back to Rokycany by the Minister of Defence Gen. Ludvík Svoboda (he had arrived on the same day with the other members of the Czechoslovak Government, by plane from the East-Slovakian city of Košice). The reason was political - the unit, as a member of the Western Allies' army, was not entitled to cross the demarcation line.

The vehicles of the Combined Detachment carried the Allied white star marking. On the nearside mudguard they carried a CSIAB badge: on a blue field, bisected and double split in red, a silver crowned bi-caudate lion striding, with the Slovak silver cross on three blue hills carried on a red shield covering the breast (heart) of the lion.

The half-tracks and Universal Carriers of the Detachment came from the motorised battalion of the Brigade Group; they bore therefore a red square with a white numeral 54 on the offside mudguard. The Ford CMP trucks originally belonged to the AA battery and thus bore in the same place a square, the top half of which was red and the bottom half blue, with a white 77 numeral over both. The vehicles also bore their bridging numbers, black on a yellow disc. A hand-painted white "D1" marking appeared on the mudguards or bumpers of the Detachment's vehicles, its meaning is not yet known.

Dne 14. dubna 1945 obsadila 94. jezdecká squadrona americké 14. obrněné divize bavorské město Creußen. V místní zbrojovce osvobodila přes pět tisíc politických vězňů bayreuthské trestnice z celé Evropy, včetně asi 600 Čechů, přinucených zde montovat nouzové pušky *Volkssturmgewehr VG-1*.

Německé jednotky z vojenského prostoru Grafenwöhr, podporované 50 tanky, v téže době provedly protiútok s cílem znovudobýt Bayreuth a ještě večer 14. dubna obklíčily Creußen. Vojensky organizovaní čeští obdojáci postavili z 370 fyzicky nejzdatnějších mužů šest čet, které Američané zařadili do kruhové obrany města.

Boje trvaly do 19. dubna, kdy americká 71. pěší divize ukončila obklíčení Creußenu útokem od Bayreuthu. Američané z osvobozených českých vězňů vytvořili jednotku *Czechoslovak Military Irregular Organisation in Creußen - Bavaria*, které svěřili okupační správu v okruhu dvacet kilometrů od města. Dvanáct českých dobrovolníků v rotě „L“ 3. praporu 5. pěšího pluku americké 71. pěší divize a čtyřicet tři dobrovolníků v rotě „D“ 94. jezdecké squadrony 14. obrněné divize se poté účastnili bojů u Norimberku, odkud se do konce dubna vrátili do Creußenu.

12. května 1945 se československá jednotka z Creußenu přesunula do Chebu a Karlových Varů, kde se ujala civilní správy.

Ruská osvobozenecká armáda

Vojenské síly Komitétu pro osvobození národů Ruska se na jaře 1945 skládaly z jedné vyzbrojené a jedné nevyzbrojené pěší divize, kozáckého sboru, nasazeného na frontě v Jugoslávii a z leteckých jednotek.

Na naše území vstoupila vyzbrojená a oproti německým tabulkám čtyřpluková 1. divize Ruské osvobozené armády 21. dubna 1945 v prostoru Děčínského Sněžníku. Divize byla již ve stavu vzpoury a zaujala zde kruhovou obranu proti pří-

On April 14th 1945, the 94th Cavalry Squadron of the US 14th Armored Division took the Bavarian town of Creussen. In the local arms factory it liberated over 5,000 political prisoners, originally kept in the Bayreuth gaol, including about 600 Czechs, forced to assemble the *Volkssturmgewehr VG-1*, an ultra-simple "ersatz" rifle.

At the same time, some German units from the Grafenwöhr military area, supported by about 50 tanks, carried out a counterattack aimed at recapturing Bayreuth; during the evening of April 14th they encircled Creussen. The militarily capable and organised Czech resistance fighters assembled six platoons out of the 370 available and physically able men and the Americans included them into the all-round (perimeter) defence of the town.

The fighting lasted until April 19th, when the US 71st Infantry Division ended the siege of Creussen by an attack from the direction of Bayreuth. The Americans established the *Czechoslovak Military Irregular Organisation in Creussen, Bavaria*, composed of liberated Czech prisoners who were entrusted with the duties of the occupation force within a twenty-kilometre circle around the town. Twelve Czech volunteers in "L" Company of the 3rd Battalion of the 5th Infantry Regiment, belonging to the US 71st Infantry Division, and 43 volunteers in "D" Company of the 94th Cavalry Squadron of the 14th Armored Division then took part in the fighting near Nuremberg. By the end of April they returned from Nuremberg to Creussen.

On May 12th 1945 the Czechoslovak unit moved from Creussen to Cheb and Karlovy Vary, where it took on the duties of the peacetime municipal administration.

The Russian Liberation Army

The military force of the "Committee for the liberation of the nations of Russia" consisted in the spring of 1945 of one armed and one unarmed infantry division, a Cossack corps,

*Dvojice tanků T-34/76
z 1. divize ROA
v Zítkových sadech
u Palackého náměstí
v Praze. 6. květen 1945.
(MDH)*

*Two T-34/76 tanks of
the 1st Division of the
Russian Liberation Army
in the Zítkovy sady pub-
lic gardens near Palacký
Square, in Prague
6 May 1945.*

Síťhače tanků Hetzer 600. oddílu síťhačů tanků 1. divize ROA v Hořovicích při ústupu k americkým liniím, 9. května 1945. (SOKA Beroun) Hetzer tank hunters of the 1st Division of the Russian Liberation Army, during their retreat to the Americans positions, pass through Hořovice, 9 May 1945.

padnému německému pokusu o ozbrojení. 26. dubna vyrazila ve dvou proudech na jih, po osách Teplice - Louny - Rakovník - Zdice a Lovosice - Slaný - Beroun. Do 4. května dorazila do prostoru Zebrák - Beroun - Revnice - Hořovice. Na svém postupu radikalizovala náladu obyvatelstva napadáním Němců a několikrát byla také kontaktována českým odbojem.

5. května vyrazila z Berounska na pomoc pražskému povstání. 6. května 3. pluk divize zablokoval Němci obsazené letiště Ruzyně, 2. pluk blokoval postup SS *Kampfgruppe Klein* po levém břehu Vltavy a 4. pluk dobyl německou dělostřeleckou pozorovatelnu na Petříně. 7. května vyřadil 3. pluk letiště Ruzyně z činnosti, 1. a 4. pluk přešly na pravý břeh Vltavy, kde 1. pluk zasáhl na Pankráci proti bojovému svazku SS *Wallenstein*, 2. pluk stále blokoval postup Němců po levém břehu Vltavy. Divize tak, spolu s povstanci, zabránila spojení německých oddílů postupujících na Prahu z jihu s německou posádkou ve městě. Večer, po zjištění že Prahu obsadí Rudá armáda, se divize, až na dělostřelecký oddíl, z města stáhla. Přes Beroun a Příbram ustoupila k demarkační čáře, které dosáhla 10. května v prostoru Lnáře. Zde padla 11. května do sovětského zajetí. Zajat zde byl i generál Vlasov a velitel divize generál Buňachenko. Množství důstojníků, poddůstojníků a část mužstva bylo popraveno na místě, ostatní čekaly tábory Gulagu. Do americké zóny se podařilo uprchnout mizivému zlozmu vojáků 1. divize.

Neozbrojená 2. divize, záložní brigáda a další jednotky vstoupily mezi 3. a 6. květnem na území jižních Čech. Zhruba třetině vojáků se podařilo přejít demarkační linii před 9. květnem a zachránit se před takřka jistou smrtí v sovětském zajetí.

Rozlišovacím znakem dobrovolceckých jednotek v německé armádě byla nášivka na pravém rukávu. Určovala příslušnost k národnosti, nikoliv k jednotce. V případě Ruské osvobo-

engaged on the front in Yugoslavia, as well as some air force units.

The 1st Division of the Liberation Army, (the armed division had four regiments, compared to German usage), entered Czechoslovak territory on April 21st 1945 in the vicinity of Děčínský Sněžník (NW Bohemia). The division was already in a state of rebellion against its German masters and set at this location an all-round (circular) defence against a possible German attempt to disarm it. On April 26th it set-out southwards in two columns, one column using the route joining Teplice, Louny, Rakovník and Zdice, the other taking the route Lovosice, Slaný, Beroun. On May 4th it arrived in the area of Zebrák, Beroun, Revnice, Hořovice. The activities of the ROA encouraged the local inhabitants, as it attacked the Germans, and the Czechoslovak resistance on several occasions contacted it before the Uprising.

On May 5th it set off from the Beroun area to participate in the Prague Uprising. On May 6th the 3rd Regiment of the ROA division blocked and shelled Prague's Ruzyně Airport, the 2nd Regiment blocked the downstream advance of the SS *Kampfgruppe Hradischko* (sometimes called SS *Kgr. Moldautal*, SS *Kgr. Klein* or SS *Kgr. Emil*) along the left bank of the Vltava River and the 4th Regiment stormed and took the German artillery observation point on the Petřín ridge, controlling the centre of Prague. On May 7th the 3rd Regiment completely paralysed the operations of the Luftwaffe at Ruzyně Airport, while the 1st and 4th Regiments crossed the Vltava to its right bank, where the 1st Regiment engaged the SS combat group *Wallenstein* on the Pankrác plateau. The 2nd Regiment still blocked the German advance on the left bank of the Vltava. The Division together with the Czech militia thus prevented the joining of the German troops, advanc-

zenecké armády se jednalo o erb se žlutými písmeny ROA (v azbuce POA) v horní části a bílým červeně lemovaným polem s modrým ondrejským křížem v dolní části, nošený na pravém rukávu.

Výsostně označení na stíhačích tanků Hetzer ze 600. oddílu stíhačů tanků, přiděleného 1. divizi ROA tvořila bílá, azbukou psaná, zkratka ROA v přední, případně zadní části boku korby. Tvar písmen byl převzat z nášivky Ruské osvobozené armády. Není též vyloučeno, i když se to zdá podle fotografií méně pravděpodobné, že písmena byla žlutá, stejně jako na nášivce. U dvou vozidel je na masce kanónu pod hlavní široké bílé písmeno „A“, jehož význam je neznámý.

Tanky T-34/76 byly zcela bez označení s výjimkou malého čísla „3“, umístěného zepředu pod hlavní kanónu jednoho ze strojů. Číslem „3“ bylo také označeno jedno ze tří vozidel BA-10, zbylá byla bez označení. Může se ale jednat o azbukou psané písmeno „Z“ („3“).

Maďarská armáda

Maďarská armáda byla z východní fronty stažena po katastrofě u Stalingradu v roce 1943. V poli ponechala pouze jeden sbor v protipartyzánské službě na Ukrajině. Po německé okupaci země a vytvoření loutkové vlády „šípových křížů“ v březnu 1944 byla armáda znovu mobilizována. Organizace a výcvik se řídily podle německého vzoru.

V květnu 1944 odešla nová polní 1. armáda na frontu do Haliče. V srpnu byla sovětskou ofenzívou zatlačena do Karpat na Podkarpatskou Rus, na tehdejší severní maďarskou hranici. Navíc byla nucena odeslat některé své jednotky k 2. a 3.

Vysocí maďarští důstojníci při ústupu přes Poličku. (VHA)
High ranking Hungarian officers seen retreating through Polička.

ing towards Prague from the South (from the SS training grounds around Benešov), with the Nazi garrison in Prague. Realising that Prague would be liberated by the Red Army, the ROA division, with the exception of its artillery troop, left Prague in the night from 7 to 8 May. It retreated through Beroun and Příbram towards the demarcation line, which it reached on May 10 in the area of Lnáře. Then, on May 11, it fell into Soviet captivity. General Vlasov and the Divisional Commander General Bunyachenko were also captured in the area of Lnáře. Many officers, NCOs and parts of the rank and file were shot on the spot, the rest were herded towards the Gulag camps. A negligible number of soldiers from the ROA's 1st Division made it across the demarcation line into the American zone before May 9.

Unarmed 2nd ROA Division, the Reserve Brigade and other ROA units retreated from Austria to southern Bohemia between 3 and 6 May. About one third of soldiers from that units made it across the demarcation line into the American zone, eluding an almost certain death in Soviet captivity. But a terrible fate in the Gulag camps awaited also the majority of liberated and repatriated Soviet POWs, despite the fact that they had resisted recruitment to German Army.

The distinctive marking of the foreign volunteer units in the German armed forces was a badge, sewn onto the left sleeve. It told their nationality, however, not their unit.

The soldiers of the Russian Liberation Army wore a badge, a coat of arms with the Cyrillic inscription ROA (appearing as POA) in yellow in the upper part and the St. Andrew's cross in blue on a white, red-bordered field below it. In the ROA's 1st Division this sign was worn on left sleeve.

The national marking on the 600. Panzerjaeger Abteilung attached to the ROA's 1st Division, consisted of the white letters ROA (POA in Cyrillic) on the armour on the front (and eventually also to the rear) side of their Hetzers. The shape of the letters followed that of the inscription of the sleeve badge. Albeit it, that it cannot be excluded, that the letters were yellow, both on the sleeve badge and on the vehicle plate, black and white photographs do suggest white as the colour. Two vehicles had a wide letter A in white painted on the cannon mantlet below the barrel; the meaning of the letter is as yet unknown.

The T-34/76 tanks were completely devoid of any markings, with the exception of small numerals, painted on the front armour plating of the gun recoil mechanism. Numbers 2 and 3 are known. The number 3 appeared on side-doors of one of the three BA-10 armoured cars, the remaining ones being unmarked. It could have also been the Cyrillic character Z (3); in any case the meaning of this marking, so far, remains unclear.

Hungarian Armed Forces

The Hungarian Army was withdrawn from the Eastern Front in 1943, following the Nazi disaster at Stalingrad. Only one corps was fielded in the Ukraine, fulfilling the counter-partisan role. After the German occupation of Hungary and the establishing of a puppet regime of the "Arrow Crosses" in March 1944, the armed forces were mobilised again, their organisation and training followed the German pattern.

*Maďarský tank Turán
(střední tank čs. konstrukce), vyfotografováný v létě
1945 v okolí Prahy.
Vlevo je slovenský tank
Praga LT vz.40.
(SUA)*

*Hungarian medium tank,
Turán photographed near
Prague in the summer
of 1945. There is a Slovak
LT vz.40 light tank in the
background.*

maďarské armádě, narychlo tvořeným k ochraně jižní hranice Maďarska, odhalené po rumunském přechodu na spojeneckou stranu.

Podkarpatskou Rus, bráněnou armádní skupinou „Heinrici“ (složené z německé 1. tankové a maďarské 1. armády), dobyla sovětská armáda na podzim 1944. Vyčerpaná 1. maďarská armáda ustoupila na Slovensko a v únoru 1945 na Moravu, kde až do konce války kopala zákopy a stavěla opevnění. Nicméně ke dni 12. dubna 1945 se ještě maďarská 16. pěší divize objevuje v rámci německého 49. horského sboru 1. tankové armády jako frontová.

V květnu 1945 přišlo ve východních Čechách množství maďarských vojáků na stranu povstalců. Dosud neidentifikované vyšší maďarské velitelství (generál László Karatsony) se 7. května dalo k dispozici revolučnímu národnímu výboru v Litomyšli. Poslalo plně ozbrojený prapor do prostoru Benátky, na oplátku si vymínilo složení zbraní do rukou sovětské armády, zásobování národním výborem v případě selhání německého přísunu a propuštění Maďarů ozbrojených jižně Poličky. Ozbrojování Maďarů povstalci předtím probíhalo i na okresech Svitavy a Chrudim.

Do Svratouchu (okr. Chrudim) přišla 8. května maďarská divize, která se o den dříve dala k dispozici sovětskému partyzánu majoru Orlovi (pseudonym Nikolaje Jemeljanoviče Melnyčuka). Podobně se blíže neurčený maďarský oddíl dal k dispozici povstalcům v Nedvěži (okr. Svitavy) a 10. května vystřídali vyčerpané povstalecké strážce prapor Maďarů v Kamenických (okr. Chrudim) 24 hodin před příchodem Rudé armády.

Části maďarské armády ustoupily s Němci do Povltavi a zde byly ozbrojeny a zajaty sověty.

Vedle jednotek na německé straně se na našem území vyskytovaly také maďarské jednotky v rámci Rudé armády, zformované ze zajatců a používané jako pracovní. Šlo o 1. maďarskou železniční divizi, 3. maďarskou železniční brigádu a 1. maďarský spojovací prapor.

Z maďarských tanků se na naše území dostal pouze jeden tank *Turán*, který přijel jako kořist Rudé armády.

In May 1944 the new 1st Field Army went to the Front in Galicia. In August a Soviet offensive pushed the Hungarian troops back to the Carpathian Mountains, to Ruthenia, the then-existing northern border of the Hungarian Kingdom. On top of this the Hungarian 1st Field Army was forced to send some of its units to strengthen the 2nd and 3rd Hungarian Armies, that were hastily drummed up to protect the southern Hungary. The border there was suddenly exposed by the Rumanian change of alliance, from the Axis side to that of the Allies.

Ruthenia (also known as the Trans-Carpathian Ukraine), was defended by *Armeegruppe Henrici*, (consisting of the German 1st Panzer Army and the Hungarian 1st Field Army) it was liberated by the Soviet Army in the autumn of 1944. The exhausted Hungarian 1st Army retreated to Slovakia and in February 1945 to Moravia, where it dug trenches, anti-tank ditches and built fortifications only. Nevertheless the Hungarian 16th Infantry Division appeared within the German 49th Mountain Corps of the 1st Panzer Army as a frontline division in May as well.

In May 1945 in Eastern Bohemia many Hungarian soldiers changed sides and joined the Czech Uprising. On May 7 1945 a so far unidentified headquarters (commanded by Gen. László Karatsony), offered itself to the Revolutionary National Committee at Litomyšl. It sent a fully armed and equipped battalion to the area of Benátky, requiring in turn that it would be allowed to lay down its arms before the Soviet Army; it also required a supply of food from the local authority (National Committee) in the event of a severing of the German supply chain, and a release of the Hungarians who had been disarmed south of Polička. The disarming of Hungarians by the Czech militia had taken place previously in the districts of Svitavy and Chrudim.

On May 8th a Hungarian division arrived in Svratouch (in the district of Chrudim) and gave itself up to the hands of the partisan commander Maj. Orel (Eagle), a „*nom de guerre*“ of Nikolay Yemelyanovich Myelnychukh. Similarly, an unidentified Hungarian unit offered itself to the militia in Nedvěži

Belgická armáda

U americké 3. armády se kromě československého smíšeného oddílu nacházel i belgický 17. stílelecký prapor. Založen byl 15. ledna 1945 ve městě Peruwelz pod velením majora Hazarda. Skládal se z příslušníků bývalé tajné armády podzemního odboje provincie Lutych (*Liège*). Od března byl prapor přidělen jako motorizovaná pěchota ke 3. skupině stíhačů tanků amerického V. sboru. S ní prošel Německem, 6. května vstoupil i na naše území a 7. května dorazil do Plzně.

Ramenní nášivka belgických dobrovolníků odpovídala zařazení praporu k jednotce stíhačů tanků: černý panter, drtící v zubech tank. Od června 1945 prapor používal vlastní znak, který je zajímavý i tím, že jeho tři dolní pole mají, na památku pobytu v Čechách, barvy převzaté z československé vlajky.

Polská armáda

2. polská armáda (2. *Armija Wojska Polskiego* - 2. AWP), vytvořená v sovětské armádě, dosáhla bojové pohotovosti na konci února 1945. Poprvé byla nasazena 16. dubna v Berlínské operaci. Kryla levý bok 1. ukrajinského frontu a při bojích u Budyšina (*Bautzen*) utrpěla značné ztráty.

4. května 1945 obdržela rozkaz velitele 1. ukrajinského frontu, maršála Koněva, který určoval prolomit nepřátelskou obranu na úseku Kamenz - Neschwitz (*Kamjenc* - *Nieswačidlo*) a do konce čtvrtého dne postupu směrem na Prahu se zmocnit čáry Bad Schandau - Ebersbach. Úkolem armády bylo zaútočit den po útoku hlavního útočného seskupení frontu a krýt jeho levý bok ze severozápadu. Hlavní útok mělo - po mohutné dělostřelecké přípravě - provést právě

(in the district of Svitavy), while on May 10th a battalion of Hungarians relieved the exhausted militia in Kameničky (in the district of Chrudim), some 24 hours before the arrival of the Red Army.

Parts of the Hungarian Army retreated with the Germans to the Vltava River basin, where they were disarmed and taken into captivity by the Soviets.

Besides the Hungarian units fighting on the Axis side, there were those fighting within the Red Army; they were mostly formed from prisoners of war and fulfilled primarily non-combat tasks. They were the 1st Hungarian Railway Division, the 3rd Hungarian Railway Brigade and the 1st Hungarian Signal Battalion.

As for the Hungarian armoured units, only one machine, a Turán tank, is known to have arrived on Czech and/or Moravian soil, but only as war-booty of the Red Army.

Belgian Army

Besides the Czechoslovak mixed troop, the US 3rd Army also included the 17th Belgian Rifle Battalion. It was founded on January 15th 1945 in the town of Peruwelz, under the command of Maj. Hazard. It consisted of members of the former underground army in the province of Liège. From March 1945 the battalion was attached as motorised infantry to the 3rd Tank Destroyer Group of the US V Corps. It fought its way through Germany with the corps and on May 6th it entered Czechoslovak territory, arriving in Plzeň on the very next day.

The shoulder patch of the Belgian volunteers corresponded to subordination of the battalion to the tank destroyer unit:

*Tanky T-34/85 ze
4. tankové brigády
1. polského tankového
sboru při pronásledování
nepřítele na území
Československa.
(MDH)*

*T-34/85 medium tanks
of the 4th Tank Brigade
of the 1st Polish Tank
Corps pursuing enemy
forces on Czechoslovak
territory.*

Vozidla 2. motocyklového
praporu polského
1. tankového sboru
v Mělníce, 10. května 1945.
(Sbírka autora)

Vehicles of the 2nd
Motorcycle Battalion of
the 1st Polish Tank Corps,
Mělník, 10 May 1945.
(Author's collection)

křídlo armády. Po průlomu nepřátelské obrany v šířce jednáct kilometrů měl do průlomu zaútočit 1. tankový sbor. Do čtvrtého dne operace měla 2. AWP dosáhnout Labe v prostoru Pírna, Bad Schandau.

Dne 6. května zjistil sovětský průzkum v prostoru Mišně (Meißen), že se německé jednotky stahují. Velitel 1. ukrajinského frontu, maršál Koněv, původně zamýšlel zaútočit v pondělí 7. května a na tento den také připravovali pražští komunisté své povstání. 8. května měl zaútočit také 2. ukrajinský front od Brna. Namísto toho zahájila Rudá armáda už v neděli 6. května po poledni pronásledování ustupujícího nepřítele.

Také před 2. AWP na pravém břehu Labe začaly v noci ze 6. na 7. května pod ochranou zadních vojáků německé jednotky ustupovat. Generál Świerczewski se brzy ráno 7. května rozhodl zrušit dělostřeleckou přípravu a zahájit pronásledování. V některých úsecích probíhal postup zpočátku zcela bez odporu, německá obrana se soustřeďovala především v obcích a na komunikačních uzlech. 7. května bylo také oznámeno, že o půlnoci z 8. na 9. května vstoupí v platnost německá kapitulace. Bylo řečeno, že pokud nepřítel nesloží zbraně, je potřeba bez přerušení pokračovat v plnění bojových úkolů. O pauze ke složení zbraní ale rozkaz nehovořil.

Druhý den útoku, 8. května, dosáhlo právě křídlo 2. AWP Labe a levé křídlo vstoupilo definitivně do Budyšina a poté na území Československé republiky.

U Lobendavy narazili Poláci na dělostřelectvo, umístěné na Anenském vrchu (Annaberg). Největší boje na našem území proběhly u Mikulášovic. V okamžiku oficiálního ukončení nepřátelství stála 2. AWP na linii Pírna - (Labe) - Bad Schandau - Mikulášovice - Ebersbach.

Postup původně plánovaný na čtyři dny se zkrátil na dny dva, a protože i 2. AWP zaútočila o den dříve, než původně měla, byli Poláci v pětidenním předstihu oproti sovětskému plánu. Němci byli ale proti téměř plánu v předstihu ještě většími. Stahovali se dále na jih, ve snaze odpoutat se od Rudé armády.

a black panther crushing a tank in its teeth. From June 1945 the regiment had its own badge, an interesting feature being its tricolour lower part, the red, blue and white colours taken from the Czechoslovak national flag, to commemorate the unit's fighting in Bohemia.

Polish Army

The 2nd Polish Army (2. Armija Wojska Polskiego - 2. AWP), created within the Red Army in the USSR, became combat ready in late February 1945. It was first blooded in combat on April 16th in the Berlin Operation. It covered the left flank of the 1st Ukrainian Front, suffering serious losses in combat in the vicinity of Budyšin (Bautzen).

On May 4th 1945 it received orders from the Commander of the 1st Ukrainian Front, Field-Marshal Konyev, who ordered the Poles to break through the enemy defences at Kamenz-Neschwitz (Kamjencec-Nieswačidlo) and by the end of the fourth day of the advance towards the Czechoslovak capital of Prague, to take the line Bad Schandau - Ebersbach. The task of the Army was to attack a day after the main shock attack force advanced and to cover its left flank from a possible counterattack from the northwest. The main offensive thrust by the right flank of the army should have followed after a massive artillery barrage. Once the enemy defences had been breached, in an 11 kilometre-wide section, the 1st Tank Corps was to advance into the breach. By the fourth day of the operation the 2. AWP should have reached the river Elbe in the area of Pírna, Bad Schandau.

On May 6th Soviet reconnaissance in the Meissen area found that the German troops were withdrawing from their defensive positions. The Commander of the 1st Ukrainian Front, Marshall Konyev, originally mooted an attack on Monday, May 7th (the day on which the Communists in Prague had chosen for the beginning of their Uprising). On

Poláci pokračovali 9. května bez přerušení v boji, i když se jejich postup zpomalil. Přesun 1. tankového sboru na levé křídlo, kde byl pro jeho T-34/85 vhodnější terén, způsobil zmatek v týlu 2. AWP, protože vedl napříč zásobovacími liniemi pěších divízi na levém křídle. 9. května večer se tak jenom 1. tankovému sboru podařilo překročit Ploučnici. Polské jednotky stály tedy pouze na čáře Labská Stráň - Česká Kamenice - Kytlice.

Ve čtvrték 10. května 2. AWP rychle postupovala na jih a zajímala německé vojáky. V 10:00 obdržela 2. AWP Koněvův rozkaz o zastavení bojové činnosti. Do 12:00 dosáhla 2. AWP linie Chlum - Rychnov - Ústěk - Tuhán - Liběchov, kde se zastavila. V postupu pokračoval pouze 1. tankový sbor, jehož 2. motocyklový prapor (vybavený ovšem tanky T-34 a britskými obrněnými transportéry Universal Carrier) dorazil od severu do Mělníka. O slávu osvoboditele se ale dělil s jednotkami sovětského 6. gardového tankového sboru a 28. armády, které do města vstoupily od jihu.

V postupu ale pokračovala ještě jedna polská jednotka, vyčleněná ze 16. tankové brigády. Brigáda od 8. května postupovala po břehu Labe, společně s 5. pěší divízi. 10. května se soustředila v Děčíně a tentýž den měla vyslat směrem ku Praze průzkumný tankový odřad, složený ze tří tanků, čtyř samohybných děl a pěšího výsadku. Průzkumný odřad pro poruchu spojení nezachytil rozkaz o zastavení bojové činnosti a dne 11. května v 8:00 měl dosáhnout severních předměstí Prahy.

Rumunští vojáci v bojích na Moravě v dubnu 1945.

(Sbirka autora)

Romanian soldiers during the fighting in Moravia, April 1945.

May 8th the 2nd Ukrainian Front should also have started its advance from the Brno (South Moravia) area. However, instead of launching this prepared operation, the Red Army started to pursue the retreating enemy during the early afternoon of Sunday, May 6th 1945.

During the night of May 6th/7th the German troops facing the 2. AWP on the right bank of the Elbe, also began to retreat under the cover of their rear echelons. General Świerczewski decided early in the morning of May 7th to omit the initial artillery softening-up of the German positions, and to start his pursuit at once. In some sections of the front the Poles initially advanced without any resistance; the German defences were concentrated only in the towns and communication hubs. On May 7th the news of the unconditional German surrender coming into effect at the midnight of May 8th/9th was made public. It was also announced that in the event of the German troops refusing to lay down their arms with immediate effect, that combat operations would continue unabated. However, in the order there was no mention of a breathing space for the actual handover of weapons.

On the second day of the Polish advance, May 8th, the right flank of the 2. AWP reached the river Elbe and the left flank finally took Budyšin (Bautzen/Budišin) for good and entered Czechoslovakia as well.

Near Lobendava the Polish troops encountered artillery, placed on Anna's Hill (*Annaberg*). The bitterest fighting they experienced on Czechoslovak territory took place near Mikulášovice. At the moment of the official cessation of hostilities the 2. AWP stood on the line joining Píra (the river Elbe) with Bad Schandau, Mikulášovice and Ebersbach.

The advance originally planned for four days shrunk to two, and, as the 2. AWP attacked a day earlier than it should have, the Poles were five-days in advance of the Soviet plan. The Germans were moving with equal haste, but in their case withdrawing further to the south in an understandable effort to get away from the attentions of the Red Army.

On May 9th the Polish continued to fight relentlessly, albeit that the advance slowed down a bit. The transfer of the Polish 1st Tank Corps to the left flank, where there were better conditions for the deployment of its T-34/85s, caused quite a lot of chaos in the rear area of the 2. AWP, as it cut across the supply lines of the infantry divisions on the left flank. Therefore on May 9th only the 1st Tank Corps was able to cross the Ploučnice River. So the Polish troops did not reach any further than the line joining Labská Stráň with the Česká Kamenice and Kytlice.

On Thursday, May 10th, the 2. AWP was rapidly advancing southwards, taking German POWs in its stride. At 10:00 it received Marshall Konyev's order to stop all combat operations. By 12:00 the 2. AWP reached the line of Chlum - Rychnov - Ústěk - Tuhán - Liběchov and stopped its advance. Only the 1st Tank Corps kept advancing, and its 2nd Motorcycle Battalion (despite its name, it was equipped with T-34/76s and British Universal Carriers) reached the outskirts of Mělník from the north. However it shared in the liberator's glory with the units of the Soviet 6th Guards Tank Corps and Soviet 28th Army, who entered the city from the south. Another Polish unit, detached from the Polish 16th

Rumunská armáda

Rumunská královská armáda přešla na stranu spojenců v srpnu 1944 poté, co král Michal nechal internovat diktátora Antonescu a Rumuni povstali proti německým jednotkám v zemi. Na podzim 1944 Rumunsko poslalo na frontu 1. a 4. armádu, které spolu se Sověty bojovaly v Maďarsku a na Slovensku.

Na území Moravy (České republiky) vstoupily rumunské jednotky na konci dubna 1945 v okolí Veselí na Moravě. Jednalo se o 1. rumunskou armádu, která tvořila pravý bok postupu sovětské 6. gardové tankové a 53. armády při pokusu 2. a 4. ukrajinského frontu uzavřít německou 1. tankovou armádu v obklíčení na východní Moravě v proponované Olomoucké operaci. 1. rumunská armáda postupovala po východním břehu řeky Moravy na Kroměříž, kterou dobyla 4. května, a na Kojetín, který dobyla 6. května. Sovětský pokus o obklíčení 1. tankové armády se však nezdařil a ohrožený prostor stačili Němci vyklidit. Díky německému ústupu z Beskyd se na naše území dostala i 4. rumunská armáda, která doposud, spolu se sovětskou 40. armádou uzavírala předpokládaný kotol z jihu a jihovýchodu. (Napravo sousedila s 1. armádním shorem 18. armády 2. ukrajinského frontu, která plnila stejnou funkci z východu a severovýchodu.) 4. rumunská armáda postupovala víceméně bez boje do Němci vyklizovaných obcí. Na tuhý odpor narazila až v prostoru Holešova, který dobyla 6. května, a Kroměříže, kde navázala boční dotyk s 1. rumunskou armádou.

Před plánovanou pražskou operací, se rumunská 1. armáda přesunula na západní břeh řeky Svitavy. Záutočit měla 9. května a obsadit čáru Předkláštěří - Deblín - Maršov. Přes oznamovanou německou kapitulaci rozkaz provedla. K bojům došlo

Tank Brigade continued to advance. From May 8th the brigade advanced along the banks of the Labe (*Elbe*) River, together with the Polish 5th Infantry Division. On May 10th it re-grouped in Děčín and on the same day it reportedly sent towards Prague a reconnaissance company of three tanks, four self-propelled guns and an infantry troop. The reconnaissance troop probably had a communications equipment failure, therefore missing the order to stop all combat activities, as on May 11th 1945 at eight o'clock in the morning, it should have reached the northern suburbs of Prague.

Rumanian Army

The Royal Rumanian Army changed its allegiance and joined with the allies in August 1944. This followed the interning of the dictator Antonescu by King Michael, which resulted in the Rumanians rising up against the German units stationed in their country. In the autumn of 1944 Rumania sent the 1st and 4th Armies, to fight side by side with the Soviets against the Germans and Hungarians in Hungary and Slovakia.

The Rumanians units entered the territory of Moravia at the end of April 1945 near Veselí na Moravě. The 1st Rumanian Army, made up the right flank of the advancing Soviet 6th Guards Tank Army and 53rd Army during the attempt of the 2nd and 4th Ukrainian Fronts to encircle the German 1st Panzer Army in Eastern Moravia in the proposed Olomouc Operation. The 1st Rumanian Army advanced along the eastern bank of the Morava River towards Kroměříž, which it took on May 4th, and towards Kojetín, taken on May 6th. The Soviet attempt to encircle the German 1st Panzer Army failed, the Nazis managing to escape from the endangered area in time. Thanks to the German retreat from the Beskydy Mountains the pursuing Rumanian Army, that, together with the Soviet 40th Army, managed to keep the feared pocket closed from the South and Southeast, reached Moravian territory. The Rumanians shared the same neighbourhood as the 1st Czechoslovak Army Corps of the 18th Army of the 2nd Ukrainian Front; the 18th Army fulfilled the same role in the eastern and north-eastern sector of the encirclement. The 4th Rumanian Army advanced more or less without fighting to the communities vacated by the Germans. It met with a stiff resistance, however, at Holešov, which it took on May 6th, and at Kroměříž, where it had contact on its flanks with the 1st Rumanian Army.

Before the planned Prague Operation the Rumanian 1st Army moved to the western bank of the Svitava River, used as a forming-up and starting point for the attack planned for the May 9th – its objective was to take the Předkláštěří - Deblín - Maršov line. Despite the announcement of the German capitulation, the Rumanians carried out their orders. There was fighting near Kuřim, with the Rumanians pursuing the retreating Nazis. Starting on May 9th, the 4th Army also pursued the retreating enemy, taking part in several skirmishes with them, e.g., near Plumlov/Prostějov. The pursuit continued

Rumunská obsluha minometu v bojích na Moravě, duben 1945. (Sbírka M.B.) • A Rumanian mortar crew in action in Moravia, April 1945.

Rumunská jízda na přehlídce vítězství v Boskovicích.
(Sbírka autora)

*Romanian cavalry taking part in a victory parade in Boskovice.
(Author's collection)*

u Kuřimi, poté Rumuni pronásledovali ustupující německé jednotky. 4. armáda od 9. května také pronásledovala ustupujícího nepřítele, se kterým svedla několik šarvátek, např. u Plumlova. Pronásledování pokračovalo i v noci na 10. května a vyčišťování prostoru do 12. května 1945.

Kromě 1. a 4. armády se na bojích na našem území podílel i 2. rumunský tankový pluk. Početem 66 tanků, se kterými vstupoval do bojů na Slovensku a ve Vidni, odpovídal sovětské tankové brigádě. V jeho výzbroji se našla rozmanitá směsice vozidel. Vedle německých Pz Kpfw IV a StuG III i československé Pz Kpfw 38(t), R-2 (= LT vz.35) a TACAM (= LT vz.35 s kanónem ráže 76,2 mm) a francouzské Renault R-35 a FT-17. Po dobytí Vídně byly jeho zbylé tanky sloučeny

during the night of May 10th, while the mopping-up operation lasted until May 12th 1945.

Besides the Rumanian 1st and 4th Army also their 2nd Tank Regiment took part in the liberation of Czechoslovak territory, particularly Moravia. With its 66 tanks, available at the time, it took part in the fighting in Slovakia and in Vienna; this tank regiment corresponded to a Soviet tank brigade. Its equipment was a motley collection of vehicles. Besides the German Pz Kpfw IV tanks and StuG III self-propelled guns it also included the Czechoslovak Praga LT vz. 38 [Pz Kpfw 38(t)], Škodas R-2 (LT vz. 35) and Tacam (LT vz. 35 with the captured Soviet 76.2mm anti-tank canon) light tanks, as well as the French Renault R-35 and FT-17s. Once Vienna had fallen,

Jeden ze dvou slovenských tanků LT vz.40, které se vyskytovaly v okolí Prahy v létě 1945. Označení azbukou ŽB-747 pochází od sovětské jednotky, evidující kořist. Pod ním je původní slovenské označení.
(SÚA)

One of two Slovak LT vz.40 light tanks photographed near Prague in the summer of 1945. The "ZhB-747" marking is that of a Soviet recovery unit, the original, vertically divided white/blue/red Slovak shield, is visible under it.

v rotu a podřízeny sovětské 27. tankové brigádě. 30. dubna se rota účastnila bojů na Dyji, na předmostí Pasohlávky - Ivaň. 8. května dosáhla Znojma, poté pokračovala na Telč a Tábor. Zbýlé dva bojeschopné tanky se měly zúčastnit přehlídky v Praze.

Slovenská Domobrana a Hlinkova garda

Na jaře 1945 existovaly tři ozbrojené sbory Slovenského štátu (republiky): Pohotovostní oddíly Hlinkovy gardy, Pohotovostní oddíly Hlinkovy mládeže a Slovenská Domobrana. První dva sbory byly ozbrojenými složkami slovenské Hlinkovy strany ľudové.

Domobrana dosáhla stavu dvou pěších pluků, dělostřeleckého pluku, protiletadlového pluku, leteckého pluku (bez letadel) a několika menších pomocných jednotek. Její součástí byly formálně i slovenské technické brigády (divize) v zahraničí: 1. technická brigáda v Maďarsku, jižně od Balatonu, a 2. technická brigáda v Itálii.

Více než dvě třetiny domobranců na slovenském území nebylo vůbec vyzbrojených a pod německým dozorem budovaly frontové opevnění na pravém břehu Váhu. Proti sovětské armádě byla nasazena jen jedna pěší rota a dělostřelecká baterie u Malaccek. Tito vojáci se ale brzy rozutekli. Části domobrany také ustoupily do bošácké doliny u Nového Mesta nad Váhom a do Nemšové, kde je Němci chtěli použít při obraně průsmyků v moravsko - slovenském pohraničí. V Bošáci se ale slovenští vojáci i se zbraněmi rozutekli, v Nemšové přešli na stranu partyzánů a bránili německým vojákům v ústupu přes Vlárský průsmyk, část se soustředila v okolí obce Luborča, kde zaujali kruhovou obranu proti ustupujícím Němcům. Většina jednotek prakticky nepřekročila při ústupu slovenské hranice, pouze několik důstojníků bylo pod německým nátlakem přinuceno ustoupit na Moravu.

Pohotovostní oddíly Hlinkovy gardy vznikly v září 1944 jako plně vojenské jednotky. Celkem vzniklo třicet osm pohotovostních skupin, šest polních rot a tři polní prapory s celkem asi 5000 muži.

Neidentifikované slovenské jednotky měly být zařazeny do bojového svazku SS *Wallenstein*, určeného k postupu proti povstalcům v Praze. 9. května procházely útvary Hlinkovy gardy do amerického zajetí přes Smolotely, od Kamýku nad Vltavou směrem na Pečice a Čimelice. Zbraně složily v Miročích.

Ze slovenských tanků se na naše území dostaly pouze dva LT vz.40, ovšem jako sovětská trofej.

the remaining tanks and personnel were re-grouped into a platoon and subordinated to the Soviet 27th Tank Brigade. On April 30th the platoon took part in the fighting on the Dyje River, on the Pasohlávky-Ivaň bridgehead. On May 8th it reached Znojmo, continuing to the towns of Telč and Tábor. The two surviving Rumanian tanks were reported to have taken part in the victory parade in Prague.

Slovak Home Defence troops and the Hlinka Guard

In the spring of 1945 there were three armed services in the Slovak State: The Emergency Troops of the Hlinka Guard, the Emergency Troops of the Hlinka Youth and the Slovak Home Defence. The two corps with the name Hlinka in their title being the armed organs of the Hlinka Popular Party, that then ran the puppet Slovak state.

The Home Defence reached the strength of two infantry regiments, an artillery regiment, an anti-aircraft regiment, an air regiment (though devoid of aircraft) and several smaller auxiliary units. Also formally included in the structure of the Home Defence were the Slovak Technical Brigades (Divisions) active abroad: the 1st Technical Brigade in Hungary, south of lake Balaton, and the 2nd Technical Brigade in Italy.

More than two thirds of the Home Defence troops on Slovak soil were completely unarmed and were used to build the frontline fortifications on the right bank of the Váh River under close German surveillance. There was only one infantry platoon and an artillery battery near Malacký (SW Slovakia) brought into action against the Red Army; these troops quickly defected to the Soviet side. Part of the Home Defence troops retreated to the Bošáca valley near Nové Mesto nad Váhom and to Nemšová, where the Germans intended to utilise the force to defend the mountain passes in the Slovak/Moravian borderland. In Bošáca the Slovak soldiers defected with their weapons, in Nemšová they joined the partisans and fought the German troops trying to retreat through the Vlára Pass. Another part of this troop assembled in the village of Luborča, where it took up an all-round (perimeter) defence against the retreating Germans. During their retreat the majority of the Slovak Home Defence units did not cross the Slovak border at all, only a few officers were forced to proceed to Moravia under threats from the German commanders.

The Emergency troops of the Hlinka Guard were created in September 1944 as fully-fledged military units. Altogether some 38 emergency groups were established, six field platoons and three field battalions, numbering altogether some 5,000 men.

Some non-identified Slovak units were reportedly included in the *SS-Kampfverband Wallenstein*, which was slated to take part in the advance against the Czech volunteer militias in Prague. On May 9th the units of the Slovak Hlinka Guard passed into American captivity via Smolotely, from Kamýk nad Vltavou towards Pečice and Čimelice. They disarmed in Miroč.

Of the Slovak tanks only two were reported as having arrived on Czech/Moravian soil; however, both Praga LT vz.40s were to be seen as Soviet war-booty.

Tři osvobození váleční zajatci ze země Commonwealthu v Golčově Jeníkově. (Muzeum Čáslav)

Three liberated Commonwealth POWs in Golčův Jeníkov.

DOLE: Tank T-34/85 z 5. gardového tankového sboru 6. GTA v Praze U Hybernů, odpoledne 9. května. Na věži sedí osvobozený zajatec v podobném australském klobouku, jako voják na předchozím snímku. Je určitá pravděpodobnost, že by to mohl být dokonce tentýž člověk. 5. GTS projížděl přes Golčův Jeníkov a 10. května se setkal s Američany poblíž Rokycan. (SUA)

BOTTOM: The T-34/85 tank of the 5th Guards Tank Corps of the 6th GTA near Hybernská Street, Prague, afternoon of 9 May 1945. There is a man in an Australian hat sitting on the turret, similar to the one who appears above. It is just possible that it is the same man. The 5th Guards Tank Corps came through Golčův Jeníkov on 9 May and then met the Americans near Rokycany on 10 May 1945.

Ostatní národy

Na konci války se do českých zemí dostalo nejrůznějších způsobem množství příslušníků nejrůznějších národů. Za všechny několik příkladů, bez nároku na úplnost.

Z jednotek Osy se u nás vyskytovaly jednotky arménské a azerbajdžánské. Těmto národním jednotkám ovšem už Němci nedůvěřovali a používali je jako odzbrojené pracovní síly na stavbu zákopů a protitankových překážek. 17. německá armáda obsahovala 20. estonskou divizi *Waffen SS*. Její vojáci v prvních dnech května ustupovali přes Mladou Boleslav k Mělníku, kde měla divize padnout do sovětského zajetí. Estonci se vyskytovali také na Rakovnicku.

Protektorátem procházely od začátku roku 1945 kolony německých civilních uprchlíků ze Slezska (tzv. národních hostů), pochody smrti evakuovaných koncentračních táborů a kolony spojeneckých zajatců z evakuovaných zajateckých táborů. Uprchlíci z transportů se ukrývali mezi českým obyvatelstvem, někteří se přidali k partyzánským skupinám. Také osvobození zajatci se účastnili i povstání at už jako partyzáni okolo sovětských zpravodajských výsadků, nebo přímo spolu s povstanci. V Praze se zúčastnilo povstání několik desítek Bulharů, původně civilních zaměstnanců, dokumentováni jsou i dva velice aktivní Britové a jeden Nizozemec, uprchlí váleční zajatci, a dokonce jeden Etiopan. V okolí Jabkenice se povstání účastnili také Rusové a Chorvaté. Osvobození zajatci ze země Sovětského svazu jsou bez rozlišení národnosti uváděni v desítkách dalších lokalit. Od 8. května pomohli revolučnímu národnímu výboru v Jablonci nad Nisou s výkonem policejní služby bývalí francouzští zajatci, přístupy k městu obsadili bývalí zajatci italsí. V Dolním Jiřetíně na Mostecku padli na povstalecké straně Francouz, Belgičan, Bulhar, Chorvat a pět Britů, u Proseče položili život za svobodu Československa dva Novozélandané.

At the end of World War 2 a multitude of differing nationalities had arrived in the Czech lands of Czechoslovak territory (i.e. the Czech crown lands of Bohemia, Moravia and Silesia), by the most diverse means. Some of these are as follows: from the Axis powers some Armenian and Azerbaijani units were noticed. The units of these Central-Asian nations were not trusted by the Germans and were disarmed and used as a labour force for the digging of trenches and preparing anti-tank obstacles. The German 17th Army included the Estonian 20th Division of the *Waffen-SS*. Its soldiers retreated in the first days of May from Mladá Boleslav towards Mělník (N of Prague), where they were reportedly captured by the Soviets; Estonians were also reported around Rakovník (W of Prague).

Since the beginning of 1945 the so called "Protectorate of Bohemia and Moravia" was a transit territory for the columns of German refugees fleeing Silesia (they were called "national guests" – *Volks Gäste*), but also for the death marches from the concentration camps being evacuated by the Nazi henchmen, and for the columns of Allied prisoners of war from the POW camps, all from territories further to the east. Fugitives from these marches and columns hid amongst the Czech and Moravian population, some joining the underground resistance forces. During the Uprising the liberated prisoners of war joined in the fighting as partisans, tied to the Soviet intelligence groups parachuted into the German rear areas, or directly joining the fighting side by side with the Czech volunteer militia. In Prague, alongside the locals, several dozen Bulgarians took part in the fighting (originally they were civilian employees). Also two very active Britons and one Dutchman, all escaped POWs, are documented as fighting the Nazis in the Czechoslovak capital, and even one rather exotic freedom fighter from Ethiopia (then Abyssinia) has been recorded. In the vicinity of Jabkenice (NE of Prague) some Russians and Croats joined the Czech resistance. Liberated POWs from the Soviet Union were listed in dozens of other locations, mostly without alluding to their nationality. From May 8th freed French POWs helped the Revolutionary National Committee in Jablonce nad Nisou (N. Bohemia) as volunteer policemen, while the approaches to the city were guarded by freed Italian POWs. In the Dolní Jiřetín near Most (NW Bohemia) a Frenchman, a Belgian, a Bulgarian, a Croat and five British fell in fighting against the Germans, and near Proseč two New Zealanders also gave their lives for the freedom of Czechoslovakia.

*Osvobození britští zajatci v kasárnách Jiřího z Poděbrad v době povstání v Praze. (VHÚ Praha).
Freed British POWs in Jiří z Poděbrad Barracks during the Uprising in Prague.*

Další události v květnu 1945 a kapitulace německých armád

The surrender of the German Armies and the other events of May 1945

Dne 2. května 1945 před sovětskou armádou kapitulovala obklíčený Berlín.

V Itálii Spojenci postupovali po překročení Pádu za pomoci italských povstalců rychle na sever a 2. května kapitulovala v Itálii německá skupina armád „C“. Krátce na to se 4. května na Brennerském průsmyku spojily spojenecké 15. skupina armád z Itálie a 12. skupina armád z Rakouska.

4. května kapitulovaly před maršálem Montgomerym, velitelem 21. skupiny armád, německé ozbrojené síly v Holandsku, severozápadním Německu včetně Frýských ostrovů, na Helgolandu a všech ostatních ostrovech, ve Šlesvicku-Holštýnsku a v Dánsku.

Ve 2 hodiny 41 minut ráno 7. května 1945 byla v Remeši, v hlavním stanu generála Eisenhowera, před zástupci všech spojeneckých armád podepsána bezpodmínečná kapitulace německých branných sil. Veškerý branný odpor německé armády a postup spojenců měl ustát dne 8. května o půlnoci, respektive ve 23:01 minut středoevropského letního času. Německé jednotky pak měly složit zbraně spojeneckým jednotkám, které stály před nimi. Kapitulace byla pak ještě jednou slavnostně podepsána o půlnoci z 8. na 9. května v Berlíně. Německé jednotky se stáhly z dosud okupovaných částí Nizozemí a Dánska na říšské území, kde se vzdaly spojeneckým vojákům. V západním Nizozemí skončila „Hladová zima“. Od 29. dubna do 8. května polské a britské bombardéry v operaci „Manna“ a americké v operaci „Chowhound“ shodily Holanďanům přes 11 000 tun potravin.

Na Kuronském poloostrově v Lotyšsku 8. května kapitulovala armádní skupina „Kurland“ (bývalá „Nord“). Pobaltské

On May 2nd 1945, the besieged city of Berlin surrendered to the Soviet Army.

In Italy, the Allies having crossed the river Po, and with the assistance of the Italian resistance, swiftly advanced north. On May 2nd, the German Army Group “C” surrendered in Italy. Shortly afterwards, on May 4th the Allied 15th Army Group from Italy and the 12th Army Group from Austria met each other at the Brenner Pass.

On May 4th, the German armed forces in the Netherlands, in North Western Germany, on the Island of Helgoland and on the other islands, in Schleswig-Holstein and in Denmark surrendered to the Allied 21st Army Group under the command of Field-Marshal Montgomery.

On May 7th 1945, at 2:41am, the Germans signed the unconditional surrender in the town of Rheims, at General Eisenhower's main headquarters, in the presence of representatives from all of the Allied Armies. All resistance from the German Army and the advance of the Allied Armies was to cease at midnight on May 8th 1945 (23:01pm of mid-European daylight savings time). The surrender was once again signed in Berlin, at midnight on May 9th. The German units retreated from the still-occupied parts of the Netherlands and Denmark back into the territory of the former Reich, where they surrendered to the Allied forces. In the western part of the Netherlands, the “Hungry Winter” also finally came to an end, when, from April 29th until May 8th, bombers of the Polish Air Force and the RAF (Operation Manna), and the USAAF (Operation Chowhound), dropped over 11,000 tons of food to the Dutch people.

Na letišti Praha-Kbely byl umístěn 57. gardový těžký tankový pluk, který se zúčastnil také vítání československé exilové vlády po jejím přiletu z Košic 10. května 1945. Označení pluku je na vřezu ze snímku (vpravo) jasně patrné. (Sbírka J. Zazvonila)

fronty již byly rozpuštěny a proti Kuronsku stál sovětský Leningradský front. V Norsku se vylodila britská vojska, která odzbrojila a repatriovala německou okupační armádu.

Boje v Evropě pokračovaly nejméně do 16. května na Italsko - Rakousko - Jugoslávském pomezí, kde kromě masakru ustupujících Němců, Chorvatů a Kozáků Rudou armádou a Národní osvobozenou armádou Jugoslávie, došlo také k poměrně tvrdému nárazu proti sobě postupujících spojenečů a údajně i ke vzájemným sestřelům letounů.

Právě válka v Evropě skončila o půlnoci dne 8. května 1945 německého dvojitého letního času, což odpovídá 23:00 času pražského a 24:00 času moskevského. Jako poslední německá jednotka v Evropě kapitulovala dne 20. května 1945 do rukou norských vojáků posádka vojenské meteorologické stanice na Špicberkách.

V Čechách se 8. května 1945 postavil do čela velitelství *Alex* generál Zdeněk Novák, osvobozený 5. května z Pankráčské věznice. 10. května přiletěl z Košic do Prahy československá exilová vláda ministerského předsedy Zdeňka Fierlingera. 11. května se ministr národní obrany generál Ludvík Svoboda setkal s představiteli domácího vojenského odboje a nařídil velitelství *Alex* obsadit československé pohraniční oblasti, odtržené Němce v roce 1938. Generál Novák pro splnění tohoto úkolu vytvořil dvě oblastní velitelství: v Hradci Králové pro prostor od Hrádku nad Nisou po Králíky a na Kladně pro oblast od Hrádku nad Nisou po demarkační linii s Američany. 16. května se oblast Kladno dále rozčlenilo na dva úseky s velitelství v Lounech a v Mělníce.

15. května přijel vlakem z Košic do Prahy prezident republiky dr. Edvard Beneš. 17. května se v Praze konala přehlídka 1. československého armádního sboru z východní fronty a tentýž den vyrazily jednotky velitelství *Alex* do pohraničí. Obsadily Jesenici, Podbořany, Kryry, Žatec, Kounov, Kolečovice, Most, Bilinu, Telice-Šanov, Duchcov, Ústí nad Labem, Chudečice, Varnsdorf a Děčín-Podmokly. K ozbrojenému incidentu došlo v Litoměřicích. Prostor oblastního velitelství Hradec Králové byl z větší části obsazen už v průběhu květnového povstání. 18. a 19. května pak odjely Revoluční gardy, jak se nyní povstalecké jednotky nazývaly, obsadily Chomutov. Kadaň, Kyselku, Karlovy Vary, Ervěnice, Hříškov, Benešov nad Ploučnicí, Krásnou Lípou, Šluknov,

On the Kurland Peninsula in Latvia, the German Army Group "*Kurland*" (the former "*Nord*") surrendered on May 8th. The Soviet Baltic Front formations had already been disbanded, while the entire Leningrad Front faced the Germans on the Kurland Peninsula. In Norway, British troops were disembarked, with the intention of disarming and repatriating the German Army of Occupation.

However, at the borders between Italy, Austria and Yugoslavia, the fighting in Europe continued until (at least) May 16th. Together with the massacre of German soldiers, Croats, and Cossacks by the Red Army and by the National Liberation Army of Yugoslavia, a relatively fierce encounter occurred between the eastern and western Allies advancing towards each other. Allegedly, some aircraft were shot down in the course of this encounter.

In legal terms, the war in Europe ended at midnight on May 8th 1945 (German double summer savings time, 23:00hrs Prague time, 24:00hrs Moscow time). On May 20th 1945, the Military Meteorological Station on the Spitsbergen Archipelago surrendered to the Norwegian soldiers, as the last active German unit in Europe.

As for events on Czech territory, Gen. Zdeněk Novák, who had been freed from the prison of Pankrác on May 5th, returned to head up his former *Alex* Command. On May 10th, the Czechoslovak Government in Exile, lead by Prime Minister Zdeněk Fierlinger flew to Prague from the Slovak city of Košice. On May 11th, the Minister for National Defence, Gen. Ludvík Svoboda met the representatives of the home based military resistance movement and ordered the *Alex* Command to occupy the Czechoslovak border regions, taken over by Germany in 1938. After the accomplishment of this goal, Gen. Novák established two regional headquarters. The first HQ (to serve the area from the town of Hrádek nad Nisou to the town of Králíky) was set up in the town of Hradec Králové, whilst the second one (to administer the area from Hrádek nad Nisou, all the way to the demarcation dividing line) was set up in the town of Kladno. On May 16th, the Kladno area was further split into two sections, with the respective headquarters in the towns of Louny and Mělník.

On May 15th, the Czechoslovak President, Dr. Edward Beneš arrived in Prague, by train from the town of Košice.

The Soviet 57th Guards Heavy Tank Regiment was located at Prague-Kbely Airport. It participated in the welcoming ceremony for the return of the Czechoslovak Government in Exile, following its arrival from Košice on 10 May 1945. Note Regimental badge in the detail picture.

Stíhač tanků Marder II s československou posádkou projíždí Hradcem Králové při cestě do pohraničí v květnu 1945. (MDH)
Tank-destroyer Marder II manned by a Czechoslovak crew passes through Hradec Králové on its way to the border region in May 1945.

Českou Lípou, Mimoň, Kamenický Šenov, Nový Bor a Jablonné v Podještědí. Mnichovská dohoda, anulovaná v průběhu války diplomaticky, byla nyní anulována i obnovenou přítomností československé armády v pohraničí historických zemí. Velitelství Alex ukončilo svoji činnost 25. května a jeho jednotky přešly pod velení 1. československé armády.

Příslušníci československých Revolučních gard v uniformách Afrikkorpsu s americkým vojákem u vraku Pantheru v Lubech u Chebu v létě 1945. (Muzeum Cheb)

Members of the Czechoslovak Revolutionary Guards, in ex-Afrika Korps uniforms, with an American GI, at the wreckage of a Panther tank in Luby u Chebu, summer 1945.

On May 17th, the march-past and review of the Czechoslovak Army Corps from the Eastern Front took place in Prague. The units of the Alex Command left to occupy the Czech border areas, here, they took over the following towns and villages: Jesenice, Podbořany, Kryry, Žatec, Kounov, Kolečovice, Most, Bílina, Teplice-Šanov, Duchcov, Ústí nad Labem, Chudeřice, Varnsdorf, and Děčín-Podmokly. In the town of Litoměřice, an armed incident occurred. The area of the local command, situated at the town of Hradec Králové had already been occupied during the course of the National Uprising. On May 18th and 19th, the units of the Revolutionary Guards, as the militias now called themselves, occupied the towns of Chomutov, Kadaň, Kyselka, Karlovy Vary (Carlsbad), Ervěnice, Hřiškov, Benešov nad Ploučnicí, Krásná lípa, Šluknov, Česká lípa, Mimoň, Kamenický Šenov, Nový Bor and Jablonné v Podještědí. The Munich Treaty, diplomatically cancelled during the course of the war, was now for all practical purposes cancelled by the re-established presence of the Czechoslovak Army in its historic Czech borderlands. The mobbing and lynching of the German-speaking inhabitants was occurring in the above-mentioned areas, especially by the units that had been reinforced after the Uprising was over. By their actions, the Revolutionary Guards earned themselves the nickname of "The Looting Guards".

On May 28 1945, a march-past and review of the Revolutionary Guards took place at Prague Castle, to celebrate the birthday of President Beneš. However, permission for the return of Czechoslovak pilots from Great Britain was constantly being delayed by the Soviet Command – finally, it was given in August. The march-past and parade for the Czechoslovak pilots took place in Prague, on August 21st.

The Second World War ended on September 2nd 1945, after the unconditional surrender of the Japanese Empire was signed. In November 1945, the Soviet and American occupation armies left Czechoslovakia.

Důstojník služeb československé armády se svou dívkou u Jagdpanttheru odstaveného v Děčíně. Léto 1945.

(Sbírka autora)

Summer 1945: An officer from the Ordnance Corps of the Czechoslovak Army together with his girlfriend in front of a Jagdpantther, left behind in Děčín.

V pohraničí docházelo k represím vůči německy mluvícímu obyvatelstvu, zejména ze strany jednotek doplňovaných po skončení povstání. Svým dalším postupem si revoluční gardy vysloužily přezdívku „rabovací gardy“.

28. května 1945 se při příležitosti oslav narozenin prezidenta Beneše uskutečnila přehlídka revolučních gard na pražském hradě a 30. května se v Praze konala přehlídka Československé samostatné obrněné brigády z Velké Británie.

Povolení k návratu československých leteckých perutí z Velké Británie sovětské velení stále odkládalo a vydalo ho až v srpnu. Slavnostní přehlídka československých letců se v Praze konala 21. srpna 1945.

Druhá světová válka skončila 2. září 1945 podpisem bezpodmínečné kapitulace císařského Japonska. V listopadu 1945 pak Československo opustily americké a sovětské okupační jednotky.

Odstraňování bahna proudem vody z podvozku stíhače tanků M 18 Hellcat, pravděpodobně ze 612. případně 633. praporu stíhačů tanků v Rokycanech se stalo nevědní atrakcí. (Muzeum Rokycany)

High-pressure water cleaning of an M 18 Hellcat's suspension probably from the 612th or 633rd Tank Destroyer Battalion in Rokycany, proved an unusual attraction.

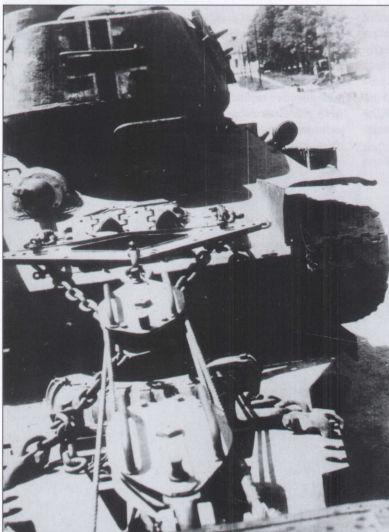

Úklid bojiště Battleground cleaning

NAHOŘE: Kolona 3. vyprošťovací čtyř československé armády v Teplé u Mariánských Lázní. Vpředu Jeep, následují Scammell Tank Transporter, FAMO Sd Kfz 9/1 a téměř neviditelný Ward la France Heavy Wrecker M1A1.

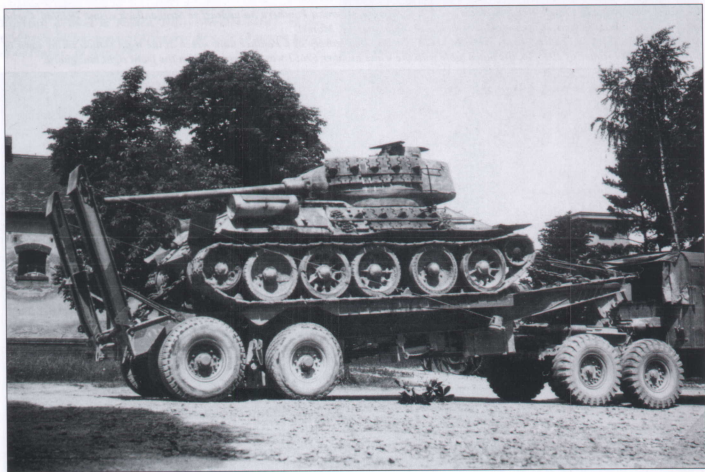
(F. Mareš)

TOP: Vehicles of the 3rd Recovery Platoon of the Czechoslovak Army in Teplá near Mariánské Lázně, in the foreground a Jeep can be seen, accompanied by a Scammell Tank Transporter, FAMO Sd Kfz 9/1 and, barely visible, a Ward la France Heavy Wrecker, M1A1.

VLEVO A VEDLEJŠÍ STRÁNKA: Českoslovenští vojáci odvážejí v létě 1945 na tahači Scammell Tank Transporter původně Němci užívaný tank T-34/85, zničený v bojích proti sovětské 6. gardové tankové armádě na konci dubna 1945 u Vyškova. Paradoxem je, že u Vyškova sovětská strana ztratila spolu s několika T-34 také několik Shermanů, dodaných v rámci zákona o půjčce a pronájmu. Jestli ale opravdu došlo k souboji německého T-34/85 a sovětského Shermanu, není známo. (G. Svoboda)

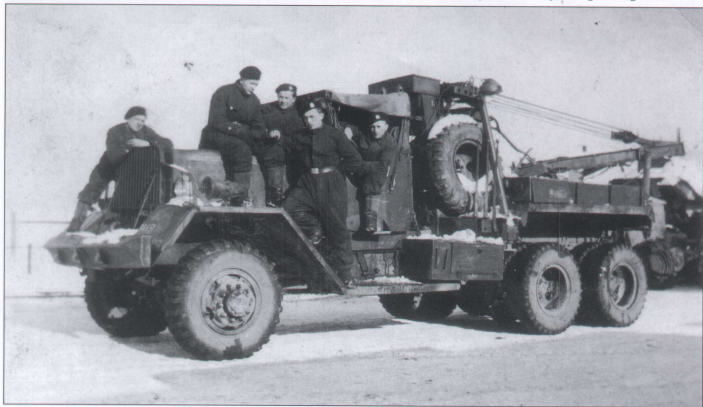
LEFT AND OPPOSITE PAGE: In the summer of 1945 Czechoslovak soldiers tow away a German war-booty T-34/85 tank destroyed in combat with the Soviet 6th Guards Tank Army near Vyškov at the end of April. Paradoxically the Soviets lost several lend-lease Sherman tanks together with their own T-34s in this engagement. However, there is no record of the Soviet Sherman tanks and German T-34s actually meeting in combat.

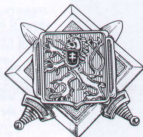
Czechoslovenské FAMO Sd Kfz 9/1 při odklizení vraku samohybného děla StuG III v Hroznětíně u Karlových Varů. (F. Mareš)
A Czechoslovak FAMO Sd Kfz 9/1 tows away the wreckage of a StuG III in Hroznětín near Karlovy Vary.

Czechoslovenský Ward la France Heavy Wrecker M1A1 při vagonování vraku Pantheru na nádraží ve Strakonicih v zimě 1945/46. Černá tabulka s bílým číslem 69651 se opakovala také na pravém blatníku. (F. Mareš)
A Czechoslovak Ward la France, Heavy Wrecker M1A1, during the recovery of a Panther tank wreck at the train station in the town of Strakonice in the winter of 1945/46, the black table with the white number 69651 was also repeated on the front right mudguard.

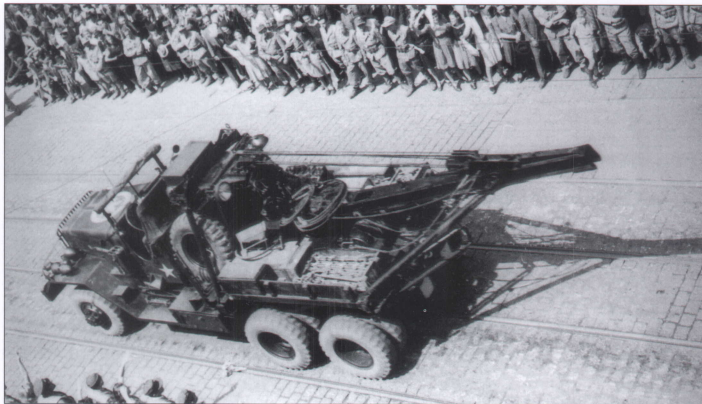
Českoslovenští vojáci vyprošťují vrak německého tanku Panther Ausf. G, zničeného u Vyškova. Stroj ležel v pozici břichem vzhůru a jeho odtažení bylo extrémně náročné. Na věži je zřetelné označení 101.
(G. Svoboda)

In the summer of 1945 Czechoslovak soldiers tow away the wreckage of a Panther Ausf. G destroyed near Vyškov at the end of April. The vehicle was originally lying on its top and the recovery was extremely difficult. Note 101 marking on the turret's side.

DOLE: Ward la France Heavy Wrecker MIAI Československé samostatné obrněné brigády na přehlídce v Praze 30. května 1945. (VHÚ Praha)

BOTTOM: A Ward la France, Heavy Wrecker MIAI, of the Czechoslovak Independent Armoured Brigade Group on parade in Prague, 30 May 1945.

The Pz Kpfw VIB Königstiger (King Tiger) of the commander of the Heavy (schwere) Panzerabteilung FHH (former sPzAbt 503), Hauptmann von Diest-Körber. This vehicle became bogged down in a muddy field during a fight with Czech patriots and Soviet anti-tank gunners in front of the town of Třeboň during the night of 9/10 May 1945. The wreckage was marked 98/V by the Czechoslovak recovery unit. The picture shows it being loaded onto a flat wagon in the Tábor railway station. Note the original marking in black roman numerals I, with a white outline on the turret's side and on the gun-shield.

Pz Kpfw VIB Königstiger velitele těžkého tankového oddílu 503./FHH, hauptmanna von Diest-Körbera, který v noci z 9. na 10. května, při přestřelce se sovětskými protitankovými dělostřelci a českými povstálci, zapadl do bahnitě louky před Třeboň. Vrak dostal čs. evidenční číslo 98/V a na snímku je jeho vagónování na nádraží v Táboře. Původní označení černou, bíle lemovanou římskou jedničkou na boku věže a na masce kanónu je jasně patrné. (F. Mareš)

VEDEJŠÍ STRANA, NAHOŘE: V Bernarticích českoslovenští vojáci odklízeli také tento Bergepanzer III. (F. Mareš)

Poslední bojeschopný Königstiger těžkého tankového oddílu 503./FHH, kterého jeho osádka opustila 10. května 1945 za obcí Brloh, u silnice na Prachatic, těsně před americkými liniemi. Stroj nesl číslo „213“. Předposlední bojeschopný Königstiger s číslem „112“ zapadl do podmaččené louky několik set metrů východněji. Jeep na silnici vpravo patřil československé vyprošťovací četě. (F. Mareš)

Near Bernartice, Czechoslovak soldiers tow away a Bergepanzer III.

Vraky Sd Kfz 251 a 250/9, Hetzeru a Grille opuštěné ustupujícími Němci v okolí Mirovic, připravené k transportu do hutí u mirovického nádraží. (Muzeum Písek)

Wreckage of Sd Kfz 251s and a 250/9, a Hetzer and a Grille left behind by the German Army around Mirovice are prepared for departure to the iron smelting works, from the railway station at Mirovice.

OPPOSITE PAGE BOTTOM AND RIGHT:

The last operational Königstiger of the Heavy Tank Battalion 503/FHH, marked 213 was abandoned on the 10 May 1945 by its crew in front of US Army positions west of Brloh in southern Bohemia near the road to Prachatic. The picture was taken in the summer of 1945. The Jeep at the right upper corner belongs to a Czechoslovak recovery unit. The last but one operational Königstiger was bogged down in the muddy terrain, several hundred meters to the east of this location. It was not photographically recorded, but its number 112 is known from sketches made at the time.

K. Novák via nakladatelství MV&H

OBE STRANY NAHOŘE:
Vrakoviště u Zámeckého
nádraží v Teplicích, na kte-
ré sovětsí vojáci soustře-
dovali kořistní německou
techniku. Nahore vlevo
tank Pz Kpfw III, obrněné
transportéry Sd Kfz 250/9
a 251, vpravo tank
Pz Kpfw IV. Nahore
vpravo protiletadlové
obrněné transportéry
Sd Kfz 11/1 a samohybné
dělo Sd Kfz 250/8 neue
Ausf. Stummel.
DOLE VPRAVO v pozadí
Hummel, v popředí
všudypřítomné Hetzery.

UPROSTŘED: Tahač, vytvo-
řený z odzbrojeného
samohybného děla na
podvozku tanku T-34,
odklízí vrak
obrněného automobilu
Sd Kfz 234/1 v Žalanech
u Teplic. (K. Novák via
nakladatelství MV&H)
VLEVO DOLE: Bezvěžový
tank T-34 odklízí vrak
tanku Pz IV v Žalanech
u Teplic.

(K. Novák via
nakladatelství MV&H)
IN THE MIDDLE:
A recovery vehicle based
on an unarmed
self-propelled gun on
a T-34 chassis tows away
an Sd Kfz 234/1 armoured
car at Žalany near Teplice.

BOTTOM LEFT: A turret-less
T-34 tank tows away the
wreckage of a Pz IV tank
in Žalany near Teplice.

K. Novák via nakladatelství MV&H

BOTH PAGES TOP:

A scrapyard near Zámecké nádraží (railway station) in the town of Teplice where Soviet soldiers collected war-booty equipment in the summer of 1945, top left a Pz Kpfw III tank, Sd Kfz 250/9 and 251 half-trucks and a Pz Kpfw IV tank. Top right are anti-aircraft half-tracks, Sd Kfz 11/1 together with an Sd Kfz 250/8 neue Ausf. Stummel. BOTTOM: The ubiquitous Hetzers.

VPRAVO: Samohybná houfnice Hummel opuštěná německými vojáky pod Horní Krupkou v Krušných horách.

A Hummel self-propelled howitzer left behind by the German Army near Krupka in the Krušné Hory Mountains.

K. Novák via nakladatelství MV&H

K. Novák via nakladatelství MV&H

Sovětská armáda v pražské operaci

Soviet Army in Prague's Operation

Stav 6. května 1945

Valid for 6 May 1945

Tabulka obsahuje také československé, polské a rumunské jednotky. Pro větší přehlednost jsou *kurzívou* uvedeny *jezdecké jednotky*, *tučnou kurzívou jednotky mechanizované a motostřelecké* a *tučně tankové a samohybného dělostřelectva*. Střelecké (t.j. sovětské pěši), pěši (ostatních spojenců), dělostřecké a ženijní jednotky jsou zobrazeny normálním písmem.

The table shows Czechoslovak, Polish and Romanian units as well. For better transparency *cavalry units* appear in *italics*, *mechanised and tank infantry units in bold italics* and *tank and self-propelled artillery units in bold type*. Other units, i.e. rifle (Soviet), infantry (other Allies on the Eastern Front), artillery and pioneer are in a normal font.

1. ukrajinský front / 1st Ukrainian front

Přímo podřízeno (**152. tb**, 23. a 71. pld)

7. dělostřecký sbor (3. a 17. dd, 3. gdrn, 29. pld, 10. gptb, 24. ptb, 3. gdrn)

1. jezdecký sbor (1., 2. a 7. gjd)

3. gardová armáda

přímo podřízeno (**87. gtgp**, 25. dd, 69 pld, 40. gkb, 7. gptb)

10. dělostřecký sbor (4. a 31. dd, 69. pld)

21. střecký sbor (58., 253. a 389. sd)

76. střecký sbor (127., 287. a 327. sd)

120. střecký sbor (106., 149. a 197. sd)

5. gardová armáda

přímo podřízeno (**150. tb**, 1. gdd, 3. dd, 17. pdd, 6. a 29. pld, 159. kb, 30. brm, 10. gptb)

32. gardový střecký sbor (13., 95. a 97. gsd)

33. gardový střecký sbor (9. gvd, 14. a 78. gsd)

34. gardový střecký sbor (15. a 58. gsd, 118. sd)

4. gardový tankový sbor (12., 13. a 14. gtb, 3. gmoth)

13. armáda

přímo podřízeno (10. pld, 39. gkb, 111. hb, 12. brm, 26. ptb)

24. střecký sbor (280., 395. sd)

27. střecký sbor (6. a 121. gsd, 350. sd)

102. střecký sbor (117. gsd, 172. a 147. sd)

25. tankový sbor (111., 162. a 175. tb, 20. motb)

21. armáda

přímo podřízeno (**26. gtgp**, 37. pld, 34. gkb, 37. ptb)

55. střecký sbor (225., 229. a 285. sd)

117. střecký sbor (72., 125. a 282. sd)

118. střecký sbor (120., 128. a 291. sd)

28. armáda

přímo podřízeno (157. kb, 8. gptb)

3. gardový střecký sbor (50., 54. a 96. gsd)

20. střecký sbor (20., 130. a 152. sd)

128. střecký sbor (48. a 55. gsd, 61. sd)

7. gardový mechanizovaný sbor (57. gtb, 24., 25. a 26. gmb)

31. armáda

přímo podřízeno (140. kb)

36. střecký sbor (62., 173. a 352. sd)

44. střecký sbor (174., 176. a 220. sd)

71. střecký sbor (54., 88. a 331. sd)

52. armáda

přímo podřízeno (21. pld, **8. sdb**, 145. kb, 11. gptb, 9. ptb)

48. střecký sbor (111., 213. a 294. sd)

73. střelecký sbor (50., 116. a 254. sd)
 78. střelecký sbor (31., 214. a 373. sd)
59. armáda
 přímo podřízeno (127. kb, 52. ptb)
 43. střelecký sbor (13., 80. a 314. sd)
 93. střelecký sbor (239. a 391. sd)
 115. střelecký sbor (98., 245. a 286. sd)
2. polská armáda
 přímo podřízeno (16. polská tb, 5. polský ttp, 5., 7., 8., 9. a 10. polská pěší divize)
 1. polský tankový sbor (2., 3. a 4. polská tb, 1. polská mb)
3. gardová tanková armáda
 přímo podřízeno (57. gtpp, 16. sdb, 199. gldb)
 6. gardový tankový sbor (51., 52. a 53. gtb, 22. gmoth)
 7. gardový tankový sbor (54., 55. a 56. gtb, 23. gmoth)
 9. mechanizovaný sbor (91. tb, 69., 70. a 71. mb)
4. gardová tanková armáda
 přímo podřízeno (68. gtb, 13. gtpp, 70. gsdb, 6. gpld, 71. gldb, 199. ldb)
 10. gardový tankový sbor (61., 62. a 63. gtb, 72. gtpp, 29. gmoth)
 5. gardový mechanizovaný sbor (24. gtb, 10., 11. a 12. gmb)
 6. gardový mechanizovaný sbor (28. gtpp, 16., 17. a 35. gmb)

2. ukrajinský front / 2nd Ukrainian front

- Přímou podřízeno (6. gdrn, 30. a 38. pld, 30. ptb)
 9. dělostřelecký sbor
7. gardová armáda
 přímo podřízeno (27. gtb, 5. gpdd, 16. pdd, 5. a 26. pld, 41. gkb, 2. ptb, 34. ptb)
 24. gardový střelecký sbor (81. a 93. gsd, 180. sd)
 25. gardový střelecký sbor (4. a 6. gvd, 303. sd)
 27. gardový střelecký sbor (72. gsd, 141., 375. a 409. sd)
 23. střelecký sbor (25. gsd, 15. a 252. sd)
 30. střelecký sbor (141., 151. a 155. sd)
9. gardová armáda
 přímo podřízeno (5. gpld, 35. gkb, 2. gptb)
 37. gardový střelecký sbor (98., 99. a 103. gsd)
 38. gardový střelecký sbor (104., 105. a 106. gsd)
 39. gardový střelecký sbor (100., 107. a 114. gsd)
40. armáda
 přímo podřízeno (153. kb)
 51. střelecký sbor (133., 232. a 240. sd)
46. armáda
 přímo podřízeno (11. pld, 45. gdb, 22. ptb)
 10. gardový střelecký sbor (49. a 86. gsd)
 68. střelecký sbor (59. gsd, 99. a 297. sd)
53. armáda
 přímo podřízeno (11. dd, 30. pdd, 27. pld, 152. kb, 11. a 31. ptb)
 18. gardový střelecký sbor (109. gsd, 52. a 317. sd)
 49. střelecký sbor (1. gvd, 110. gsd, 228. sd)
 50. střelecký sbor (42. gsd, 6. a 243. sd)
 57. střelecký sbor (203. a 227. sd)
 75. střelecký sbor (223. sd)
1. rumunská armáda
 přímo podřízeno (1. gardová divize)
 4. sbor (10. 19. pěší divize, 3. horská divize)
 7. sbor (2. pěší divize, 9. jezdecká divize, 2. horská divize)

3. GTA, 6. GTS

3. GTA, 7. GTS

3. GTA, 7. GTS

3. GTA, 9. MS

4. GTA, 10. GTS,
61. GTB4. GTA, 10. GTS, 63. GTB,
velitelství / Headquarter4. GTA, 10. GTS, 63. GTB,
1. prapor4. GTA, 10. GTS, 63. GTB,
2. prapor4. GTA, 10. GTS,
29. GMB (?)

4. GTA, 5. GMS, 24. GTB,

4. GTA, 5. GMS, 11. GMB,
54. GTP

6. GTA, 5. GTS,

6. GTA, 5. GTS

6. GTA, 5. GTS

6. GTA, 5. GTS

6. GTA, 4. GMS, 36. GTB

1. GJMS, 23. TS,
3., 39. a 135. TB

1. GJMS, 7. GMS, 41. GTB

1. GJMS, 7. GMS, 63. GMB,
84. TP1. GJMS, 7. GMS,
cykl. prapor (?)

4. GTS

25. TS

25. TS

25. TS

25. TS, cykl. prapor

31. TS

31. TS

1. polský TS, 2. polská TB

1. polský TS,
3. polská TB1. polský TS,
4. polská TB1. polský TS,
2. motocyklový prapor

16. polská TB

1. československá TB

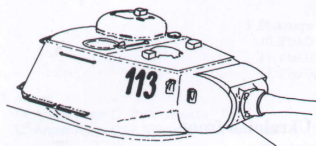
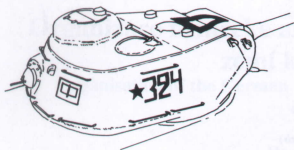

70. GSHDB

Neznámé jednotky - Unknown units

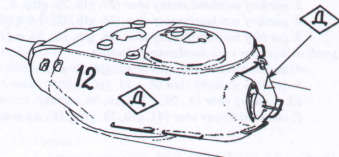

VLEVO: 57. gardový těžký tankový pluk, přidělený 3. gardové tankové armádě.

LEFT: 57th Guards Heavy Tank Regiment attached to the 3rd Guards Tank Army.

DOLE: 78. gardový těžký tankový pluk, přidělený 7. mechanizovanému sboru 1. gardové jezdecko-mechanizované skupiny.

BELLOW: 78th Guards Heavy Tank Regiment attached to the 7th Mechanised Corps of the 1st Guards Cavalry-mechanised Group.

VLEVO: 42. gardová těžká tanková brigáda, přidělená 38. armádě.

LEFT: 42nd Guards Heavy Tank Brigade attached to the 38th Army.

IS-2 z 26. gardového těžkého tankového pluku, přiděleného 21. armádě. Symboly v jeho znaku nejsou příliš zřetelné, vlevo se jedná pravděpodobně o písmeno "B", tedy "V" azbukou.
(Sbírka autora)

An IS-2 tank of the 26th Guards Heavy Tank Regiment attached to the 21st Army. Its marking is not clear but there is probably a letter "B" which means "V" in Cyrillic to the left.

Poznámky k jednotkám Notes for units

cyklistický prapor = bicycle battalion
motocyklový prap. = motorcycle battalion

4. rumunská armáda

- přímo podřízeno (6. pěší divize)
- 2. sbor (8., 9. a 11. pěší divize, 8. jezdecká divize)
- 6. sbor (3., 18. a 21. pěší divize, 1. jezdecká divize)

6. gardová tanková armáda

- přímo podřízeno (49. gtpp, 51. gsdb, 207. a 208. sdb, 202. ldb)
- 5. gardový tankový sbor (20., 21. a 22. gtb, 6. gmoib)
- 2. gardový mechanizovaný sbor (37. gtb, 30. gtpp, 4., 5. a 6. gmb)
- 4. gardový mechanizovaný sbor (36. gtb, 13., 14. a 15. gmb)
- 9. gardový mechanizovaný sbor (46. gtb, 18., 30. a 31. gmb)

1. gardová jezdecko - mechanizovaná skupina

- 4. gardový jezdecký sbor (9. a 10. gjd, 30. jd)
- 6. gardový jezdecký sbor (8. a 13. gjd, 8. jd)
- 23. tankový sbor (3., 39. a 135. tb, 56. motb)
- 7. mechanizovaný sbor (41. gtb, 78. gtpp, 16., 63. a 64. mb)

4. ukrajinský front / 4th Ukrainian front

1. gardová armáda

- přímo podřízeno (1. gtpp, 25. pld, 24. gkb, 3. kb)
- 67. střelecký sbor (81., 237. a 340. sd)
- 95. střelecký sbor (2. gvd, 211. a 351. sd)
- 127. lehký střelecký sbor (3., 69. a 70. gsb)

18. armáda

- přímo podřízeno (146. kb)
- 17. gardový střelecký sbor (8., 24. a 138. sd)
- 1. československý armádní sbor (1., 3. a 4. československá pěší brigáda)

38. armáda

- přímo podřízeno (1. československá tb, 5. gtb, 31. gtb, 42. gtib [99., 100. a 101. gtpp], 12. gtpp, 24. dd, 76. pld, 135. kb, 6. a 39. ptb)
- 11. střelecký sbor (30., 221. a 276. sd)
- 52. střelecký sbor (121., 241. a 305. sd)
- 101. střelecký sbor (70. gsd, 140., 183. a 226. sd)
- 126. lehký střelecký sbor (31., 32. a 72. gsb)

60. armáda

- přímo podřízeno (302. sd, 13. dd, 43. pld, 33. kb, 27. gbrm, 3., 18. a 40. ptb)
- 3. horský sbor (128. a 318. gsd, 242. a 322. sd)
- 15. střelecký sbor (9., 107. a 336. sd)
- 28. střelecký sbor (100., 148. a 246. sd)
- 106. střelecký sbor (304. sd)
- 107. střelecký sbor (129. gsd, 161. a 167. sd)
- 31. tankový sbor (100., 237. a 242. tb, 65. motb)

Použité zkratky/ Used abbreviations

brm brigáda reaktivních minometů / rocket launcher brigade
db dělostřelecká brigáda / artillery brigade
dd dělostřelecká divize / artillery division
drm divize reaktivních minometů / rocket launcher division
g gardová / guard unit
hib houfnicová brigáda / howitzer brigade
jd jezdecká divize / cavalry division
kb kanónová brigáda / cannon brigade
ldb lehká dělostřelecká brigáda / light artillery brigade
mb mechanizovaná brigáda / mechanised brigade
motb motostřelecká brigáda / lorried infantry brigade
nsb námořní střelecká brigáda / navy rifle brigade

pdd průlomová dělostřelecká divize / artillery strike division
pld protiletadlová divize / anti-aircraft division
ptb protitanková brigáda / anti-tank brigade
sb střelecká brigáda / rifle brigade
sd střelecká divize / rifle division
sdb brigáda samohybného dělostřelectva / selfpropelled artillery brigade
tb tanková brigáda / tank brigade
ts tankový sbor / tank corps
ttb těžká tanková brigáda / heavy tank brigade
tpp těžký tankový pluk / heavy tank regiment
vd výsadková divize / paratrooper division

Organizace německé armády na frontě v okolí českých zemí k 7. květnu 1945

Organisation of the German Army on the frontline nearby Czech lands
on 7 May 1945

Heeresgruppe Mitte

Přímo přiděleno

I. Flakkorps - jeho protiletadlové divize přiděleny jednotlivým armádám:

10. FlakD - 17. Armee

11. FlakD - 1. Panzer Armee

17. FlakD - 4. Panzer Armee

7. Armee

13. Armee Korps (2. PzD, „Schulze“ Gr)

12. Armee Korps (347. VGrenD, 404., 413. InfD,

„Benicke“ Kgr)

85. Armee Korps (11. PzD)

4. Panzer Armee

přímo podřízeno (2. SS PzD „Das Reich“,

10. SS PzD „Frundsberg“, 20. PzD)

90. Armee Korps (469., 464. InfD, „Brandt“ Rgt,

„Döping“ Gr)

FallPzKorps „Herrmann Göring“ (FallPzD HG 1,

FallPzGrenDHG 2, „Lüdecke“ Gr, „Dresden-1“ InfD)

PzKorps „Grossdeutschland“ (17., 72., 269. InfD,

545. VGrenD)

57. Pz Korps (6., 404., 615. InfD)

17. Armee

8. Armee Korps (208. InfD, 100. JäD, 18. SS PzGrenD

„Horst Wessel“, 20. SS GrenD „estn. Nr. 1“)

17. Armee Korps (45., 359. InfD, 31. GrenD SS)

40. PzKorps (16., 17. PzD, 68., 168. InfD, 1. SkiJäD)

57. Pz Korps (6., 404., 613. InfD)

1. Panzer Armee

přímo podřízeno (8. PzD, 253., 371. InfD 320.,

544. VGrenD)

11. Armee Korps (10. PzGrenD, PzGrenD FHH-1,

715. InfD)

59. Armee Korps (PzGrenD „Brandenburg“)

72. Armee Korps (78. StD, 254., 304. InfD)

49. GebKorps (76. InfD, 153. GrenD, 271. VGrenD,

97. JäD, 3., 4. GebJäD)

24. Pz Korps (6., 19. PzD, 8. JäD, 46. VGrenD, 15. a

711. InfD, 10. FallJäD)

Heeresgruppe Ostmark

8. Armee

PzKorps „Feldherrenhalle“ (PzD FHH-2, 25. PzD,

211. VGrenD, 357. InfD)

43. Armee Korps (44., 48. a 96. InfD, 101. JäD)

6. Armee**

6. SS Panzer Armee**

přímo podřízeno (12. SS GrenD „Hitlerjugend“)

2. SS Panzer Korps (Führer Grenadier Division,

3. PzD SS „Totenkopf“)

General Kommando „Bünau“ (710. InfD, „Stegman“ Kgr)

1. SS Panzer Korps (1. PzD SS „Leibstandarte Adolf

Hitler“, 117., 356., InfD, „Keitel“ Kgr)

** Operovaly na rakouském území
Operated on the Austrian territory.

Použité zkratky/ Used abbreviations

Armee	armáda / army
FallJäD	výsadková divize / paratrooper division
FlakD	divize protiletadlového dělostřelectva / AA artillery division
Flakkorps	protiletadlový sbor / anti-aircraft corps
GebJäD	horská divize / mountain division
GrenD	granátnická divize / grenadier division
Heeresgruppe	skupina armád / group of armies
InfD	pěší divize / infantry division
JäD	myslivecká divize / huntsman division

Korps	sbor / corps
PzD	tanková divize / tank division
PzGrenD	divize tankových granátníků / tank grenadier division
PzKorps	tankový sbor / tank corps
SkiJäD	lyžařská divize / skidivision
StD	úderná divize / storm division
VGrenD	divize lidových granátníků / people grenadier division
Gr	skupina / group
Kgr	bojová skupina / battle group
Rgt	pluk / regiment

M.

4.

6.

1.

1

Vrakoviště u Nového Města na Moravě. Zajímavé je betonové zesílení horní části čelního pancíře u samohybného děla StuG 40 dole. (VHA)
 Sturmgeschütz 40 in a scrapyard near Nové město na Moravě. Note concrete reinforcement of the upper part of its frontal armour.

Waffen-SS

2. SS
PzD

10. SS
PzD

18. SS GrenD 20. SS GrenD

20. SS GrenD

31. SS
GrenD

Wehrmacht Heer

7. AOK	17. AOK	VIII. A.K.	XI. A.K.	XVII. A.K.	XXIV. Pz. K.	XXXIX. Geb. K.	LIX. A.K.	FHH Pz. K.	GD Pz. K.
2. PzD	6. PzD	8. PzD	11. PzD	16. PzD	17. PzD	19. PzD	20. PzD	21. PzD	25. PzD
FHH-2 PzD	503. (FHH) SPzAbt	507. SPzAbt	509. SPzAbt	10. PzGrenD	Brandenburg PzGrenD	FHH-1 PzGrenD	6. InfD	8. JäD	15. InfD
17. InfD	44. RGD H. u. D.	45. VGrenD	46. VGrenD	48. InfD	68. InfD	72. InfD	75. InfD	76. InfD	78. SturD
88. InfD	96. InfD	97. JäD	100. JäD	101. JäD	153. GrenD	154. FelAusD	168. InfD	182. ResD	208. InfD
211. VGrenD	253. InfD	254. InfD	269. InfD	271. VGrenD	304. InfD	320. VGrenD	344. InfD	347. InfD	356. InfD
357. InfD	359. InfD	371. InfD	545. VGrenD	711. InfD	715. InfD	Führer Begleit Division	3. GebD	4. GebD	1. Ski JäD
203. StugB	232. StugB	236. HStugB	286. StugB	300. HStugB	301. StugB	311. StugB			

* Viz barevná příloha
See a next colour page

Luftwaffe

FallPz Korps HG	Fall PzD HG1	Fall PzGrenD HG2	1. Flakkorps	10. FlakD	11. FlakD	17. FlakD

Německá armáda German Army

17. AOK

VIII. A.K.

XVII. A.K.

XXXIX. Geb. K.

LIX. A.K.

FHH Pz. K.

6. PzD

21. PzD

25. PzD

Brandenburg
PzGrenD

FHH-1
PzGrenD

6. InfD

48. InfD

68. InfD

72. InfD

78. SturD

97. JäD

100. JäD

154.
FelAusD

168. InfD

182.
ResD

304. InfD

320.
VGrenD

344. InfD

347. InfD

356. InfD

357. InfD

711. InfD

Führer
Begleit Division

286. StugB

1. Flakkorps

Americká armáda US Army

12. skupina armád
12th Army Group

1. armáda
1st Army

3. armáda
3rd Army

V. sbor • V. Corps

XII. sbor • XII. Corps

1. pěší divize
1 Infantry Division

2. pěší divize
2 Infantry Division

5. pěší divize
5 Infantry Division

26. pěší divize
26 Infantry Division

90. pěší divize
90 Infantry Division

97. pěší divize
97 Infantry Division

Rangers

4. obrněná divize
4 Armored Division

9. obrněná divize
9 Armored Division

16. obrněná divize
16 Armored Division

Prapory stíhačů tanků
Tank Destroyer Force

Československá sam.
obrněná brig. skupina
Czechoslovak Indep.
Armoured Brigade Group

71. pěší divize
71 Infantry Division

14. obrněná divize
14 Armored Division

17. belgický střelecký
prapor (znak od léta 1945)
17 Belgian Fuss. Bn
(emblem since May 1945)

Sovětská armáda Soviet Army

Rukávová nášivka sovětských
protitankových jednotek
Sleeve badge of the Soviet
Anti-tank Units

Regulovčik
Road Dispatcher

Národnostní označení v německé armádě The national insignia in German Army

z Azerbajdžánu
from Azerbaijan

z Arménie
from Armenia

ROA • Russian
Liberation Army

Armáda Spojených států amerických

United States Army

Stav 1. května 1945 / To 1st May 1945

Jednotky V. sboru / Units of the V. Corps

V. Corps

102 Cav Gp
12 Armd Gp
3 TD Gp
351 FA Gp
187 FA Gp
190 FA Gp
406 FA Gp
656 FA Gp
76 FA Bn
17 FA Obsn Bn
115 AAA Gp
1121 Engr C Gp
1171 Engr C Gp
56 Sig Bn
53 Med Bn
285 FA Obsn Bn
62 Armd FA Obsn Bn
2 Ranger Inf Bn
17 Belgian Fuss Bn

9 Armd Div

89 Rcn Sq
2 Tk Bn
14 Tk Bn
19 Tk Bn
27 Armd Inf Bn
52 Armd Inf Bn
60 Armd Inf Bn
565 TD Bn (SP)
3 Armd FA Bn
16 Armd FA Bn
73 Armd FA Bn
482 AAA AW Bn
9 Armd Eng Bn
149 Armd Sig Co
2 Armd Med Bn

16 Armd Div

23 Cav Rcn Sq
5 Tk Bn
16 Tk Bn
26 Tk Bn
18 Armd Inf Bn
64 Armd Inf Bn
69 Armd Inf Bn
633 TD Bn (SP)
393 Armd FA Bn
396 Armd FA Bn
397 Armd FA Bn
571 AAA AW
216 Armd Eng Bn
156 Armd Sig Co
216 Armd Med Bn

97 Inf Div*

97 Rcn Tr
303 Inf Regt
386 Inf Regt
387 Inf Regt
782 Tk Bn
820 TD Bn (SP)
303 FA Bn
365 FA Bn
389 FA Bn
922 FA Bn
444 AAA AW Bn
322 Eng Bn
97 Sig Co
322 Med Co

2 Inf Div

2 Rcn Tr
9 Inf Regt
23 Inf Regt
38 Inf Regt
741 Tk Bn
612 TD Bn (SP)
12 FA Bn
15 FA Bn
37 FA Bn
38 FA Bn
462 AAA AW Bn
2 Eng Bn
2 Sig Co
2 Med Bn

1 Inf Div

1 Rcn Tr
16 Inf Regt
18 Inf Regt
26 Inf Regt
745 Tk Bn
634 TD Bn (SP)
5 FA Bn
7 FA Bn
32 FA Bn
33 FA Bn
103 AAA AW Bn
1 Eng Bn
1 Sig Co
1 Med Bn

Použité zkratky / Used abbreviations

AAA Anti-Aircraft Artillery / protiletadlové dělostřelectvo
Armd Armoured / obrněný
AW Automatic Weapons / rychlopalných zbraní
Bn Battalion / prapor
C Combat / bojový
Cav Cavalry / jezdecký
CCA Combat Command A / bojové velitelství „A“
CCB Combat Command B / bojové velitelství „B“
Co Company / rota
Div Division / divize
Engr Engineer / ženijní
FA Field Artillery / polní dělostřelectvo
Fuss Fusilier / střelecká (belgický prap.)

Gp Group / skupina
Inf Infantry / pěší
Med Medical / zdravotní
Obsn Observation / pozorovací
Rcn Reconnaissance / průzkumný
Regt Regiment / pluk
Sig Signal / spojovací
Sp Self-propelled / samohybný
Sq Squadron / eskadrona
TD Tank destroyer / protitankový
Tk Tank / tankový
Tr Troop / četa

Jednotky XII. sboru / Units of the XII. Corps

XII. Corps

2 Cav Gp
17 Armd Gp
9 TD Gp
177 FA Gp
182 FA Gp
183 FA Gp
410 FA Gp
244 FA Bn
738 FA Bn
286 FA Obsn Bn
27 AAA Gp
1135 Engr C Gp
1137 Engr C Gp
93 Sig Bn
37 Med Bn

4 Armd Div

25 Rcn Sq
8 Tk Bn
35 Tk Bn
37 Tk Bn
10 Armd Inf Bn
51 Armd Inf Bn
53 Armd Inf Bn
704 TD Bn (SP)
22 Armd FA Bn
66 Armd FA Bn
94 Armd FA Bn
489 AAA AW Bn
24 Armd Eng Bn
144 Armd Sig Co
46 Armd Med Bn

11 Armd Div**

41 Cav Rcn Sq
22 Tk Bn
41 Tk Bn
42 Tk Bn
21 Armd Inf Bn
55 Armd Inf Bn
63 Armd Inf Bn
705 TD Bn (SP)
490 Armd FA Bn
491 Armd FA Bn
492 Armd FA Bn
575 AAA AW
56 Armd Eng Bn
151 Sig Co
81 Armd Med Bn

5 Inf Div

5 Cav Rcn Tr
2 Inf Regt
10 Inf Regt
11 Inf Regt
737 Tk Bn
803 TD Bn (SP)
19 FA Bn
21 FA Bn
46 FA Bn
50 FA Bn
449 AAA AW Bn
7 Eng Bn
5 Sig Co
5 Med Bn

26 Inf Div

26 Rcn Tr
101 Inf Regt
104 Inf Regt
328 Inf Regt
778 Tk Bn
818 TD Bn (SP)
101 FA Bn
102 FA Bn
180 FA Bn
263 FA Bn
390 AW Bn
101 Eng Bn
39 Sig Co
114 Med Bn

90 Inf Div

90 Rcn Tr
357 Inf Regt
358 Inf Regt
359 Inf Regt
712 Tk Bn
773 TD Bn (SP)
343 FA Bn
344 FA Bn
345 FA Bn
915 FA Bn
537 AAA AW Bn
315 Eng Bn
90 Sig Co
315 Med Bn

[97 Inf Div]*

97 Rcn Tr
303 Inf Regt
386 Inf Regt
387 Inf Regt
782 Tk Bn
820 TD Bn (SP)
303 FA Bn
365 FA Bn
389 FA Bn
922 FA Bn
444 AAA AW Bn
322 Eng Bn
97 Sig Co
322 Med Co

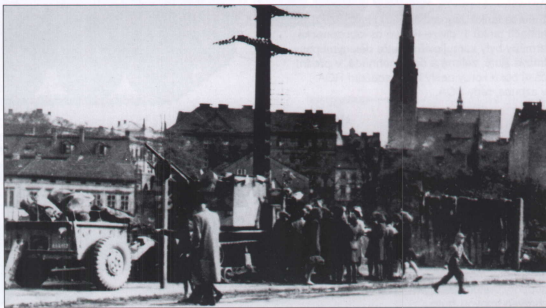
* Od 23.4. do 30.4.1945 operačně podřízena XII. sboru, pak u V. sboru.

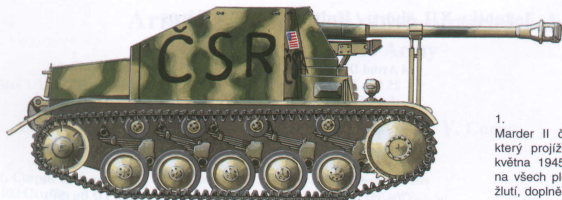
From 23 to 30 April subordinate to XII Corps and then to V Corps

** Postupovala na rakouském území
Attacked on Austrian territory

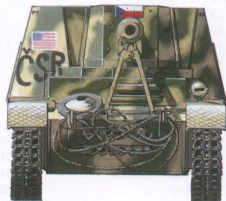
Samohybné protiletadlové dělo M15A1 v Plzni.
(MDH)

A self-propelled anti-aircraft gun M15A1 in Plzeň

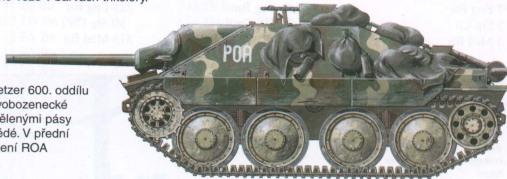

1.
Marder II československé armády, který projížděl ve druhé polovině května 1945 Hradcem Králové, byl na všech plochách zbarven tmavou žlutí, doplněnou stříkanými plochami tmavě zelené.

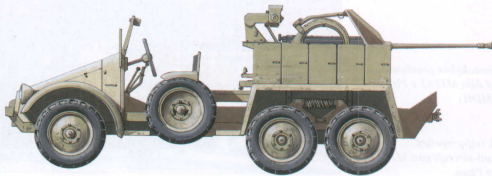

2.
Jeden ze dvou tanků Pz 38(t), ukořistěných jabkenickou povstaleckou jednotkou akademického malíře Pavla Hložka 5. května 1945 na opevněné kótě Na Hájenkách, byl kamuflován stříkanými pásy tmavě zelené a červenohnědé přes základní tmavou žlutou. Na bocích věže byly od ruky malované československé vlajky, výsostné označení Československé republiky dopiňovala písmena ČSR, bílá, na zadní stěně věže v barvách trikolóry.

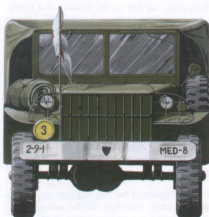
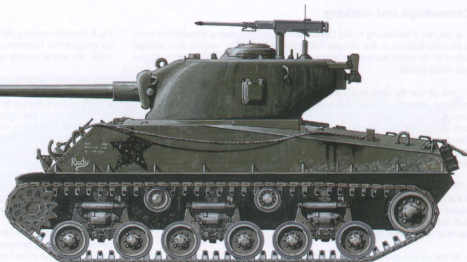
3.
Stíhače tanků Jagdpanzer 38(t) Hetzer 600. oddílu stíhačů tanků 1. divize Ruské osvobozené armády byly kamuflovány ostře dělenými pásy obrněného vozidla neznámého typu, na železničním vagóně zničeném při náletu. Kanón umístí na ukořistěný nákladní automobil Krupp „Protze“ a používali za barikádami jako prostředek mobilní palebné podpory. Automobil byl zbarven tmavou žlutou.

5.
Povstalci v Praze – Holešovicích získali na nádraží Praha – Bubny dvacetimilimetrový kanón z vraku obrněného vozidla neznámého typu, na železničním vagóně zničeném při náletu. Kanón umístí na ukořistěný nákladní automobil Krupp „Protze“ a používali za barikádami jako prostředek mobilní palebné podpory. Automobil byl zbarven tmavou žlutou.

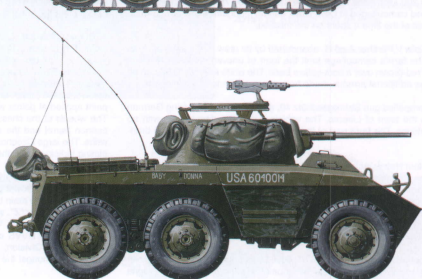
6. M4A3E8 HVVS ze 745. samostatného tankového praporu, přiděleného 1. pěší divizi, v podobě, v jaké se účastnil bojů na německém území v dubnu 1945.

Celé vozidlo bylo v tankové olive drab, hvězda na boku byla zamazaná blátem, aby německým dělostřelcům neusnadňovala míření.

7. Dodge WC-54 se sanitní čety 9. pěšího praporu 2. pěší divize v podobě, v jaké projížděl 6. května 1945 Přestvicemi. Typickým prvkem označení vozidel 2. pěší divize byl bílý nárazník s černými kódy jednotky a černým štítkem se znaku divize uprostřed. Označení doplňovalo černé číslo mostní klasifikace na žluté natřeném plechovém disku na pravém blatníku. Kamufláž tvořila standardní tanková olive drab.

10. Obrněný automobil M 8 Greyhound evidenčního čísla USA 6040014, pojmenovaný posádkou BABY DONNA a AGNES z 23. jezdecké squadrony 16. obrněné divize v podobě, v jaké se zúčastnil doprovodu mise plukovníka Prattů do štábu německé skupiny armád Střed ve Velichovkách, 200 kilometrů za nepřátelskými liniemi, 7. – 8. května 1945. Stroj byl kamuflován tankovou olive drab, neměl blatníky a jako označení parlamentářů nesl po většínu cesty bílý prapor.

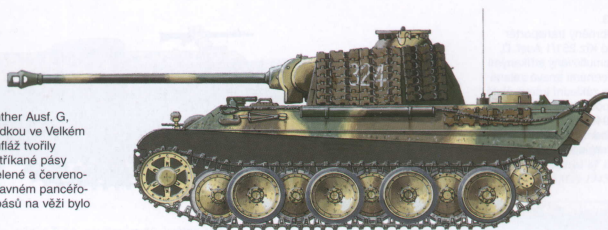

Camouflage and marking

1. A Marder II belonging to the Czechoslovak army, passing through the town of Hradec Králové in the second half of May, 1945. The vehicle was painted yellow on its entire surface, to which some spray-painted dark-green surfaces had been added.
2. One of two Pz 38(t) tanks that were captured during the Uprising by the militia of Jabkenice, under the command of the Czechoslovak academician, painter Pavel Hložek on May 5th, 1945. The tanks were camouflaged with dark-green and red-brown stripes sprayed over the dark-yellow base paint. Czechoslovak flags were hand-painted on the sides of the turret, to this marking of the Czechoslovak Republic, the white letters "CSR" were added in white (in the three national colours on the rear face of the turret).
3. The tank-hunters Jagdpanzer 38 (t) Hetzer, of the Panzerjäger Abteilung 600 of the 1st Division of the Russian Liberation Army were camouflaged with sharp-edged stripes of dark-yellow, green and red-brown. A white marking, POA was painted on the front of the Hetzer and is an abbreviation of the Army's name in the Cyrillic alphabet.
5. At the station of Praha - Bubny, the militias of Prague - Holešovice seized a 20-mm cannon from the wreckage of an unknown armoured vehicle, which had been destroyed on a railway wagon during an air raid. The cannon was placed on a seized Krupp "Protze" truck and from behind the barricades, the truck was used as a mobile firing unit. The truck was painted dark-yellow.
6. An M4A3E8 HVV, of the 745th Independent Tank Battalion, attached to the 1st Infantry Division. The vehicle's camouflage and markings are typical of tanks participating in the fighting on German territory during April 1945. The entire vehicle was painted in Olive Drab, the star on the sidewall was covered with mud, to reduce its use as an aiming point by enemy anti-tank artillery.
8. A light tank, M24 Chaffee, of "D" Company of the 16th Tank Battalion, 16th Armored Division. Camouflage again is Olive Drab, a non-standard "T" replaces a triangle in the squadron's code, the white stars are missing, the name on the turret starting with a "D" and the raised middle part of the mudguards, (thus creating a space for the crew's bags), was typical for the machines of this squadron. Again, the number of the bridging class of the tank (appearing in a yellow disk, painted in the middle of the front armour plate) accompanies the marking.
7. A Dodge WC-54 ambulance of the 9th Infantry Regiment, 2nd Infantry Division, as it passed through the town of Písečnice on May 6th, 1945. A white bumper, bearing the black codes of the unit and the black shield of the Division badge were the typical markings of the 2nd Infantry Division's vehicles. The black number on a yellow metal disk positioned on the right mudguard indicates the weight class of the vehicle for bridge crossing purposes; the bridging class disk. The vehicle's camouflage was the standard US Olive Drab.
10. This M 8 Greyhound armoured vehicle, num. USA 6040014, nicknamed BABY DONNA and AGNES by its crew, of the 23rd Cavalry Squadron of the 16th Armored Division, participated in the escort to LtCol. Pratt's mission to the staff of the German Army Group Mitte, situated in the spa town of Velichovky 200 kilometres behind enemy lines, (May 7th and 8th 1945). The machine was camouflaged in Olive Drab, had no mudguards and bore a white flag for most of the time it spent on the mission.
11. A Pz Kpfw V Panther Ausf. G, abandoned by its crew in the town of Velké Meziříčí. The tank's camouflage took the form of uneven stripes sprayed in green and red-brown over a dark-yellow base. The white number "324" can be seen on the additional armour, made from spare sections of track length.
15. A self-propelled gun Sturmgeschütz 40, abandoned by retreating German soldiers in the town of Liberec. The vehicle is painted dark-yellow, with no visible markings. The front part of the vehicle is camouflaged with tree branches.
12. One of four Hetzer tank-hunters, destroyed on May 9th, 1945, during a clash between the German rearwards and the Soviet frontline units at Běloves near Náchod. The vehicle was camouflaged in the "Ambush" colour scheme, consisting of areas of dark-yellow, green and red-brown paint, with small spots of darker colours on the light areas and vice-versa. The cross on the sidewall was in black without a border. Presumably, the vehicle belonged to the 31st Grenadier Division of the SS.
13. An armoured vehicle, Sd Kfz 251/1 Ausf. D, camouflaged with dark-green spots sprayed over the base dark-yellow paint, leaving the centre of Prague on May 9th, 1945, amongst the last German convoy to leave the city.
14. A tracked motorcycle, Sd Kfz 1 Kettentraktor, bearing the white marking of an unidentified German unit, being used by Soviet soldiers in Prague, May 1945, the entire vehicle was painted dark-yellow.
16. A Soviet T-34/76 tank belonging to an unknown Soviet unit, passing through the town of Podbrady, May 1945, the machine was fitted with a commander's cupola taken from any German tank. Because of this alteration, on the hatch on the right hand side of the turret had to be cut by a half. The camouflage features a uniform covering of green paint, upon which some of the temporary white winter paint is still visible.
17. A GAZ-AA truck that carried the first Soviet soldiers into the town of Turnov on May 10, 1945, it was painted dark-green, except for the bed sidewalls and the cab roof, which were painted in grey, with some dark-green spots sprayed over the grey. Presumably, a white registration number Z-80-110 was painted on the doors, while the rim around the cab's windscreen was painted red.
19. A rocket launcher BM-13 "Katyusha", carried on the chassis of a Studebaker US-6 truck, belonging to an unidentified rocket unit of the 10th Guards Tank Corps. The truck itself was in the original American Olive Drab paint, the rocket launcher and the sheets covering the cab were painted in the Russian camouflage green colour. On the doors, a white unit number would be painted, presumably, a registration number P-55-260 was also painted below the unit number and below this a symbol of the 10th GTC with the letter "P" in the middle would also appear.
20. An M4A2 Sherman, belonging to an unidentified tank brigade of the 5th Guards Tank Corps, still camouflaged in the original American Olive Drab. A large white number 1-100 was painted on the turret, while the single white circle around the barrel is thought to have marked the vehicles of the first squadron of the brigade. The rear areas of the tank were heavily stained by diesel fuel and lubricant spillage. (See back cover page)
21. A T-34/85, of the 16th Polish Tank Brigade of the 2nd Polish Army. A white Polish eagle in a broken circle above a white, four-digit, number served as the brigade symbol. The tank was camouflaged in a uniform green finish.
22. A T-34/85, no. 040, of the 1st Czechoslovak Independent Tank Brigade was one of the first two machines of the brigade to arrive at Prague Castle on May 10th. It was camouflaged with the areas of brown on a green base, with some of the white winter camouflage still apparent.
23. A Universal Carrier T248561, belonging to the Combined Detachment of the Czechoslovak Independent Armoured Brigade Group. The vehicle was camouflaged in the British bronze-green colour, a brigade symbol was painted on its front armour plating, while a white number "54" on a red square, (the marking of the motorised battalion of the brigade), was also painted on the front armour plating. On the vehicles of the Combined Detachment in the Czech lands, a hand-painted symbol "D1" appears, the meaning of which remains unknown.
24. A Rumanian Pz Kpfw IV Ausf. G was left in its original German dark-yellow colour scheme. A white circle with a red star was painted on the turret, on the front part of the forward armour plating.
4. Three unfinished Hetzer tank-hunters were seized from the Škoda factory, located in Prague's Smíchov Quarter, by the Czech volunteer militias. The volunteer tank unit led by First Lieutenant Neubauer took the first two the third (seen here) was acquired by the volunteer tank unit led by Staff Captain Dvořák. The main body of the Hetzer was dark in colour, presumably dark-green (but red primer or gun metal is also possible), with spots of dark-yellow paint applied at points where various screws, bolts and covers were located. The wheels of the chassis were painted in the dark-yellow. The cover of the cannon barrel and the cross on the lower front armour plate were painted white. The large Czechoslovak flags painted on the side and the front armour plating indicated who the new owners were.
25. A T-34/76, 1941 mark, used by the 1st Division of the POA in Prague, was left in its original Soviet green finish on the entire surface. A white number "3", painted under the main barrel was the only marking. However, it could also be taken for the letter "Z", written in the Cyrillic alphabet.
9. An M4A3E8 HVV, of "B" Company, of the 35th Tank Squadron, of the 4th Armored Division, on May 6th, this machine reached the town of Prácheň amongst the first American tanks to do so.

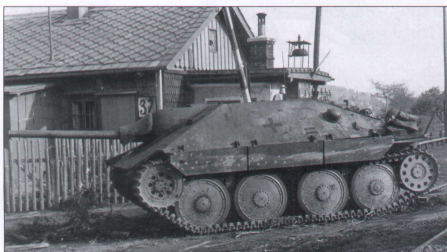
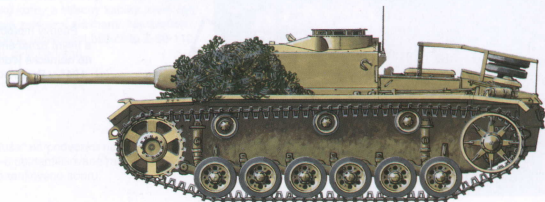
11.

Pz Kpfw V Panther Ausf. G, opuštěný posádkou ve Velkém Mezifíci. Kamufláž tvořily nepravidelné stříkané pásy tmavě žluté, zelené a červenohnědé, na předávném pancéřování z článků pásů na věži bylo bílé číslo 324.

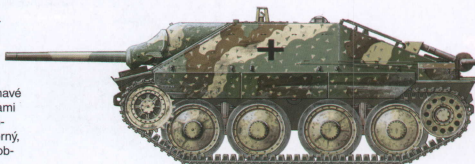
15.

Samohybné dělo Sturmgeschütz 40, opuštěné ustupujícími německými vojáky v Liberci, bylo na zbarveno tmavou žlutou, bez jakéhokoliv označení. Pření část vozidla byla kamuflována větvemi.

12.

Jeden ze čtyř stíhačů tanků Hetzer, zničených 9. května 1945 při srážce mezi německým zadním vojem a čelními sovětskými jednotkami v Bělovsi u Náchoda. Kamuflován byl v „Ambush“ schématu, tvořeném poli tmavě žluté, zelené a červenohnědé se skvrnami tmavých barev na světlých polích a naopak. Trámový kříž na boku byl pouze černý, bez lemu. Vozidlo s největší pravděpodobností patřilo 31. granátnické divizi SS.

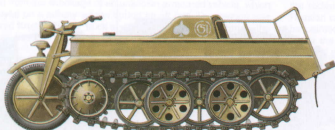

Fotografie jednoho z kolony Hetzerů, které se v Bělovsi střetly se sovětskými jednotkami. (VL. Francev)

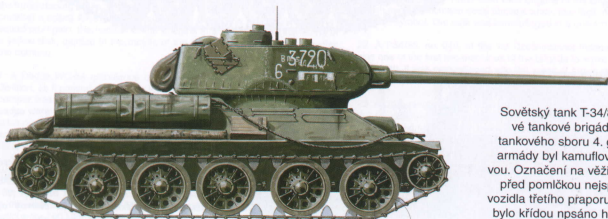
In this photo a Hetzer from a convoy of German vehicles that encountered the Soviet Army in Běloves can be seen.

13.

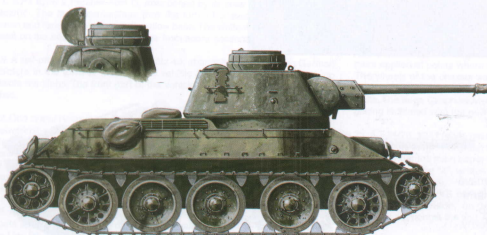
Obrněný transportér
Sd Kfz 251/1 Ausf. D,
kamuflovaný stříkanými
skvrnami tmavé zelené,
na základní tmavé žluté,
opouštěl ráno 9. května
1945 střed Prahy v po-
slední německé koloně,
která opouštěla město.

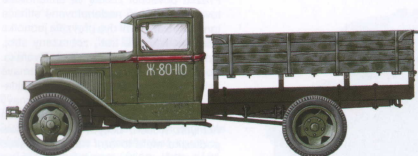
14.
Pásový motocykl Sd Kfz 1 Kettenkrad
s bílým označením štábu neidentifikova-
né německé jednotky, používali v květnu
1945 v Praze sovětští vojáci. Celé vozi-
dlo bylo tmavé žluté.

16.
Sovětský tank T-34/85 ze 61. gardo-
vé tankové brigády 10. gardového
tankového sboru 4. gardové tankové
armády byl kamuflovan zelenou bar-
vou. Označení na věži bylo bílé, trojka
před pomlčkou nejspíše označovala
vozidla třetího praporu. Přes označení
bylo křídou napsáno heslo „Vpřed na
Berlín“, které bylo čitelné i po příjezdu
tanku do Prahy 9. května 1945.

18.
Tank T-34/76 neznámé
sovětské jednotky, který
v květnu 1945 projížděl
Poděbrady. Stroj měl
namontovanou velitelskou
věžičku z některého z ně-
meckých tanků. Kvůli této
úpravě musel být poklop na
pravé straně věže zmenšen
skoro o polovinu. Kamufláž
tvořil jednolitý zelený nátěr
se zbytky bílé zimní
krycí barvy.

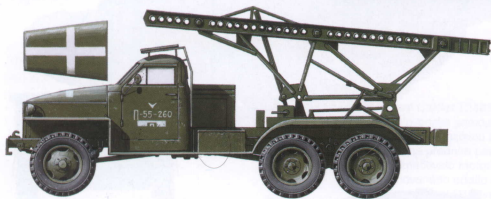

Autentický snímek z příjezdu sovětské armády do Turnova 10. května 1945. (SOKA Semily)
An authentic shot, showing the arrival of the Soviet Army at the town of Turnov, May 1945.

17.
 Nákladní automobil GAZ-AA, na kterém 10. května 1945 přijeli první sovětsští vojáci do Turnova, byl zbarven tmavou zelenou, s výjimkou boků korby a střechy kabiny, které byly šedé se stříkanými tmavě zelenými skvrnami. Na dveřích kabiny bylo pravděpodobně registrační bílé číslo Ž-80-110, lišta, obepínající kabinu, byla červená.

19.
 Raketomet BM-13 „Katuša“ na podvozku nákladního automobilu Studebaker US-6 neidentifikované raketometné jednotky 10. gardového tankového sboru.

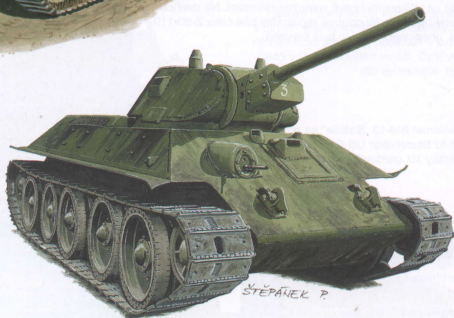
Automobil byl ponechán v původní americké olivě drab, raketomet a plechy, kryjící kabinu, byly natřeny ruskou kamuflážní zelenou. Ny dveřích bylo bílé označení jednotky, pod ním pravděpodobně registrační číslo P-55-260 a pod ním symbol 10. GTS s písmenem „P“ uprostřed.

Autentický snímek z příjezdu sovětské armády do Turnova 10. května 1945. (SOKA Semily)
An authentic shot, showing the arrival of the Soviet Army at the town of Turnov, May 1945.

25.
T-34/76 vz. 1941, který v Praze používala 1. divize ROA byl na všech plochách ponechán v původní sovětské zelené. Jediným označením byla číslice „3“ namalovaná bílou barvou pod hlavní kanónu. Mohlo také jít o písmeno „Z“ azbukou.

9.
M4A3E8 HVVS z roty B, 37. tankového praporu 4. obrněné divize. Tento stroj přijel jako jeden z prvních amerických tanků 6. května 1945 do Prachatic. Hvězda byla zamazána blátem a před ní bylo osobní označení posádky CUT HERE.

4.
Pražští povstalci získali ve smíchovské továrně Škoda tři nedohotovené stíhače tanků Hetzer. První dva převzala jednotka npor. Neubauera, třetí, zobrazený stroj, byl zařazen do jednotky škpt. Dvořáka. Korba byla tmavá, pravděpodobně tmavě zelená, ovšem v úvahu přichází i základová červenohnědá nebo prostý tmavý kov, se skvrnami tmavě žluté v místech různých šroubů, úchytů a krytek. Kola podvozku měla tovární nátěr evropskou žlutou RAL 7028. Kryt lafety kanónu a kříž na spodním čelním pancíři byly bílé. Na bočním a čelním pancíři namalované velké československé vlajky označovaly současného uživatele.

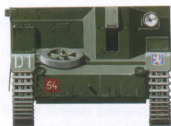
21.

T-34/85 ze 16. polské tankové brigády 2. polské armády. Symbolem brigády byla bílá polská orlice v přerušované kružnici nad bílým čtyřmístným číslem. Kamufláž byla jednolitá zelená barva.

22.

T-34/85 číslo 040 z 1. československé samostatné tankové brigády byl jedním z prvních dvou strojů brigády, které 10 května 1945 přijely na Pražský hrad. Kamuflován byl skvrnami hnědé barvy na zeleném základě se zbytky bílého zimního nátěru.

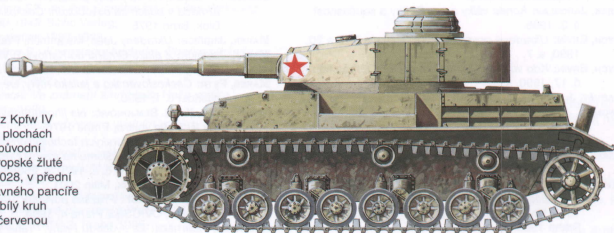

23.

Universal Carrier T248561 Kombinovaného oddílu Československé samostatné obrněné brigády. Kamuflovaný byl britskou bronzovou zelenou. Na levém blatníku nesl znak brigády, na předním pancíři bílé číslo 54 na červeném čtverci, které označovalo motorizovaný prapor brigády. Na vozidlech Kombinovaného oddílu se v Čechách objevuje bílé, od ruky psané označení D1, jehož význam je neznámý.

24.

Rumunský Pz Kptw IV byl na všech plochách ponechán v původní německé evropské žluté barvě RAL 7028, v přední části představného pancíře na věži nesl bílý kruh s vepsanou červenou hvězdou.

Hlavní použitá literatura

The main bibliography

- VON AHLFEN, HANS: *Der Kampf um Schlesien 1944/1945*; Motorbuch Verlag, Stuttgart 1995.
- Alex - boj za svobodu; V. Neubert a synové, Praha 1945.
- AUSKÝ, STANISLAV A.: *Vojska generála Vlasova v Čechách*; Vyšehrad, Praha 1992.
- BARTOŠEK, KAREL: *Pražské povstání*; Praha 1960.
- BIMAN, S. - CILEK, R.: *Poslední mrtví první živi*; Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1989.
- Cestou bojové slávy*, Naše vojsko, Praha 1960.
- CIRONIS, PETROS: *Na demarkační linii*; Rokycany 1999.
- České květnové povstání 1945*; Sborník ke stejnojmenné výstavě, Památník osvobození, Praha 1946.
- ČVANCARA, JAROSLAV: *Někomu život, někomu smrt*, Laguna/Proxima, Praha 1997.
- DOLEŽAL, JIŘÍ: *Úvahy o pražském povstání*; In: Sborník his torický 1990.
- DURČÁK, JOSEF: *Opevňování Ostravska v letech 1935 až 1938*; AVE, Opava 1995.
- DYER, GEORGE: *XII. Corps - Spearhead of Paton's Third Army*; Baton Rouge, Louisiana 1947.
- DÝMA, MOJÍMIR A kol.: *Protinacistický odboj na Mělníku za druhé světové války*; OV ČSBS, Mělník 1995.
- FIDLER, JIŘÍ: *Osvoboditel*, Jota, Brno 1999.
- FRANCEV, VLADIMÍR: *Útočná vozba v pražském povstání*; Studentské listy č. 24, 1991.
- FRANCEV, VL. - KLIMENT, CHARLES K.: *Československá obrněná vozidla 1918-1948*; Ares, Praha 1999.
- GÖRTLER, MIROSLAV: *Květen 1945 na středočeských železnicích*; Středočeský sborník historický 15, 1980, s. 17-43.
- HAUPT, W.: *Königsberg Breslau Wien Berlin 1945*; Podzun-Pallas Verlag, Hamburk 1978.
- HLOBL, DALIBOR: *Zpráva o dotažnickové akci o účasti Rudé armády na osvobození Kolínska v r. 1945*; Práce muzea vesnice v Kouřimí 4, Regionální muzeum v Kolíně, Kolín 1978.
- HRBEK, JAROSLAV: *Konec války a my*; Dějiny a současnost č. 3, 1995.
- HRYCH, ERVIN: *Ukrajenské povstání*; Hlas revoluce č. 19 a 20, 1990, s. 7.
- HRYCH, ERVIN: *Kdo vojákům ukradl povstání?*; Obrana lidu č. 17, 1990, s. 8.
- CHARVÁT, J. - HERTL, J. - PETRÁŘ, J. - REINŠTEIN, Č. - TYWONIAK, J.: *Podblanicko proti okupantům*; red. Jaroslav Charvát, OV KSC a ONV v Benešově v publikacích Vlastivědného muzea Podblanicka, Benešov 1966.
- JELÍNEK, Z. - HELFERT, Z.: *Kolínsko*; Středočeské nakladatelství a knihupectví, Praha 1990.
- JEZEK, VLADIMÍR: *Voláme všechny, československý revoluc ní vysílač na vlně 215,5 metru ve dnech 5.-9. května 1945*; Nakladatelství politické literatury, Praha 1966.
- KLIMENT, CHARLES K.: *Slovenská armáda 1939-1945*; Mustang, Píseň 1996.
- KOKOŠKA, STANISLAV: *Americká válka v českém pohraničním hvozdu*; Dějiny a současnost, č. 5, 1995, s. 25-28.
- KOKOŠKA, STANISLAV: *Cvičiště zbraní SS Böhmen 1942-1945*; Sborník vlastivědných prací z podblanicka 27, Benešov - Praha 1986.
- KOKOŠKA, STANISLAV: *K historii jednoho povstání*. In: Reportér roč. V., 1990, č. 7.
- KOKOŠKA, ST. - NĚMEČEK, J. - VACLÁV, L.: *Letecká válka nad Čechami 1944-1945*; Východočeské muzeum Pardubice.
- KOKOŠKA, ST. - ŠTEFANÍK, L.: *Praha 3 v květnovém povstání*; ČSPB, Praha 1987.
- KOMORNICKI, S. - BIELECKI, Z. - BIGOSZEWSKA, W. - JONCA, A.: *Wojsko polskie 1939-1945 barwa i broń*; Interpress, Warszawa 1984.
- KONĚV, IVAN ŠTEPÁNOVIC: *Čtyřicátý pátý*; Naše vojsko, Praha 1975.
- KOPECKÝ, MILAN: *1. čs. samostatná tanková brigáda v SSSR*; M. Bilý (MBI), Praha 2001.
- KOSINA, JIŘÍ: *Americké pozemní síly 1941-1945*; Naše vojsko, Praha 1996.
- KOTINSKÝ, VLADIMÍR: *Praha 2 a Pražské květnové povstání v květnu 1945*; ČSBS, NADAS, Praha 1988.
- Květen 1945 ve středních Čechách*; Sborník dokumentů a vzpomínek na revoluční dny 1945; Středočeský krajský národní výbor, ORBIS, Praha 1965.
- Květnové povstání v Praze 5*; ČSBS, Praha 1985.
- MAGNUSKI, JANUSZ: *Wozy bojowe LWP*; Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1985.
- MAGNUSKI, JANUSZ: *Wozy bojowe polskich sil zbrojnych 1940 - 1946*; LAMPART, Warszawa 1998.
- MAHLER, O. - BROFT, M.: *Praha v květnu 1945*; Panorama, Praha 1985.
- MAINUS, F. - BENES, P.: *Ve jménu přátelství - rumunská armáda v bojích za osvobození Československa*; Blok, Brno 1975.
- MAREK, JINDRICH: *Ukradený Jeep*; Melantrich, Praha 1995.
- MAREK, JINDRICH: *Z pláže Omaha do Karlových Varů*; Historický sborník Karlovarská VIII; Karlovy Vary 2000.
- MAREŠ, PETR: *Československo a jaltské míry*; Dějiny a současnost č. 1; 1990.
- MOSKALENKO, KIRILL SEMJONOVIC: *Na jihozápadním směru I. a II.*; Naše vojsko, Praha 1976.
- MUCS, SÁNDOR: *Účast maďarských technických oddílů v boji proti německému fašismu na území Československa*; Historie a Vojenství č. 2, 1970, s. 256-266.
- Museli jsme čekat?*; sborník, Milín 2001.
- NEDVĚDOVÁ, LUDMILA A kol.: *Pražské povstání 1945 v Praze 4*; OV ČSBS Praha 4, 1994.
- NEŠVADBA, FRANTIŠEK: *Za svobodu Prahy*; Praha 1980.

- NEUMANN, J. - WASKA, K.: *Americká armáda v Čechách*; Panorama, Praha 1991.
- ODBOJ NA SLODOBOLESLAVSKU 1939-1945; ČSBS - OM - SOKA, Mladá Boleslav 1995.
- OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA 1944-1945; Naše vojsko, Praha 1965.
- OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA SOVĚTSKOU ARMÁDOU A POVSTÁNÍ ČESKÉHO LIDU V KVĚTNU 1945; Výběrová bibliografie české a slovenské knižní a časopisecké literatury za léta 1945-1979, Státní knihovna ČSR, Sektor bibliografie a informací, Praha 1980.
- PAMÁTIK PRAŽSKÉHO POVSTÁNÍ, PRÁCE, Praha 1946.
- PAŘÍZEK, LADISLAV M.: *A lid povstá*; Aventinum, Praha 1945.
- PASÁK, TOMÁŠ: *Květnové povstání českého lidu v roce 1945*; ČSPB, Praha 1980.
- PATTON, GEORGE S.: *Válka mýma očima*; Svoboda, Praha 1992.
- PECKA, JINDŘICH: *Váleční zajatci na území Protektorátu Čechy a Morava, ÚSD AV ČR*, Praha 1995.
- PETRAŇ, J. - DURDIK, T. - HANEL, L. - PETRAŇOVÁ, L. - PROCHÁZKOVÁ, E. - TYWONIAK, J. - VAVRÍN, V.: *Benešovsko-podblanicko*; Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, Praha 1985.
- POVSTÁNÍ PRAŽSKÉHO LIDU V KVĚTNU 1945 NA ÚZEMÍ PRAHY 10; OV ČSPB Praha 10, Praha 1984.
- PRAŽSKÉ POVSTÁNÍ 1945; red. Otakar Machotka, Rada svobodného Československa, Washington D.C. 1965, s. 84-110, 2. vydání Klub Mladý Horákov, Praha 1995.
- PROTINACISTICKÝ ODOB NA MĚLNICKU ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY; OV ČSBS, Ikarus, Mělník 1995.
- PŘÍMÝM POHLEDEM (KVĚTEN 1945 VE VÝCHODOČESKÝCH KRONIKÁCH); Kruh, Hradec Králové 1985.
- RAUCHENSTEINER, MANFRED: *Der Krieg in Österreich 1945*; Österreichischer Bundesverlag, Wien 1985.
- ROMANESCU, G. - LOGHIN, L.: *Cronica participării armatei române la razboiul antihitlerist*; Bucuresti, 1971.
- ROUCKA, ZDENĚK: *Osvobození*; Západočeské muzeum, Plzeň 1990.
- ROUCKA, ZDENĚK: *Američané a západní Čechy 1945*; ZR&T; Plzeň 2000.
- RŮŽICKA, O. - VOBORIL, S.: *Pražský květen 1945 - 1965*; Orbis, Praha 1966.
- SANDER, RUDOLF: *Květnové povstání českého lidu - kronika událostí a bibliografie*; VHU, Praha 1985.
- SCHMITZ, P. - THIES, K.: *Die Truppenkennzeichen der Verbände und Einheiten der deutschen Wehrmacht und Waffen-SS und ihre Einsätze im Zweiten Weltkrieg 1939-1945*; Biblio Verlag, Osnabrück 1987-1998.
- SCHRAMM, PERCY E.: *Kriegstagesbuch des Oberkommando der Wehrmacht, band 8, 1944-1945*; Teilband II, s. 1272-1282.
- SLÁDEK, OLDŘICH: *Ve znamení smrtihlava*; Naše vojsko, Praha 1990.
- SPIS O SKUTEČNOSTECH V BYVÁLEM VLÁDNÍM VOJSKU; Praha 1945.
- SVOBODA, GUSTAV: *Československá samostatná obrněná brigáda ve Velké Británii*; Historie a Vojenství č. 6, Praha 1994.
- SVOBODA, JAN: *Praha 7 v květnu 1945*; ČSPB, Praha 1985.
- ŠARAL, VILEM: *Květnové povstání v Praze 9*; OV ČSPB Praha 9, NADAS, Praha 1985.
- ŠOLC, JIRÍ: *Bylo málo mužů*; Merkur, Praha 1991.
- ŠTEMENKO, SERGEJ MATVEJEVIČ: *Generální štáb za války, kniha druhá*; Naše vojsko, Praha 1974.
- TESSIN, GEORG: *Verbände und Truppen der deutschen Wehrmacht und Waffen-SS im Zweiten Weltkrieg 1939-1945*; Biblio Verlag, Osnabrück 1977-1988.
- THORWALD, JÜRGEN: *Das Ende an der Elbe*; Steingrüben-Verlag, Stuttgart 1950.
- UHER, B. - WIMMER, M. A. KOL.: *Květnové povstání v Praze 8*; OV ČSPB Praha 8, Práce, Praha 1988.
- VALIS, ZDENĚK: *Soupis literatury memoárového charakteru k národné osvobozenéckému boji českého lidu za druhé světové války*; diplomová práce katedry PVH FF UK, Praha 1979.
- VELFL, JOSEF: *Přibramsko a konec 2. světové války. In: Slivice 1945 - poslední události 2. světové války na Přibramsku*; OÚ Přibram a OÚ Mlín 1995.
- VELIKAJA OTČESTVENNAYA VOJNA 1941-1945 encyklopedija; Moskva 1985.
- VESELY, J. M. - STAUDEK, F.: *Československý odboj v Itálii 1944-1945*; Olomouc, 1948.
- WASKA, K. - BISTRICKÝ, V.: *Americká armáda 1945*; Západočeské nakladatelství, Plzeň 1990.
- WISE, TERENCE: *American military camouflage and markings, 1939-1945*; Almark, London 1973.
- WISE, TERENCE: *D-Day to Berlin*; Squadron/Signal Publ., Texas, USA 1979.
- ZALOGA, STEVEN: *Eastern Front*; Squadron/Signal Publ., Texas, USA 1983.
- ZAMEČNÍK, STANISLAV: *České květnové povstání*; HaV 1970, s. 270.
- ZIBEROV, I. G.: *Jak byla osvobozena Praha v květnu 1945*; Historie a Vojenství č. 2, 1965, s. 141-162.
- ŽÁČEK, PAVEL: *Neznámé povstání aneb Co všechno nevíme o květnu 1945*; Český týdeník č. 36, 5.-9. května 1995, s. 13.
- ŽÁČEK, PAVEL: *Obrněná vozba ROA v Pražském povstání*; HPM č. 6, roč. V/1995.
- ŽÁČEK, PAVEL: *Příspěvek k historii 1. divize Ruské osvobozené armády*; Studentské listy č. 9-11, 1991, s. 18.

ERRATA

Přehlédnutím při korektuře se mi podařilo Roberta H. Pratta povýšit na plukovníka. V době velichovské mise byl podplukovníkem.

Autor.

During proof-reading I have omitted that Robert H. Pratt was Lieutenant-Colonel during his mission to the spa town of Velichovky, not Colonel as stated.

The Author.

TOMÁŠ JAKL

KVĚTEN 1945

v českých zemích

Pozemní operace vojsk Osy a Spojenců

MAY 1945 IN THE CZECH LANDS

Ground operations of the Axis and Allied forces

H
Th

VON /

Alex
AUSKBART
BIMACest
CIRO
Česl

ČVAI

DOLI

DUR

DYEI

DYM

FIDL
FRA

FRA

GOI

HAL

HLC

HRI

HRI

HRI

CH

TY

JE

JE

Autor a nakladatel děkují všem, kteří se radou i skutkem podíleli na realizaci této publikace, především panu Marku D. Tuffieldovi (U.K.) za korekturu angličtiny a dobré rady.

The Author and the Publisher would like to thank all of the individuals who helped to create this publication. Many thanks are to Mr. Mark D. Tuffield (U.K.) for English correction and advice.

Překlad / Translation

© KOPIČKA, Jan

© JAKL, Tomáš

© VELEK, Martin

Obálka / Cover art

© ŠTĚPANEK, Petr

Grafická úprava / Layout

© BÍLÝ, Miroslav

Barevné ilustrace / Colour artwork

© ŠTĚPANEK, Petr

Mapy / Maps

© BÍLA, Marcela - JAKL, Tomáš

Kresby / Line drawings

© ŠTĚPANEK, Petr - JAKL, Tomáš (tanky)

© BÍLÝ, Miroslav (emblemý)

DTP a osvit Studio Altair

Vytiskla tiskárna JDS s.r.o., U Pekárů 2, Praha 10, CZ

Vydal / Published by

Miroslav
BÍLÝ

Kocianova 1588

155 00 Praha 5

Česká republika / Czech Republic

1. vydání

Praha 2004

ISBN 80-86524-07-8

Titulní strana

Samohybné dělo Sd Kfz 138/1 ostřeluje z Celetné ulice odpoledne 8. května 1945 budovu Staroměstské radnice. Kamuláž je tvořena p tmavě žluté, červenohnědé a zelené barvy. Symbol na jeho zadním pancíři je zatím neidentifikován, na Staroměstské náměstí útočily z vých německé bojové skupiny Milowitz a generála Reimanna.

The title page artwork

On May 8th 1945 afternoon - an Sd Kfz 138/1 fires at the city hall in the Old Town Square from Celetná Street, Prague. The camouflage consists of yellow, green and red-brown stripes with sharp edges. The unit symbol remains unknown, however, the Old Town was attacked from the e by Combat Groups Milowitz and that of Gen. Reimann.

Zadní strana obálky / back cover page - for caption see page 136 No. 20

M4 Sherman z neidentifikované tankové brigády 5. gardového tankového sboru 6. gardové tankové armády byl kamuflován původní americkou tankovou olive drab. Na věži nesl velké bílé číslo 1-100, jeden bílý kroužek, obepínající hlaveň patrně označoval vozidla prvního praporu brigády. Zadní partie tanku byly silně znečištěny vytekoucí natou a mazi.

Mgr. Tomáš Jakl

Narozen 1972 v Praze. Vystudoval obor archivnictví na Filosofické fakultě University Karlovy (1997). V letech 1997-2002 zaměstnán v Archivu hlavního města Prahy, kde od roku 1999 pracoval jako vedoucí úseku správy dat digitálního informačního systému. Od roku 1999 do roku 2002 také zaměstnán jako odborný pracovník v Oddělení pro dějiny druhé světové války Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Od roku 2002 vědecký pracovník Vojenského historického ústavu Praha. Zabývá se moderní historií Českých zemí, zvláště obdobím obou světových válek. Soustavně odborně i populárně publikuje. Člen Difrlogického klubu, občanského sdružení Marshall a spolku Scriptorium.

Tomáš Jakl, MA

Born in 1972 in Prague. In 1997 he graduated from Charles' University in Prague, the Department of Auxiliary Historical Sciences and Archivist Studies. From 1997 to 2002 he worked in the Prague Municipal Archives, as a manager of the Section of Data

Keeping. From 1999 to 2002 he also worked as historian in the Department of the History of the Second World War of the Institute for Contemporary History of the Academy of Sciences of the Czech Republic. From 2002 he has worked at the Military History Institute in Prague as a historian. His main theme is modern history in the territory of the Czech Republic. He has focused mainly on the two World Wars and their consequences and has published several articles on this topic both of a popular and a specialist nature. He is a member of the Difrlogy Club, the Marshall Association, and the Scriptorium Association.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA - KOLEJ - LEBANÝ

ISBN 80-86524-07-8

9 788086 524078

